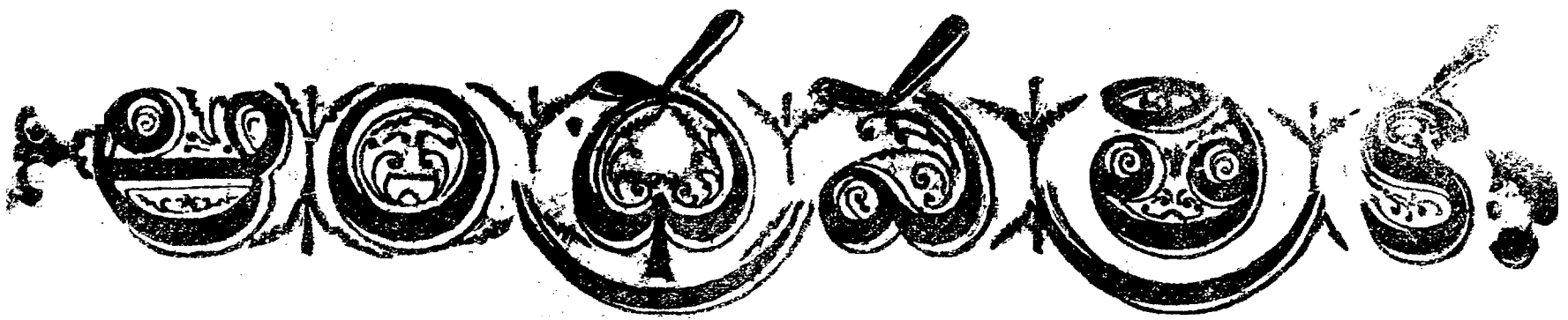

విడి పత్రిక 1-కి 0-1-6

Register No. M III8.

Post Box No. 212

Telephone No. 544.

311410

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూలై నెల 14-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ క్రోధనామ సంవత్సరము, ఆషాఢమాస బహుళ నవమి ౯.

No. 88
దీనిచిక్కర

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

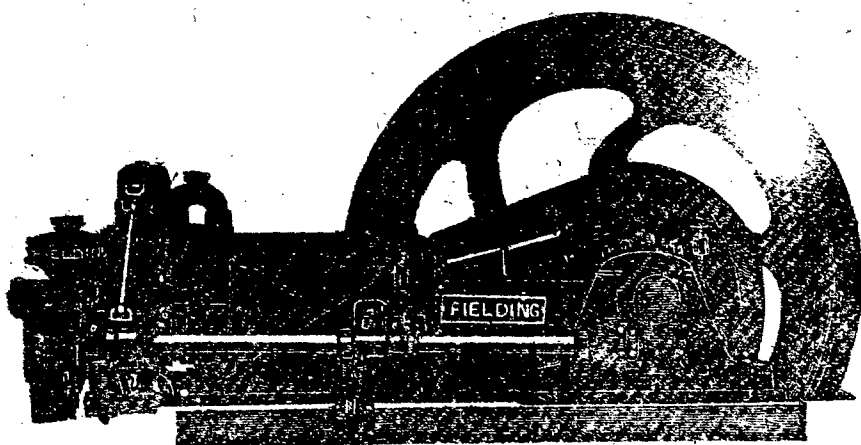
చక్కనిడబ్బీతో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగు” వేటెంటు శమిడీశల్
క్విక్ స్టార్టింగు క్రాడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

ఈ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేపరై జరు చుల్లని సిలిలో నుండగనే స్టార్టు
కాగలదు. ఎటువంటి క్రాడు ఆయిలుతోనైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. క్రాడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. ఈ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ డిజిటల్—

టెలిఫోన్
నెం 690 రు.

డి. యల్. శాస్త్రి అందుకో.,
12, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

పోస్టుబాక్సు
నెం 203 రు.

వెల్లింగ్ టన్ సి నీ మా

11-7-25 శనివారమునుండి 17-7-25 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3 గం-15 ని॥ కూడ
ప్రవర్తనము గలదు.

పాతీస్ క్రొత్త శీరియల్

రూల్ రోలండు ఇన్
రూత్ ఆఫ్ రేంజి (3 వ భాగము)
అత్యద్భుతము, తప్పక చూడతగినది.

ఆంధ్రశబ్దచింతామణి

వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారనంది రామశాస్త్రిలుగారు

ఆంధ్ర వాఙ్మయమునందలి ప్రథమకవి యగు నన్నయ
భట్టారకుడు రచించిన ఆంధ్రవాక్యకరణమున కిది చక్కని తెలుగు
వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారతప్రతులను విమర్శించి
నన్నయభట్టు శూత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర
భారతలక్ష్యముల సుదాహరించుచు ప్రస్తుతమైన అభ్యాసము
వ్యాఖ్య. ఆంధ్రశబ్దచింతామణి నన్నయ వ్రాసిన కారణవారి
వారమాల్పియు సక్రమాయణముగా సంకలనబడినవి. భాష
సేవకు లెల్లరు ముఖ్యముగా చూడవలసిన విశేషము లెన్నియో
కలవు. — నెల 0-12-0. పోస్ట్ పేజు

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,

7, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

మదరాసు హిందూమతధర్మా

దాయముల శాసనము

పాఠశాల యువయోగార్థమై, యీశాసన మును
భోక్తృమెంటు జార్జి గెజట్టునుండి
దీసి ముద్రించుచున్నాము.

4-వ అధ్యాయము

సామాన్యముగా మతసంబంధమైన ఎండవుమెంటు
(ధర్మాదాయములు).

ఎండవుమెంటు రిజిస్టరును తయారుచేయుట.

34. (1) ప్రతి మతమునకును, దేవాలయమునకును—

(ఎ) పూర్వపు, ప్రస్తుతపు బ్రహ్మీ లిపిలో, బ్రహ్మీ ఉద్యోగము లోనికి వచ్చుటకుగలించి ఏదైన సాంప్రదాయ మున్నయెడల దానికి సంబంధించిన తిక్కనను, (బి) మతము లేక దేవాలయము తాలూకు యావత్తు ఎండవుమెంటును గురించి, వాటికి సంబంధించిన యావత్తు టైటిలు డిడులను, ఇతర దస్తావేజులను గురించి తిక్కనను, (సి) పరిపాలన ప్రణాళికను, దిట్టమును లేదా వ్యయప్రణాళిమును గురించిన తిక్కనను, (డి) ఏదైన జీతము, వేతనము లేదా పై ఆదాయము చేరియున్న యావత్తు ఉద్యోగముల డిడులను, ప్రతి విషయములోను కొలుపుయొక్క స్వభావమును, కాలమును, మరతులను.

(ఇ) ఆ సంస్థాపనకు చెందిన ఆధారములను, బంగారును, వెండిని, వెలగల రాళ్లను, యావత్తుపాత్రలను, వంటిగన్నెలను, ఇతర చరములను, అంచనావేయబడిన వాటి విలువతో సహా, మరియు.

(ఎఫ్) బోర్డు నిర్ణయించునట్టి యితర తిక్కనను, గనబడుచు రిజిస్టరు ఒకటి బోర్డులను ఉంచబడవలెను.

(2) రిజిస్టరు మతము లేక దేవాలయముయొక్క బ్రహ్మీ నలన తయారుచేయబడి, తహశీలు వేయబడి సంతకము చేయబడవలెను. మరియు అది బోర్డుకు ఈ యావత్తు ప్రారంభమైన తరువాత బోర్డు నిర్ణయించగలట్టి కాలపరిమితిలోగా ఆయనచే దాఖలు చేయబడవలెను.

అయితే, ఒక కమిటీ విచారణాధికారమును కలిగియుండు దేవాలయమునకు సంబంధించిన రిజిస్టరు ఆ కమిటీద్వారా దాఖలు చేయబడవలెను. మరియు కమిటీ తమకు అవసరమని తోచునట్టి విచారణను చేసిన తరువాత రిజిస్టరులో తమకు యుక్తమని తోచునట్టి మార్పులను, తీసివేతలను లేదా చేర్పులను సిఫార్సు చేయవచ్చును.

(3) ఒక బ్రహ్మీవద్దనుండి రిజిస్టరు అందిన తరువాత, బోర్డు తమకు అవసరమని తోచునట్టి విచారణను చేసి, తమకు అజ్ఞాపించుటకు యుక్తమని తోచునట్టి మార్పులతోను, తీసివేతలతోను లేదా చేర్పులతోను రిజిస్టరు ఆమోదింపబడవలెనని నిర్దేశింపవచ్చును.

(4) బోర్డులను ఆమోదింపబడినట్లుండు రిజిస్టరుయొక్క ప్రతి యొకటి సంబంధముగల బ్రహ్మీకిని, ఏదైన ఉన్నయెడల సంబంధముగల కమిటీకిని ఇయ్యబడవలెను.

రిజిస్టరుయొక్క సంవత్సరవారీ తహశీలు

35. (1) ప్రతి సంవత్సరమున బ్రహ్మీ రిజిస్టరులోని నమూనాలను వివరముగా పరిశీలించి, బోర్డుయొక్క అంగీకారము కొరకు అందులో చేయబడవలసిన మార్పులను, తీసివేతలను లేదా చేర్పులను కనబరచు తహశీలు వేయబడిన స్టేటుమెంటు నొకదానిని బోర్డుకు దాఖలు చేయవలెను.

(2) బోర్డును, ఏదైన ఉన్నయెడల కమిటీయును ఆ స్టేటుమెంటు అందినమీదట తమకు అవసరమని తోచునట్టి విచారణను చేయవచ్చును. మరియు బోర్డు, ఉత్తరువుద్వారా, రిజిస్టరులో చేయబడవలసిన మార్పులను తీసివేతలను, లేదా చేర్పులను నిర్దేశింపవచ్చును.

(3) (2) వ సబుసెక్షన్ ను ననుసరించిన ఉత్తరువుయొక్క నకలు ఒకటి బ్రహ్మీకిని, ఏదైన ఉన్నయెడల సంబంధముగల కమిటీయొక్క ప్రెసిడెంటుకును పంపబడవలెను. మరియు, ఆతరువాత ఉంచబడిన రిజిస్టరు నకలులో బోర్డులను ఆజ్ఞాపించిన మార్పులను, తీసివేతలను, లేదా చేర్పులను నమూనాలో ఉంచవలెను.

బ్రహ్మీ తీసివేతలను, చేర్పులను, అదేవిధానమున.

36. (1) ప్రతి మతసంబంధమైన యెండవుమెంటుయొక్క బ్రహ్మీయును బ్రహ్మయొక్క మరతులను, సంస్థాపనయొక్క

సాంప్రదాయమునకును, దాని విషయమై అర్హులగు అధికారి జారీచేయగల యావత్తు నట్టనమ్మకమైన ఉత్తరువులకును అనుగుణముగానున్న, సాధారణ వివేకముగల మనిషి అట్టి వ్యవహారములు ఘండులు లేదా సాక్షులు తన స్వంతమైనయెడల యెంత జాగ్రత్తతో వ్యవహరించునో అంత జాగ్రత్తతోనున్న అట్టి ఎండవుమెంటుతాలూకు యావత్తు వ్యవహారములను పరిపాలించుటకును, దానితాలూకు ఘండును సాక్షులను వినియోగించుటకును బద్ధుడు.

(2) ఈయావత్తుయొక్క నిబంధనలకు లోబడి, మతసంబంధమైన యెండవుమెంటుయొక్క వివేకమైనట్టియు, లాభకరమైనట్టియు నిర్వహణమునకు అవసరమైన యావత్తు అధికారములను చెలాయించుటకును తనకు విధించబడిన పనులను క్రమముగా చేయుటకు అవసరమైన యావత్తుకార్యములను చేయుటకును బ్రహ్మీ హక్కును కలిగియుండవలెను.

మతము లేక దేవాలయముయొక్క బ్రహ్మీకి ప్రత్యేకపు యెండవుమెంటు బ్రహ్మీలిపిడ గల అధికారము.

37. ఒక మతము లేక దేవాలయమునకు సంబంధించిన ఏదైన నేవ లేక ధర్మము జరుగునిమిత్తము ఏర్పాటుచేయబడిన ప్రత్యేకపు యెండవుమెంటు బ్రహ్మీ అట్టి నేవను లేక ధర్మమును ఆమతము లేక దేవాలయముయొక్క బ్రహ్మీయొక్క సామాన్యపై అధికారమునకు లోబడి చేయవలెను. మరియు ఆతనినలన జారీచేయబడిన యావత్తు చట్ట సమ్మతము యిన ఉత్తరువులకు లోబడి నడుచుకోవలెను.

వంశపారంపర్యపు హక్కు గల బ్రహ్మీలు.

38. (1) ఒక మతసంబంధమైన యెండవుమెంటుయొక్క వంశపారంపర్యపు హక్కు గల బ్రహ్మీ యుద్యోగములో ఖాళీ వచ్చినపుడును, అట్టి ఉద్యోగములోనికి వచ్చుటకు గల హక్కులనుగురించి తగాయిదా ఉన్నపుడును, లేదా

అట్టి ఖాళీ తక్షణమే భర్తీచేయబడుటకు విలు తనప్పుడు, లేదా

ఒక వంశపారంపర్యపు హక్కుగల బ్రహ్మీ మైనరు (యుక్తవయసు రానివాడు)గా నుండి, అట్టి ఉద్యోగములో పనిచేయుటకు తగినట్టిన్ని, ఇష్టమున్నట్టిన్ని, చట్టసమ్మతముగా ఏర్పడినట్టిన్ని సంరక్షకుని కలిగియుండవలెను లేదా అట్టి సంరక్షకుడుగా వ్యవహరించుటకు హక్కు గల మనిషివిషయమై తగాయిదా ఉన్నపుడు, లేదా

ఒక వంశపారంపర్యపు హక్కు గల బ్రహ్మీ అన్యధాచిత్తుడుగా ఉన్న కారణమునో యితర దేహసంబంధమైన అశక్తతను కలిగియున్న కారణములనో బ్రహ్మీ పనులను నిర్వహించుటకు అసమర్థుడుగా నున్నపుడు

మతములయొక్కయు, మినహాయింపబడిన దేవాలయములయొక్కయు విషయములో బోర్డును, ఇతర దేవాలయముల విషయములో కమిటీయును ఆయాసంగతికి తగినట్లు ఆ ఉద్యోగములోనికి మరియుక బ్రహ్మీ వచ్చువరకు లేదా ఆ బ్రహ్మీయొక్క అశక్తత నిలిచిపోవువరకు, అట్టి యెండవుమెంటుయొక్క బ్రహ్మీ పనులను నిర్వహించుటకు ఒక తగిన మనిషిని నియమింపవచ్చును.

ఈ సబు సెక్షన్ లలో ఉన్న దేదియును 1902 వ సంవత్సరపు మదరాసుకోర్టు ఆఫ్ వాడ్సు ఆక్టులో చెప్పబడిన దేనినిగాని బాధించుచున్నట్లు భావించబడరాదు.

(2) (1) వ సబుసెక్షన్ ను ననుసరించి ఉద్యోగమునకు నియమించుటలో, మతముల విషయములో యెత్తైన శిష్యులున్నయెడల వారియొక్కయు, దేవాలయముల విషయములో, ఉద్యోగములోనికి వచ్చుటకు హక్కుగలిగి కుటుంబమునకు చెందిన మెంబరు లేవరైన వున్నయెడల వారియొక్కయు హక్కులను బోర్డు లేదా కమిటీ క్రమముగా పాటించవలెను.

(3) అట్లు నియమింపబడిన మనిషి, ఒక బ్రహ్మీ అట్టి యెండవుమెంటు విషయమై చెలాయించగలిగిన యావత్తు అధికారములను చెలాయించుటకు హక్కు కలిగి యుండవలెను. దేవాలయముల నాకర్లను నియమించుటయును శిక్షించుటయును.

39. (1) ఒక దేవాలయమునకు చేరియుండు లేదా దేవాలయమునుండి ఏదైన వేతనమును లేదా పై ఆదాయమును పుచ్చుకొనుచుండు యావత్తుండి యుద్యోగములను, నాకర్లను బ్రహ్మీయొక్క ఉత్తరువులకును, అధికారమునకును లోబడియుండవలెను; మరియు బ్రహ్మీ వారిలో కానరానను నమ్మకద్రోహమునకు, అపరాధమునకు, చట్టసమ్మతమైన ఉత్తరువులను అశక్తమింపించుచు, చేయవలసిన పనిని ఉపేక్షించుచుండు, దుష్ప్రవర్తనను లేదా చాలినంత ఇతరకారణమునకు అల్పాకామ వేయవచ్చును. తాత్కాలికముగా ఉద్యోగములోనుండి నిలిపి

వేయవచ్చును, తీసివేయవచ్చును లేదా బరతరపు (డిమిషన్) చేయవచ్చును.

అయితే, స్వచ్ఛముగా నిరూపింపబడిన ఏ వంశపారంపర్యపు ఉద్యోగమునైనను కలిగియుండువాని లేదా వంశపారంపర్యపు నాకరు విషయములో గాని, లేదా వంశపారంపర్యపు ఉద్యోగముల లేదా నవుకర్లతరగతివిషయములోగాని, మరియు 75 వ సెక్షనుయొక్క నిబంధనలకు లోబడిన్ని, లోకలు గవర్నమెంటువారు ఈ సబుసెక్షన్ ను ననుసరించి శిక్షించుటకైన తన అధికారములను బ్రహ్మీ చెలాయించుటకు ఉత్తరువుద్వారా నిష్క్రమబద్ధము చేసి, తాము యుక్తమని తలచగలట్టి యధికారమునకు లోబరచి యుంచవచ్చును.

(2) మినహాయింపబడిన దేవాలయము కానట్టి ఒకదేవాలయమునకు సంబంధించిన ఏ ఉద్యోగమును లేదా నాకరైనను (1) వ సబుసెక్షన్ ను ననుసరించి ఒక బ్రహ్మీచే శిక్షింపబడినప్పుడు నిర్ణయింపగలట్టి కాలములోగా కమిటీకి అప్పీలు చేసికొనవచ్చును మరియు వంశపారంపర్యము కానట్టి ఉద్యోగమును కలిగియుండువాని లేదా వంశపారంపర్యపు నాకరు కానట్టి నవుకరు విషయములో కమిటీవారి తీర్పు కడపటిదిగా నుండవలెను.

(3) మినహాయింపబడిన దేవాలయము కానట్టి ఒకదేవాలయమునకు సంబంధించిన వంశపారంపర్యపు అప్పీలు హోల్డరు లేదా నాకరు, (2)వ సబుసెక్షన్ ను ననుసరించిన ఒక అప్పీలుపైనివేయబడిన కమిటీవారి ఉత్తరువుమీద బోర్డుకు మరియుక అప్పీలును నిర్ణయింపబడగలట్టి కాలములోగా దాఖలు చేసికొనవచ్చును. మరియు బోర్డువారి తీర్పు కడపటిదిగా నుండవలెను.

(4) మినహాయింపబడిన ఒక దేవాలయముయొక్క ఏ అప్పీలు హోల్డరు లేదా నవుకరైనను, (1) వ సబు సెక్షన్ ను ననుసరించి ఒక బ్రహ్మీచే శిక్షింపబడినప్పుడు, నిర్ణయింపబడగలట్టి కాలములోగా బోర్డువారికి అప్పీలు చేసికొనవచ్చును, మరియు బోర్డువారి తీర్పు కడపటిదిగా నుండవలెను.

ఆస్తిపైని ఎండవుమెంటు ఒక బాధ్యతగా ఉన్నప్పుడు, నిర్బంధముగా నేవను చేయించుటెట్లు?

40. ఒక దేవాలయమునకు సంబంధించిన దానమును లేదా నేవను జరిగించుటకైన ఎండవుమెంటు ఆస్తిపై ఒక బాధ్యతగా మాత్రముండి, బాధ్యుడయిన మనిషి దానమును లేదా నేవను క్రమముగా జరిగించుటకు తప్పిపోవుచున్నప్పుడు, ఆ దేవాలయముయొక్క బ్రహ్మీ ఆ దానమును లేదా నేవను ఇతర విధముగా చేయించుటకు తగిన లేదా బహుళ తగలగల ఖర్చులను బ్రహ్మీకి చెల్లించవలసినదిగా ఎండవుమెంటు బాధ్యతగా గల ఆస్తిని స్వాధీనములో నుంచుకొనియుండు మనిషిని కోరవచ్చును. బ్రహ్మీచే కోరబడిన ప్రకారము అట్టి మనిషి పైకమును చెల్లించుటకు తప్పిపోయినయెడల, బ్రహ్మీ దరఖాస్తును పెట్టుకొన్నమీదట, ఆ పైకమును రాబట్టుకొనుటకు కోర్టువారు ఒక ఉత్తరువును సాదరు చేయవచ్చును, మరియు అట్టి ఉత్తరువు, అది అట్టికోర్టుయొక్క డిక్రీయైన నట్లై అట్లే అమలు జరిపించబడవచ్చును.

అయితే ఎండవుమెంటు బాధ్యతగా ఉన్న ఆస్తిని స్వాధీనముం దుంచుకొన్న మనిషి చట్టముప్రకారము ఆ దానమును లేదా నేవను జరిగించుటకు బాధ్యుడయిన మనిషి కానప్పుడు, ఆ యాస్తిని స్వాధీనములో నుంచుకొన్న మనిషివద్దనుండి ఈ సెక్షన్ లలో చెప్పబడిన పైకపు మొత్తము రాబట్టుకొనబడియున్న సందర్భములో, కోర్టువారు, అట్టి మనిషి దరఖాస్తు పెట్టుకొన్నమీదట, చట్టముప్రకారము బాధ్యుడైన మనిషి వద్దనుండి ఆ మొత్తము రాబట్టుకొనబడుటకు ఒక ఉత్తరువును సాదరు చేయవచ్చును. మరియు అట్టి ఉత్తరువుకూడ అట్టి కోర్టుయొక్క డిక్రీయైన నట్లై అట్లే అమలు జరిపించబడవచ్చును.

తెక్కల నుంచుటయు, అడిట్లను (తెక్కల తనిఖీదార్లు)

నియమించుటయును

41. (1) బోర్డును, కమిటీయును, ఒక మతసంబంధమైన ధర్మాదాయముయొక్క బ్రహ్మీయును జనలు, ఖర్చులు, వీటిని గురించి క్రమమైన తెక్కలను ఉంచవలెను.

1860 వ సం॥పు 45 వ ఆక్టు

(2) అట్టి తెక్కలు ప్రతి సంవత్సరమందుగాని, నిర్ణయింపబడగలట్టి యితర మితకాలను లయకుగాని లోకలు గవర్నమెంటువారిచే నియమింపబడిన ఆడిట్లనల తనిఖీయబడవలెను. అట్లు నియమింపబడిన ఆడిట్ల ఇండిగూరేషన్ కోర్టుయొక్క 21 వ సెక్షన్ యొక్క అర్థములోగా పదిగవ సార్కారుల నాకరులైయున్నట్లు భావించబడవలెను.

శ్రీ భరత మునిబృందం - బెజవాడ

నాట్యకళానిలయ ప్రారంభోత్సవము

శ్రీయుత పురాణ సూర్యశాస్త్రిగారు అధ్యక్షులుగా నెమ్మదిగా నిలిచిరి. విష్ణుభక్త స్థాపకులలో నొకరగు శ్రీమాన్ బి. టి. రాఘవాచార్యులుగారు స్వాగతోపన్యాసము చేసిరి. తిరుమల రెంటినా రలు చదువబడినవి. శ్రీ శాస్త్రిగారు అధ్యక్షత వహించి యిట్లు పట్టించిరి. శ్రీ నారాయణరావుగారు రాజాలకపోవుట చురచుట్టము. నాట్యకళను పోషించు మహిళలలో నొకరగు వారి అధ్యక్షత యొరెయ్య ప్రశంసనీయును. అయినను వారియెదుటనే యీ సభను జయప్రసముగా కొనసాగింప మిచ్చు కోరుచున్నాను. ఇట్టి కళానిలయము ఈరూ అను స్థాపించబడవలసి యున్నది. ఇట్టిది బెజవాడను ప్రచారము. ఇది నిర్విఘ్నముగ కొనసాగినచో కొరతయెల్ల తీరును. అని మరలొన్ని యుపదేశవాక్యములతో ప్రారంభోపన్యాసము ముగించిరి.

1. విష్ణుభక్త తెనాలి రాఘవాచార్యుల అధ్యక్షులు బ్రహ్మశ్రీ పెద్దిబొట్ల శంకరుల వలసతి రావుగారు “ఇట్టి కళానిలయము అర్హమనరము కాని నాటకసమాజములే యిట్టికళానిలయములుగా పరిచేసిన బాగుగ నుండు” ననుచు బృందమువారు ప్రచురించిన కార్యవిధానపట్టికను విమర్శించి తుదకు బృందము చిరస్థాయిగా నుండునట్లు కీర్తన దించిరి.

అంత విద్యుచ్ఛక్తి నాటక ప్రకృతి విరుదాంకితులను బ్రహ్మశ్రీ మల్లాది అచ్యుతరావుశాస్త్రిగారు “ఇట్టిబృందము స్థాపించబడుట యెల్లప్పుడు ఆర్థికము. నాట్యకళను విడిచిపెట్టదున్న అగౌరవాదులను తొలగించి కళాభివృద్ధి గాంచుటకు నిజ బోధకుల నియమించి యీ బృందము చిరస్థాయిగా మనియ్యవలగలదనియు, నాట్యకళయందు స్త్రీలనుగూడ కొంత తావింపగలదనియు నాట్యవిద్య వేదములనుండియు గ్రహింపబడినదనియు వృష్టాంతలార్యముగా దీర్ఘగంధర్వ భాషాముల నుపన్యసించి తమ సంపూర్ణతాత్పర్యమును అభినయమును వ్యక్తించిరి. బృందము నాశనమైంది.

ఆచార్యులు, బంధువులవాసులు, బహునాటక కర్తలు, నటలు నట బ్రహ్మశ్రీ పద్మమర్తి యజ్ఞ నారాయణ శాస్త్రిగారు “ఇట్టినిలయము స్థాపించబడుట కుభయోపకరణములు స్థాపకులలో నొకరగు ఆచార్యులుగారు, ఆంధ్రవంశంలో నెన్ని కగన్న శ్రీయుత కి. వి. సుబ్బారావుగారు మొదలగు కొందరు నటులను నిక్షేపమునందు నేరెరుంగును. మరికొన్ని నాటక సమాజములు వారినహాయము కొన్నదియు, నేపేక్షించుచున్నదియు నేరెరుంగును. శ్రీయుత గూడవల్లి రామబ్రహ్మంగారు ను మంచి విమర్శకులు. ఈ నిలయము సభివృద్ధి చెందించుటలో విరి ప్రయత్నములు సక్రమములు నిర్విఘ్నములు నగు ననుటకు సరిదియము లేదు” అనుచు బృందమును దీవించిరి.

4. శ్రీయుత మత్తేపి రామనాచార్యులుగారు బృందముయొక్క ప్రాముఖ్యమును గూర్చి చెప్పి, స్త్రీల స్త్రీప్రధానత్రధారణమును గురించియు, వేశ్యల అధినయము నాటకమునందు పాత్రాంగపగులును గురించియు కొంతచర్చించిరి. తెనాలి కాపురమును, న్యాయవాదులును అను శ్రీమాన్ నంపూరి శేషచార్యులుగారును, నిజారాష్ట్ర నివాసులగు శ్రీమాన్ సముద్రాల రాఘవాచార్యులుగారును కాకినాడ హస్తప్రయత్న పండిత వింజమూరి లక్ష్మీనరసింహంపతులుగారును, రేలూరు పురవాసులును, సావిత్రినాటక కర్తలును అను బ్రహ్మశ్రీ శ్రీరాముల సచ్చిదానందశాస్త్రిగారును అత్యంతోత్సాహపూరితములగు నుపదేశవాక్యములతో బృందప్రార్థనలనుగురించి వక్కాణించి దీవించిరి.

5. శ్రీయుత మత్తేపి నరసింహారావునాయుడుగారు చిత్రలేఖనము నిందు చేర్చుటను గురించి ప్రశంసించుచు తత్పూర్వపరిష్కానము నుల కనసరమనియు, నాట్యసమాజముల యందు వానికి తగిన లక్ష్య మొసంగకపోవుట మిక్కిలి శోచనీయమనియు ముచ్చటించి బృందమునకు తగినకేంద్రార్థ వ్రాసంగుననని బృందమును దీవించిరి.

6. బ్రహ్మశ్రీ విద్యావత్ పారుపల్లి రామకృష్ణయ్యగారు సంగీతమునకును, గాటకమునకును గల సంబంధమును వ్యక్తీకరించుచు శసభావచనములకు, చక్కని స్వరపరిష్కాన మవసరమని మధురముగ నుపన్యసించి బృందమును దీవించిరి.

అంత సూర్యశాస్త్రి అంత్యోపన్యాసమునందు బహు విరళముగ కళాధర్మమును, నియమములను బృందము వారు

కావించవలసిన కార్యములను వ్యక్తీకరించుచు ఆంధ్రనాటక పరిమత్తునకును బృందమునకును రూపభావసంబంధములను తేటపరచి బృందమును దీవించుచు సభకు వన్నె దెచ్చిరి.

తిరువార శ్రీయుత గూడవల్లి రామబ్రహ్మంగారు బృందమువారి ఆహ్వానముల నందిగాని యందకగాని సభకు వయచేసిన మహాశయల కెల్లరకును, నాటకకాల సువిధముగ బ్రవర్తనమునకు పైత మొసంగిన శ్రీ నారాయణరావు గారికిని వందనముల సమర్పించి సభను ముగించిరి.

స్వాగతోపన్యాసము

శ్రీమాన్ బి. టి. రాఘవాచార్యులు గారి స్వాగతోపన్యాసమునందలి ముఖ్యభాగములు.

నాట్యమొనక కళ

కళలన్నియు ప్రకృతీయంబున వ్యక్తి సముదాయమునలన యుద్భవించి కెద్యక్షల రూపభావముల లోకమునకు వెల్లడించుచుండును. ప్రజాసంసారమును హాస్యవ్యక్తిని అనుసరించి ప్రవర్తించబడు కళ, ‘నాట్యకళ’. ప్రజాసంసారమునందలి సర్వవిషయములను జోచిత్వము చేడకుండు, ఆనందభావముల రూపములు సహాయపడంగారి హాస్యాస్పదము గావడంగాని గోచరించుచుండవలయును. ధర్మాధర్మాలయందు ధర్మము ప్రతిష్ఠాపితముగాను అధర్మము లయము జేచినట్లుగాను, హాస్యాస్పదము కావించునట్లుగాను కేయబడవలయును.

దివాన్ బహద్దరు జె. వెంకటనారాయణ నాయుడుగారు

వీరు చెన్నపురి కార్పొరేషను గ్రమిషనరుగ నియమింపబడి ఉదయముననే చార్జి పుచ్చుకొనిరి. ఇంతవరకు రిజిస్ట్రేషను కాఖయందు ఇన్ స్పెక్టరు జెనరలుగ పనిజేయుచుండిరి.

(ప్రెస్సు ఫోటోగ్రాఫ్)

నటులు

నాట్యకళయందు ప్రవర్తించు వనుష్యులు, నటులు. వారు కావించునది నటనము. నటనమునగా ప్రజాజీవనమునందలి యనన్యము వృత్త మొనరించుట. అన్యతల ప్రత్యేక దృశ్యస్వరూపము లేకపోవుటచే నవి తమంతతము దృశ్యములు కాజాలవు. మానవతేరేరేమే వాటికాధారము. సంసారమునందు హనుష్యుడాయవస్థలను అనుభవించుచుండును. నాటకమునందు నటులాయవస్థల అభినయించుచుండురు. అనుభవమునను అభినయమునను, సర్వవిధముల వ్యత్యాసముకలదు. అనుభవము మానసికము, అభినయము బహిరంగియ వ్యాపారము. నాటకము నొకవిధముగా యోచించిన స్వర్ణము వర్ణమిది. స్వర్ణమునందు నిజము గానిది యెట్లు నిజమైనట్లు గోచరించునో అట్లే నాటకమునందును, సర్వము నిజముగాకపోయినను నిజముగా గోచరింపవలయును. ప్రేక్షకుల హృదయములు సజ్జే సంభవించజేయవలయును. అప్పుడే అభినయము నిజమైన ధర్మము ననుష్ఠించినట్లుగాపొంపబడును. లేదేరేరేమైనది అభినయ మానసికధర్మములపై కెంటికిని విరుద్ధమైనదిగనే భావించబడును.

నటనాభేదములు

నటనకు పరికరములు అంతర్భాగియయ్యును. నటన నాలుగువిధములు: వాచికము, ఆంగికము, ఆహార్యము, సాత్వికము. వాచికము, వ్యవధి ప్రధానమైనది. గద్యవచ్చుగీతాత్మికమైనది. పదవాక్యప్రవృత్తిమైనది. ఈ సంధర్మమున సంగీతము యొక్క అనుసరమును గురించి కొంతచర్చ అవసరము.

సంగీతము

సంగీతము అనగా భస్మ సమ్యేకసము. భస్మనే సంగీతమునందు స్వర మనిరి. ఈస్వరసమ్యేకసము విశ్వసంకరము వ్యాపించియున్నది. స్వరధర్మము సెరిగిన పండితుడు ఆయా స్వరజీవము ననుసరించి ఆయాస్వరమునకు కారణమైన వ్యక్తి యే యవస్థయందుండినదియు తెలిసికొనజాలును. ఈస్వరసమ్యేకసధర్మము ననుసరించి భావములను వెల్లడించుటయే సంగీతము పాడుట. భావము గద్య, పద్య, గీతము లని మూడు స్వరూపములు గలవు. సాధారణముగ వాడెడు గద్యమునందు స్థాయిభేదము, స్వరభేదము, తాళభేదము పాటింపబడుచునేయుండును. కాని యీయవి ప్రకృతీయంబునలే బహిరంగముగాక లోపనే యిమిడియుండును. సంగీతమునందు భాష, రాగ, తాళములను మూడు ముఖ్యంశములు గలవు. నిజమైన సంగీతము అనగా భావరాగములయొక్క సానుహిత్యము, సమ్యేకసలను గల త్యాగ రాజకృతులు వచనముగా చదివినను, కీర్తనగా పాడినను, నొక విధమైన స్వరగమనమునే సూచించును. వేదములయందు స్వరభేదము ఉదాత్తమదాత్తాస్పృశము లను. వేద తో నొప్పమందును. సానుహిత్యమునందు గానమే గలదు. వేదములయందు స్వరభేదమును చక్కగా నూచించును. ఆస్వరము భస్మాత్మకమే. రాగమన్నను, రసమన్నను నొకటియే భావము. సంగీతపాటకులు సర్వసమ్యేకవాసారభ్యము గల రసమును రాగ మనిరి. కావున పద్యములందు రాగముల భావార్థసమలను అనుహలమైన పరిస్థితులయందే నశింపవలయును. ఒక్కొక్కరాగమునందు అనేకకళలు (అవస్థలు) గలవని చెప్పుదురు. అనగా ఒక తిరగతి స్వరసమ్యేకసమునందే వివిధావస్థలు గోచరింపజేయునను అనిర్థము. కావున సంగీతప్రాముఖ్యమును యథార్థముగ మేలుగీకరించి కళావికాసములను మాకుజేయూతనో సంగీతప్రార్థించుచున్నాము.

ఆంగికాభినయము

అనగా బహిరంగియచలనమునకు సంబంధించినది. ఇందు ద్రూ, నేత్ర, ముఖ, గ్రీవ, హస్త, పాద, కటి, సంబంధములనే విశ్వానభేదము లనేకములున్నవి. సాధారణ వ్యవహారము లన్నిటియందును యీభేదములు కన్పట్టునునే యుండును. కోపము వచ్చినపుడు ముఖము చిటిచిటుట, కనుబొమలు విరుదుట, కనులు పెద్దవిచేయుట, పండ్లు పట్టపట్టలాడించుట, శరీరము విగియుట, వాచుట, మొదలగు నెన్నియో వికారములు గలుగుచుండును. నాట్యములందును యీయవస్థలు కనబడవలయు. అభినయము నిందు వాచికాంగికముల సమ్యేకసకారము ప్రేక్షకులకు భావార్థములు తెలియుకొరకును, హస్తభేదములు అభినయశాస్త్రము నందుగలవాటిని అభ్యసించవలయును. నిరర్థకముగా చేయుటాడించుటకంటె సార్థకమైన హస్తవిన్యాసము మేలుకదా. ఇక ఆహార్యభినయమునందు దుస్తులు, ఆభరణములు, ఆయుధములు ఆసనములు మొదలగునవి ఉపయోగములు. ఇవిఅన్నియు ఏవిధముగా నటుడు ఉపయోగించవలెనో తెలుసుకొన వససరము. ఇక స్వాధికాభినయము అంతరింగియ అవస్థానుభవమునకు సంబంధించి శోకమునందు కన్ను నీరు గారుట, క్రోధమునందు కమ్మలు, అగ్నిగోళములగుట, వస్త్రనూర్చుట, స్వేదము పుట్టుట, శరీరము గడగడలాడుట, మొదలగునవి రక్తమునందు దుష్కవించు అవస్థానుకరణవాపారములు, ఇట్టివి యెల్ల రక్తసంకలనము కలుగకుండ గనే యథార్థముగ గోచరించునట్లు అభినయించుట అభ్యసించవలయును. అట్లుగాక నటుడు స్వాధికాభినయమును అవస్థానుభవసిద్ధముగానే గావించగడంగనేని రంగస్థలముపై అవస్థాంశములు జరుగను.

అభ్యాస విధి

మనుష్యునియందు ఉపాభాగ్యము కలదు గావున ఇంద్రియగోచరము గాని యెట్టిదానియునికి నైనను గ్రహింపగలడు. కాని వస్తురచనానుభూతిమైన కళాప్రచారమునందు సక్రమమైన అభ్యాసము లేక, యేమాత్రమును సంపరింపజాలము. హాస్యనియం సంగీతము నెట్లు నేర్పజాలవో, అదము లట్లే అభినయమును బోధింపజాలవు. ఏలయునగా క్రోధముతో నొడలు త్రేయవపుడు నటుని దృష్టి రేమియు చూడజాలదు, అప్పుడప్పుడునందు నటుడు తీనస్వరూపమును యెట్లుచూచుకొనగలడు. అట్లుగాక ఒక ఆరయందు, క్రిందను విచిత్ర ముట్టుప్రక్కలను అన్యములను పరిపించి నటనము నభ్యసించననుకొనవచ్చు. అట్టిచో క్రిందివిధాని చూచివపుడు తనశరీరము తలక్రిందులుగా నుండును. యెదురుగానున్న విగ్రహము చూచియెడను, యెడను కుడిగా కనబడును. ఇరుప్రక్కల చూచినపుడు ఒకప్రక్క-మూత్రము కన్నబడు. వెనుకనే పుమాచినపుడు పిపుమాత్రముకనబడును. ఒడలు

తెలియని అవస్థల నభ్యసించినపుడు నేమియు కనబడవు. కావున అర్థములయెదుట నిలిచి అభ్యసించుటయందు అర్థములేవనియే యూహించవలెను. నాటకకళాభ్యాస మొనరించినపుడునాట్యము, నృత్యము, నృత్యము, మొదలగునవి యెల్ల నభ్యసించవలయును. నృత్యము మొదలగునవి గమనమైన భుజాలయం దనవలసిన శోభ నొనరించును. రాజవలె నడచుట, రంభవలె నడచుట, హంస గూనము, మొదలగునవి నృత్యమునలన సాధ్యము లగును.

రసము

రస మనగా ప్రజాసంసారమునందలియనన. ఈ యననము నన్నిటిని తొమ్మిది ముఖ్యభావములగ వివరించిరి. అందు శృంగారరసము ప్రధాన మైనది. ప్రస్తుతము దేశీయుల హృదయములందు ప్రేమ పురుష కాముక వ్యాపారములకు సంబంధించిన దనియే ఉద్దేశ్యము. శృంగార రసము శృంగము (కొమ్ము) పంటి దని యర్థము. దీనికి శృంగారం, కుచి ఉజ్వలం, అనిమాకు పేర్లు గలవు. కుచిశబ్దముచేత పవిత్రమైనను ఉజ్వల అనుటచేత ప్రకాశమును తెలియబడుచున్నది. వినివిబట్టి శృంగారరసమునగా సర్వోత్కృష్టమైన సర్వమును అభివృద్ధి గాంచు శ్రమను బోధపడుచున్నది.

రూపకములు-ఆంధ్రీకరణములు

ఇట్లు నటన నభ్యసించిన నటుడు ప్రవర్తించవలసిన నాటకములు నే డాంధ్రమున స్వకపోలకృతియై వెలువడుచున్న కేవల పవ్వరచనా సామర్థ్యము నరచునది కావు. ప్రజాసంసారమునందలి వివిధభావములను సక్రమముగా రసభావాదీముల సర్వముల ననుసరించి రచింపబడినవి కావలయును. అట్టిది సంస్కృత చాల కొంచెముగనేయున్నది. కాని సంస్కృతనాటకములలో ఆంధ్రీకరింపబడియున్నను అంధ సేతలోపములు గలవు. అందువల్ల కొంత ప్రతిపదార్థముగా తెలిపవలసిన ననుకూలమైన కొంత ప్రవర్తనాసామర్థ్యము చెడునట్లు ఆంధ్రీకరింపబడుచున్నది. వేదీసంహారమునందు భిముని ప్రథమాంక ప్రవేశమున "లాక్షగృహం విషాన్న సభాప్రవేశేః ప్రాణేషు" అనియేయే ఛనః ప్రవృత్తి ఆకృష్ట పాండవభూపరిధానకే రాజ, స్వభవంతి మయి, తీవతి | ధారరాష్ట్రే!" అను పద్యమునకు తెలుగున రంగస్థలమునందు, ఎన్నిసార్లు, పరవడులు తిరిగినను యింకను పద్యభాగమే మిగలునట్లు ఆంధ్రీకరింపబడినది. కాన నాంధ్రీకరణములయందు భావము, రసము, ప్రధానముగా గైకొని ప్రతిపదార్థముగ రచింపకపోయినను, రస భరితముగ ప్రదర్శించుట కనుహలముగనుండిన చాలును. వృత్తి, శబ్దము, పాకము, ఆ రూపముల కనుహలముగ నుండినట్లు నాటకములయందు పదములు వాక్యములు, ఉపయోగింపవలయును. దేశకాలపాత్రానుసారముగ కథానరణి నడిపింపవలయును. కుశలపులచేత రోజుభక్తి ప్రసంగములు చేయించుట, సీతసావిత్రి మొదలగువారిచేత ప్రేమ విద్యాప్రసంగములు, ప్రేమ స్వాతంత్ర్య ప్రసంగములు చేయించుట మొదలగునవి యన్నియు నపవిత్రములు. రసానురూపమైన భాషారచనకు సంధులు, సంస్కృతములు పరిచయము చేసికొనవలయును. లేనిచో నొకరసము పుట్టునవలెనట్లు మరయురసము పుట్టును.

చిత్రలేఖనము

నటులు పాత్రధారణమునందు గమనింపవలసిన బిషయములో ముఖ్యమైనది. రంగులభేదము మొదలగునవి నటుల సాత్రధారణమునకును, రంగులకారకమునకును గల సంబంధము గమనింపుచున్నట్లు తోచును. అందువలన హృద్యమైన ప్రతి బింబము గోచరింపదు. నాటకములయందు, రంగనిర్ణయము సవ్యమయిన భావోదయము గలిగించునట్లు సలుపవలయునన్న నాటకకళాపరిజ్ఞానము గల చిత్రలేఖకుల చాల అవసరము. నాటకరచనకు యీపరిజ్ఞానము యెంత యవసరమో రంగాలంకారాదుల నిర్ణయించుటకును అంతయే అవసరము. కావుననే చిత్రలేఖనమునూడ నభ్యసించవలయునని మా యాశయము. ఇంకను నాటకములగాని, నాటకప్రవర్తనములగాని, విమర్శకులనలన గూడా సక్రమస్థితి విషయములను అవకాశములు గలవు. విమర్శకులయందు గల లోపములకు తమ సమాధానములు చెప్పి పలువుర మెప్పించ వలను గాని విమర్శకుల నిందించుట దురభిమానమునే వెల్లడించును. అది గాక విమర్శకులుగూడ సంపూర్ణకళాపరిజ్ఞానము గలనాడే యుండవలయును. కేవల శాస్త్రపరిచయము గల విమర్శకులకు కష్టములు తలకింపకయే విమర్శించును. సాధారణ పరిజ్ఞానము గల విమర్శకుడు యిన్ని మిగిలిన కర్తవ్యమును నిర్ణయింపజాలడు. కావున కళాభ్యాసములను తెలిసి కళాపరిజ్ఞానము నొనరించిన విమర్శకుడు కళకు వహా

పకారి కావున విమర్శకులుగా నుండవలసినవారును కళాభ్యాసముచేయుట నుంచినది మా యాశయము. ప్రజాసంసారజీవనమునందు నిఖిలవిషయములను నాటకములుగా రచింపవలసిన పూర్ణమయిన స్వాతంత్ర్యమును, సావకాశమునగలవు. రసభర్తమును, రసజీవనమును, రసపరిణామము మొదలగునవి నెల్ల పరిశీలించి సుమా కేబదికంటె అధికముగ రూపకభేదమును నిర్ణయించిరి. ఇందు సుఖదుఃఖపరిణామములు రూపకమధ్య మెట్లున్నను చివరకుమాత్రము యేదియోయొక సుఖమునే నూచించి ముగింపవలయుననిరి. ప్రపంచమునందు పహారమునకులు సంది రూపమైన శాంతితోగాని జయించినవారి యుత్సవముతోగాని ముగింపబడుచున్నది. అంత్యోత్సవజరిగినపిమ్మట సభమును ప్రవేశ పెట్టక యేదరును విడువరు. మరియు కుభుమనే కోరుచుంటుంటు మనుష్యప్రకృతి కావున నాటకములయందును మధ్యమధ్య నెన్నిభిభత్సభయంకరావస్థలు సంభవించినను చివరకు కుభుమనే సమకూర్చుట మనుష్య సంసారప్రతిబింబమైన నాట్యభావము భర్తము. వేదీసంహారమునందు దుర్యోధనునిచంపించుచు భిముని బిభత్సస్వరూపము, భర్తరాజు పట్టాభిషేకము నిర్వించియు బాలచరితమునందు కంసుని వధించిన బాలకృష్ణుని భీరస్వరూపము ఉగ్రసేనుని సింహాసనము నధిస్థాపనము నూచించియు శాంతిచెందెను. కంసుని జంపిన శ్రీకృష్ణుడుగాని, దుర్యోధనుని జంపిన భిముడుగాని, ఉగ్రసేన, యుధిష్ఠిరుల పట్టాభిషేకముల నిర్ణయింపకయే నాటకమును ముగింపనిచో విషాదాంతముకానేరదా? జూలియన్ నీజరునాటకమున బ్రూటస్ పో క్సునుకొని నచ్చినవెంటనే నాటకము పూర్తియైనదా? వానిని మెప్పుకొనుచు మార్కు-కూంటోని గావించిన మెప్పులవాక్యములతోగాని నాటకము పూర్తి గాకదు. అదిగాక మతభర్తనాప్రచారముల ననుసరించి యిట్టికేగతలు భేదించవలెను. కాని నాటకము ను తత్త్వము చేత ను భర్తము చేతను ఏ భేదమునందు వారు రచించి యింకను భేదములు గలిగియుండుటలేదు. ముందు నిజభర్తము, రత్నము, తెలిసికొనక వర్తభర్తమును, పరరత్నమును తెలిసికొనినయెడల స్వభర్తమునకు భంగము వాటిల్లును. దిక్కాననుభావతీయనాట్య భర్తములను చక్కగా తెలిసికొనుట మనకు విద్యుక్తమైయున్నది. ఇట్లు భర్తముల పెంపొందించు నాశయములతో యీ నాట్యకళాభివృద్ధి నిలయును నాట్యశాస్త్ర నిర్మాణలో ప్రాథమికమైన భరతమునిపేరిట, భరతమునిబృందం అను పేరుతో సంస్థాపింపబడినది.

ప్రార్థన

మానవ జీవితమును చక్కనిమార్గముల నడిపింపజాలు నాటకకళను దేశీయులతోఁబాటు తేకయే కావించుట అసాధ్యము. మాసాహసము నున్నించి మాయెడ నభిమానము, దాక్షిణ్యము కలిగి యీనిలయము శాశ్వతమైన భర్తమును దేశమున ప్రతిపాదించు లోకకళ్యాణమున నభివృద్ధిగాంచులాగున ఎల్లరు తోడ్పడుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

శ్రీ॥ శే॥ గ్వాలియరు మహారాజా వారి అస్తికలు

గంగలో గలనబడెను

అలహాబాదు, జూలై 13:—శ్రీ శే షు ల గు గ్వాలియరు మహారాజా వారి అస్తికలు హిందూమత సాంప్రదాయానుసారముగ నేటికడయమున గంగలో గలుపబడెను. అస్తికలను గంగకు గొంపోవునపుడు ఒక ఉత్సవము బయలుదేరెను. బహుజనులు అస్తికలను గంగలో గలుపునపుడు సంపర్చించుటకు నడియొడ్డున గూడిరి. దైవ భాగునండి విమానమునందు అస్తికలను గొనిపోవుమంద మానంపటాలము గౌరవార్థమై ఆయుధములను బ్రవర్తించెను. అస్తికలతోగూడ 66-వ అశ్వబలము వలంపించెను. పంజాబు కాండ్లో వేంతుమేళము చేయుచుండెను. కర్నూలు కె. యస్. హాస్పిరు, పోలీసు కమిషనరు స్వీపు, విద్యామంత్రి గౌరీరాయ రాజేశ్వర లాలు, శ్రీ శే॥ మహారాజాగారి మేష్టాను మేజరు సర్దారు యం. యస్. సింగ్ లో, మేజరు బనరలు వైటింగేలు, మేజరు జనరలు రామచంద్ర, న్యాయమూర్తి సర్ గ్రీమపుట్టమయ్య, కన్యాయాలలు, ఆమనయ్య, కులేమాను, పండిత నరదమోహన మాలవ్యా, పండిత జనమాలలు నెహ్రూగార్డు ఉత్సవముతో వెడలినవారిలో ప్రసిద్ధులు. వేరు నడిగిన సగరవాస్తవ్యులును, అలహాబాదు యూరపియసులలో గొందరును ఉత్సవమును వెంబడించిరి. (అ. ప్రె.)

వరపాతము

హైదరాబాద్ 13—మధ్యరాష్ట్రముల కు తర్రాఫాగమందు వాయువు ఒత్తిడి దరగినది. మధ్యరాష్ట్రములందు వర్షము మెండుగ గరిసెను. దీప్త కల్పమందు వర్షము చురుకుగనే గరియుచున్నది. దక్షిణబర్మా, అస్సాము, బెంగాలు, ఛోటానాగ పురం, రాజపుత్రానామ, మధ్యయండియా, మధ్యరాష్ట్రములు, కొంకణము, మలయాళములందు సామాన్యముగ సర్వత్ర వర్షము గరిసెను. ఉత్తరబర్మా, ఉత్తరకము, ధీహారు, పశ్చిమసంయుక్తపరగణాలు, సరిహద్దురాష్ట్రము, బొంబాయి డక్కను, ఉత్తరమైదరాబాదు, మైసూరు, మదరాసు డక్కను, మదరాసు ఉత్తరతీరములం దచ్చుటచ్చుట వర్షముగరిసెను.

శ్రీహాయి 2, మార్చెను 3, చెన్నైను 1½, డైమండుడివి 3, భూమా, బ్రహ్మపూరు 2, పిడిసాగరు 1½, సింగార, ఛాంద్ర 1, ఇరవంతి, కామ్యబాదు 2, చిట్టగాంగు, బాకా 1, విరళి 2, పరచినారు 3, శైవుగం, కోటా 1, ఉదయపురం 2, శాంబి 1, హోవంగబాదు, జబల్ పురం 2, పాగరు 4, సియోని 3, నాగపురం 1½, పావూర్ 4, శైవురం 1, ఇండా 2, మార్చెనా 1, కావ్యాదు, హంసరూరు, తల్లాము, తారంగరాదు, మామూకొండలందు 1½ అంగుళముల వర్షము గరిసెను.

నూచన:—మధ్యయండియా, పశ్చిమభూప్రదేశము, కొంకణములందు వర్షము మెండుగ గరియచున్నది. (అ. ప్రె.)

వాతావరణస్థితి

1925 సం॥ జూలై నెల 14-వ తేది మంగళవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	తేలికపాటి వర్షము	సాధారణ వర్షము	వర్షము	వర్షము	వర్షము
	24 గంటలలో	24 గంటలలో	24 గంటలలో	24 గంటలలో	24 గంటలలో
గోపాలపురం	87.8	79.6	...	9.34	44.96
విశాఖపట్టణము	86.9	77.9	...	2.42	37.09
కాకినాడ	91.0	80.2	...	8.53	39.09
మచిలీపట్టణము	94.5	79.0	...	5.39	41.59
కర్నూలు	93.8	76.8	...	2.94	26.01
బళ్లారి	92.5	74.9	...	0.28	20.51
కడప	96.5	80.2	...	1.54	31.28
నెల్లూరు	98.5	80.1	0.06	2.53	37.98
మద్రాసు	95.3	78.3	0.07	0.99	50.74
కడపూరు	98.0	81.2	0.02	1.37	52.94
సేలము	94.3	75.4	...	4.38	39.30
కోయంబుత్తూరు	79.1	70.6	0.54	1.73	22.29
తిరుమనాపల్లి	97.6	78.0	...	3.66	33.18
నాగపట్టణము	94.5	79.8	0.08	0.86	54.98
మధుర	93.1	78.8	...	2.52	33.58
పాంబన్	87.0	79.4	...	0.05	37.00
తిరునల్వేలి	1.64	28.34
తిరువేండ్లూరు	82.1	72.0	0.10	9.21	64.51
కొచ్చిన్	82.6	73.1	0.21	30.81	114.51
కాలికట్టు	77.8	72.1	1.14	39.98	117.16
మంగళూరు	82.6	72.6	4.97	53.03	125.68
బెంగుళూరు	83.5	66.2	...	2.07	35.37
మేర్కాత	65.8	66.0	4.50	46.78	125.46
కొడైకనాల్	62.18

సర్కారులు:—మొత్తమునా ఆకాశము మేఘములతో నిండియున్నది. మచిలీపట్టణములో ఆర్ద్రతతక్కువ. తోడ్పడితి మామూలుగ నున్నది.

దక్కణ:—బళ్లారిలో మేఘములు పలదగనున్నవి. తక్కినచోట్ల చిట్టముగనున్నవి. కడపలో ఆర్ద్రతతక్కువ ఇతలు కనిపపు తోడ్పడితి 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ.

జర్నాలురు:—చినుకలంకలను పడెను. మేఘములు చిట్టముగనే యున్నవనవచ్చును. నెల్లూరులో ఆర్ద్రత తక్కువ. కడపూరులో కనిపపు తోడ్పడితి 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ.

పడమరతీరమున వానమబ్బులు బలమయినవి.

ఎస్. ఆర్. యు. సామూరు, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

తమాషాలు

(ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రత్యేకము)

శిక్ష

ఒకడు— ఆషాఢమాసం తమాషాగా ఉన్నాడు. ఆయింట్లో యామధ్యపాటలక బకటి బోనులో పడ్డది.

మరియొకడు— దానిని చంపాడా?

ఒకడు— లేదు. అతడు జడ్డి అట. అందుకోసం ఒక రోజు ఖయిదుశిక్ష వేసి, వదిలిపెట్టాడు.

* * * *

వరిశుభ్రం

హోటలులో భోంచేస్తున్న పెద్దమనిషికి అంతా ఆసక్తిగా కనిపించెను. ప్రజేశంఅంతా ఆసక్తిగా ఉండెను. హోటలులోకి ప్రవేశించే గేటుమీద, “కాళ్లు కడుక్కోండి” అని వ్రాసివున్నది. దానికిపైగా పెద్దమనిషి యీ మాటలచేర్చెను. “బయటకు వెళ్లేటప్పుడు కాళ్లు కడుక్కోండి.”

* * * *

రాళ్లు

ఒకడు— ఈ మాట ఎంతబరువో కొంచెము తూచి పెట్టండి.

అంగడివాడు— కాలువీశెండి.

ఒకడు— తమరు పండించిన పీకెడు జీలకర్రలో ఏరీతే, యీ రాళ్లు వచ్చినవండి.

* * * *

ధ్యానం

మతగురువు— బంటరిగా ధ్యానం చేసుకోదానికి యీ గడి కట్టించాం గదా. ఎవరయినా జన్మన్నారా?

బల్లెత్తు— రాత్రి యిద్దరున నే పోలీసువాండ్రకు వచ్చి గించానండి.

* * * *

పండ్లు

రామయ్య పండ్లు కట్టించుకుని సంవత్సరం ఆయింది.

ఆశిలు రిపోర్టులు ఎవరికి దాఖలు చేయబడవలసినది.

42. ఆశిలును (తణిఖీని) పూర్తిచేసిన తర్వాత ఆశిలురు ఒక రిపోర్టును—

(ఎ) ఒకబోర్డు లెక్కల విషయములో లోకలు గవర్నమెంటువారికిని,

(బి) ఒక కమిటీ ముఖము లేదా మినహాయింపబడిన దేవాలయముయొక్క లెక్కల విషయములో బోర్డుకును,

(సి) కమిటీ విచారణాధికారమును కలిగియుండు దేవాలయముల లెక్కల విషయములో కమిటీకిని దాఖలు చేయవలెను.

ఆశిలు రిపోర్టులో ఉండవలసిన విషయములు

43. (1) ఆశిలురుయొక్క రిపోర్టు యితర విషయములలోపాటు అక్రమమైనట్టియు చట్టవిరుద్ధమైనట్టియు లేదా అనుచితమైనట్టియు న్యయము లేదా సంస్థాపనకు రావలసిన ద్రవ్యములను లేదా యితర ఆస్తిని రాబట్టుటకు తప్పిపోవుట లేదా ఉపేక్ష లేక దుష్ప్రవర్తనలను కలుగజేయబడిన సంస్థాపనతాలూకు ద్రవ్యము లేక యితర ఆస్తియొక్క నష్టము లేక దుర్వినియోగము—వీటియొక్క యావత్తు సందర్భములను స్పష్టముగా తెలుపవలెను.

(2) ఏదైనా స్పష్టము చేయబడిన మతసంబంధమైన ఎండవుమెంటు విషయమై బోర్డు లేక కమిటీ కొరగల యే యితర విషయమును గురించియైన గూడ ఆశిలురు రిపోర్టు చేయవలెను.

ఆశిలుకు అను ఖర్చు మతసంబంధమైన ఎండోమెంటునుండి రాబట్టుకొనబడవలెను.

44. (1) మతములయొక్కయు మినహాయింపబడిన దేవాలయములయొక్కయు లెక్కల తణిఖీకి అను ఖర్చు బోర్డుయొక్క ఫండుల (ద్రవ్యముల) లోనుండి చెల్లించబడవలెను, మఱిన్ని యితరదేవాలయముల లెక్కలను తణిఖీ చేయుట కను ఖర్చు కమిటీయొక్క ఫండులలోనుండి చెల్లించబడవలెను.

(2) లోకలు గవర్నమెంటువారిచే నిర్ణయింపబడిన కాలములోగా ఆపేకము చెల్లించబడనియెడల, అది భూమినిస్తు బాకీ అయియుండిన నెట్లో అట్టే లోకలు గవర్నమెంటువారు దానిని రాబట్టుకొనవచ్చును.

వైద్యుడికి ఇంతవరకు వ్యర్థమైతేను. డబ్బియ్యమని పండ్ల వైద్యుడు తొందరచేసెను.

స్నేహితుడు— ఏమండీ, మీరు రావలసిన సామ్యముట్టిందా?

వైద్యుడు— సామ్యియ్యకపోగా, నన్ను చూచి రామయ్య పండ్లు పటపట కొరికాడు.

* * * *

టిక్కెట్టు

బాటసారి— అయ్యా, కాకిటి టిక్కెట్టు ఇస్తారా? (ట్రాంకండక్టరు (నవ్వుతూ)— ఇస్తాను. రెండవాయి ఇయ్యండి. ట్రాంబండి మైలాపురంవరకు పోతుంది. అంతవరకు ఈ టిక్కెట్టు పనికివస్తుంది. మిగిలిన కొంచెంబూరము నడిచి పోండి.

* * * *

భోజనం

పూటకూళ్ల యజమాని— అబ్బాయీ, ఇకమిద సీపు వంటయింట్లో భోంచేయ్యి. అందరితో కలిసి తినబోకు.

కొడుకు— నాన్నా కలసితింటే ఏమి? యజమాని— సీపు తినేవస్తువులన్నీ తమకుకూడా వడ్డించమని, భోజమానికి వచ్చినవాండ్లు నన్ను వేధిస్తున్నారు.

* * * *

ఉపన్యాసం

ఉపన్యాసకుడు— నేను మాట్లాడుతుంటే, ఒక పెద్దమనిషి చెప్పవచ్చుకుండా చూస్తున్నాడు. ఆయనకు ఉపన్యాసం ఎంతో బాగుంది కాబోలు!

స్నేహితుడు— ఆ పెద్దమనిషి, నల్లగా పొడుగుగా ఉంటాడా? ఉపన్యాసకుడు— ఉంటాడు.

స్నేహితుడు— అతడు, సి. ఐ. డి. ఇక్కానెట్టరు. నీమీద అనుమానంలే, అట్లా చూశివుంటాడు.

* * * *

మర్యాద

తల్లిడి— సాఫులోకిపోయినపుడు, వస్తువులను చేతితో చూపించరాదు. ఏదైనా ఒకటిపోతే, నీవే తీసావంటారు.

బాలుడు— చేరుదెలియకపోతే, ఏంచేయ్యను? తల్లిడి— అంగడివాడు ప్రతిది తీసిచూపిస్తాడు. కావలసింది వచ్చినపుడు, అది కావలెనని చెప్పు.

* * * *

మరుపు

భర్త— నాకు మరుపు అంటావు. ఇవ్వాళ గొడుగు వేసుకొనిపోయి, పారవేయకుండా తెచ్చాను. ఆచూక ఉన్నది చూడు.

భార్య— మీరు పొద్దను అసలే తీసుకుపోలేదు. భర్త— మీరు పొద్దను అసలే తీసుకుపోలేదు.

* * * *

ఆశ

రామయ్య— ఏమండీ, మీరు ఇంతసేపు కూర్చున్నార గదా, చల్లని జేదయినా కావలెనా? కృష్ణయ్య— ఆనసరంలేదుగాని, అయినా కొద్దిగా ఇప్పించండి పుచ్చుకొంటాను.

రామయ్య— అయ్యా, ఆకిటికే తెరవండి. చల్లటినము ద్రవుగాలి వస్తుంది.

* * * *

నడత

వక్కిలు— మద్దయ నడతగూర్చి నీవు బాగా తెలుసునా? సాక్షి— నాకు ఇరవై సంవత్సరాలనుండి తెలుసునండి.

వక్కిలు— అతడు ఎప్పుడయినా, కాంతికి భంగము కలిగించాడా? సాక్షి— బ్యాండు వాయిదేటప్పుడు తప్ప, ఇతరమయిల్లో కలిగించలేదండి.

* * * *

ప్రశ్న

మేజిస్ట్రేటు— నీవు స్వతంత్రుడవనా? సాక్షి— లేదండీ, నాకు శిక్షి అయింది.

* * * *

ప్రశ్న

మేజిస్ట్రేటు— నీవు స్వతంత్రుడవనా? సాక్షి— లేదండీ, నాకు శిక్షి అయింది.

* * * *

ప్రశ్న

మేజిస్ట్రేటు— నీవు స్వతంత్రుడవనా? సాక్షి— లేదండీ, నాకు శిక్షి అయింది.

* * * *

ప్రశ్న

మేజిస్ట్రేటు— నీవు స్వతంత్రుడవనా? సాక్షి— లేదండీ, నాకు శిక్షి అయింది.

* * * *

ప్రశ్న

మేజిస్ట్రేటు— నీవు స్వతంత్రుడవనా? సాక్షి— లేదండీ, నాకు శిక్షి అయింది.

* * * *

గొంతు

ఎల్లయ్య— సంగీతపాటకుడి గొంతు ముసపటికన్నా బాగుపడ్డది.

పుల్లయ్య— అయినా ఇంకా పూర్తిగా కుదరలేదండీ. * * * *

సాఖ్యము

పిచ్చయ్య— అతడి భార్య పోయి ఆరు నెలలయింది. ఇప్పుడు మళ్ళీ పెండ్లిచేసుకున్నాడు.

వైతెయ్య— సుఖం చాలాకాలం నిలవదుగదా! * * * *

మార్గం

ఒకడు— డబ్బు నిలువజేసుకునే మార్గం ఏది? రెండవవాడు— ఖర్చు పెట్టడానికి తీరిక లేకుండా ను పొదిస్తుంటే సరి!

* * * *

దారిద్ర్యం

ప్రశ్న— నీ స్నేహితుడు, తుదకు అంతదారిద్రం అనుభవించి చనిపోయాడేమి?

జవాబు— డబ్బుసంపాదించడానికి కష్టపడి, ఆరోగ్యం చెడ్డొట్టుకున్నాడు. ఆరోగ్యం కలగడానికి, ఈవ్వడన్న దబ్బంతా ఖర్చుపెట్టాడు.

* * * *

కోపం

కామయ్య— నీవు పండించిన వెండిన్నీ చూచి, నీ అల్లుడు చాలా కోపపడ్డాడు.

భీమయ్య— వాడికి తగింది కాదని కాబోలు! అది ఏంచేసాడు?

కామయ్య— పెట్టెలో తెట్టుకుని, తాళం వేసుకున్నాడే.

* * * *

ఉపాయం

పాపయ్య— నాపెళ్లానికి ఏంచెప్పినా మరచిపోతుంది ఎట్లాగో తోచలేదు.

మల్లయ్య— నాపెళ్లాంటాడా పూర్వం ఇట్లాకే వుండేది. పిమ్మట నేను ఒక ఉపాయం కనిపెట్టాను.

పాపయ్య— ఏమిటి ఆ ఉపాయం? మల్లయ్య— జ్ఞాపకం వుంచుకోవలసిన విషయాలను కాగితంమీద వ్రాసి, నిలుపుటద్దానికి అతికించేవాడిని.

* * * *

అజ్ఞానం

వైద్యుడు— నీవు చాలా ఎక్కువగా తింటున్నట్లున్నావు. ఏదీ నీ నాలిక చూడనీ.

కనకయ్య— నాలికమీద, ఇప్పుడేమీ కనపడవండీ. * * * *

దొంగతనం

మేజిస్ట్రేటు— కుక్కను ఎందుకు ఎత్తుకుని పోయానావు? పిల్లవాడు— లేదండీ నావెంటికి ఇంటికి వచ్చిందండీ!

* * * *

నాకరు

శాకరు కావలయునని బోధమీద వ్రాసియుండెను. ఒకపిల్లవాడు ఆవలక పట్టుకుని లోపలికి పోయెను.

యజమాని— ఆవలకను ఎందుకు తీసుకువచ్చావు? పిల్లవాడు— ఇకమిద అక్కరలేదని తీసుకువచ్చాను.

శాకరు పనికి నేను వచ్చుకొన్నాను. * * * *

కాఫీ

శరభయ్య— మీకాఫీలో, వంచీ చెడ్డాకూడ కలసివున్నవి. తియ్యగా వుండదుచేత రుచిగా ఉంది.

హోటల్ నాకరు— అయితే చెడ్డ ఏమిటి? శరభయ్య— అందులో కాఫీ లేకపోవడమే! * * * *

మోటారుబండి

న్యాయాధిపతి— మోటారుబండిని ఎత్తుకుని పోయానా వని ఛార్జీ వచ్చింది. ఏమి చెప్పతావు? ముద్దయ్య— మోటారుబండి చాలకాలంబట్టి ఒక చోటనే ఉన్నది. అందుచేత యజమాని చనిపోయాడని తెలుచి, ఇంటికి తీసుకు పోయానానండి.

* * * *

ప్రశ్న

మేజిస్ట్రేటు— నీవు స్వతంత్రుడవనా? సాక్షి— లేదండీ, నాకు శిక్షి అయింది.

* * * *

ప్రశ్న

మేజిస్ట్రేటు— నీవు స్వతంత్రుడవనా? సాక్షి— లేదండీ, నాకు శిక్షి అయింది.

* * * *

కార్పొరేషను విద్యావిధానము

కమిటీవారి నివేదికము

మదరాసులో ఉచిత నిర్బంధ ప్రాథమికవిద్య నమూనా విద్యావిధానమును సూచించుటకై మే 14వ తేదీ తీర్మానము ప్రకారము యాదిననభ్యుల గల ఉపసంఘమును నియమించియుండిరి. (1) అధ్యక్షుడు, (2) డా॥ ఎన్. స్వామినాథను, రా. బి. టి. వరదరాజులనాయుడు, ఎన్. వెంకటాచలం చెట్టి, హెచ్. ఎ. హాస్టసు, ఇబ్రహీముసాహేబు, వి. చక్రయ్య చెట్టి, వి. జి. వాసుదేవప్పి, అబ్దుల్ హమీదుఖాను, పి. టి. కుమారస్వామిచెట్టి, ఖా. బి., హజీహాకిము అబ్దుల్ అజీజ్ సాహేబు, డా॥ బి. ఎన్. వల్లభయ్యగారు, వీరిలో ఎన్. స్వామినాథను గారు కన్వీనరుగా నుండిరి. కమిటీవారు యాదిననభ్యుల నంపిరి.

నగరముల సామాన్య ప్రజలయందు విద్యను వ్యాపింపజేయవలెనన్న ప్రభుత్వమువారు కార్పొరేషను వారును కలసి పనిచేసి అందువిని తమై పాటుబడ కొందరుద్యోగులను ప్రత్యేకముగ నియమింపవలెను. అందు నిమిత్తమై కాననులుండవలెను.

కార్పొరేషను పాఠశాలలు

పాఠశాల వందనములు:— ఇవి ఖాత్తుముగ నిర్మింపబడి రోజునకొక గంటవలెను. కార్పొరేషను బడులలో 300 బాలురకు మించియుండవలెను. తక్కువనుండి బాలురును చూట్ల వేరొక పాఠశాల కట్టించవలెను. పాఠశాలలను అడ్డగోహములలో నుంచునని వచ్చుచున్నది. ఇవి సామాన్యమటుంబములుండుటకు కట్టించబడినవలెనని పాఠశాలలకు పొందికగ లేవు. సాధ్యమైనంత త్వరలో పాఠశాలలకై ఆరోగ్యవంతును స్థలములలో స్వంత్యహముల కట్టించవలెను. నిర్బంధవిద్యా విధానము నగర మంతటిలో స్థాపింపవలసియున్న పుడమందుగ నే స్థలములు కొని సంవత్సరమునకు రి పాఠశాలలు చొప్పున 5 ఏండ్లలో అన్ని పాఠశాలలను కట్టించవలెను.

ఉద్యోగులు:— కార్పొరేషను బడులలో స్కూలుపై నలు ప్రైయింగు అయి రి ఏండ్లు ఉపాధ్యాయ పనిచేసిన వారిని ప్రధానోపాధ్యాయులుగా నియమింపవలెను. ప్రధానోపాధ్యాయులకు రూ 50,60 వరకు జీతమియవచ్చును. చిన్న ఉపాధ్యాయులను గూడ ప్రైయింగు అయి న వారి నే నియమింపవలెను. అధ్యక్షము ఎల్మెంటరీ ప్రైయింగు అయినా అయియుండవలెను. వారి జీతమును ప్రభుత్వమువారి బడులలోనుండు ప్రైయింగు మించియుండరాదు. లోనరు ఎల్మెంటరీ ప్రైయింగువారికి రూ 20-1-30 ప్రైయింగు ప్రైయింగువారికి రూ 25-1-50 సెకండరీ ప్రైయింగు వారికి రూ 35-1-50-1-60.

ఇప్పుడు కార్పొరేషను ఉపాధ్యాయులకు చాలాధికము జేతనము లిచ్చుచున్నారు. మిషనుబడులయందు యితర పాఠశాలలందు, ఉపాధ్యాయులకు యితరకన్న తక్కువజేతనము లిచ్చుచున్నారు. ఇరువురు ఒక్కతరగతిలోని వారేఅయి, సమానసామర్థ్యముగలవారగుటచే, వీరి జీతములలో యితర వ్యత్యాసముండరాదని సంఘమువారు దలంచుచున్నారు.

కార్పొరేషను అధ్యక్షుడు విద్యాసంఘాధ్యక్షుడు స్కూలు సూపర్వైంటు గార్లుండు ఉపసంఘమువారి శిఫార్సులపై కమిషనరుగారు ఉపాధ్యాయుల నియమించుచుండును. ఉపాధ్యాయులు పాఠశాలకు క్రి మెంటులోపుగా నివాసమేర్పరచుకొని యుండుటకు, ఇప్పుడు ఉపాధ్యాయులు యానిబంధన ప్రకారముండుటకై నిర్మించుచున్న పాఠశాలకు మార్పుకోరవచ్చును. ఉపాధ్యాయులకు బాలర తల్లిదండ్రులకు స్నేహభావముండుటలను చాల పేలుండును కనుక ఉపాధ్యాయులను తరుచు మార్పుం జరగదు.

విద్యార్థుల సంఖ్య:— ప్రస్తుతము కార్పొరేషను బడులలో అందరమునబట్టి ఒక్కతరగతిలోనే 86 లేక 90 మంది విద్యార్థుల నుంచుచున్నారు. సాధారణముగ ఒకతరగతియందు 40 మంది బాలర కెక్కువసంఖ్య యుండునగుండును. అత్యంత సరముగా నుండినో సూపర్వైంటుగారు కమిషనరు అనువతి పై 50 వరకు సంఖ్య నధి మజేయవచ్చును.

పరీక్షజేయటం:— కార్పొరేషను బడులను పరీక్షించుచుండు (సూపర్వైంటు) సూపర్వైంటుగారు మంచి అనుభవముగల విద్యాశాఖోద్యోగి నుండవలెను. ప్రస్తుతమున్నా లేని సాధ్యమైనంత త్వరలో తొలగించవలెను. నూతనోద్యోగికి రూ 20-1-50-250 జేతనము గూ 37-8-0 భత్యమియవచ్చును.

24, 25, 26, 27 తేదీ విజయలలో అధికారి మంతయు ప్రత్యేకోద్యోగికి ఒప్పగించవలెను. ఈతను కమిషనరుకు జవాబుదారిగ నుండునగాని, నూపరిండుంటుతో జోక్యములేదు. అనాల్గు డివిజనులలో నిర్బంధవిద్య ప్రవేశపెట్టుటచే ప్రభుత్వమువారి 16-8-25 తేదీ ప్రకటన గురించి యీ ప్రత్యేకోద్యోగిని వెంటనే నియమించవలెను. అయిన ఆడివిజనులలో క్రొత్తగా స్థాపించవలసిన పాఠశాలల కై తగిన యిండ్లను జూచి, ఇతర విషయములగుర్పిగూడ తగిన సమాచారమును తెనిసికొనవలెను. అతనికి రూ 150-10-200 ప్రయోగ ఖర్చులూ రూ 37-8-0 యవ్వనవచ్చును.

బాలికల పాఠశాలలుగూడ తగినన్ని యుండుటచేతను, అందు మహమ్మదీయ బాలికల పాఠశాలలుండుటచేతను, అపాఠశాలల నూపరవై జరుగూ రూ 80-5-100 జేతనముపై ఒక స్త్రీని నియమింపవచ్చును. ప్రయోగపు ఖర్చు రూ 37-8-0.

విద్యాక్రమము:—(1) మతభేద ప్రాయశుచదువను నేర్చుటతో బాటు విద్యార్థులకు వారివారిమతముల ననుసరించి నైతికమతభేద జేయుచుండవలెను. ప్రార్థనలు చేయించువమయమున అభ్యంతరముండు తలదండ్రులు వారి పిల్లలను పంప నవసరములేదు.

(2) వృత్తిక్షణము:— ప్రతి కార్పొరేషను బడియందు పిల్లలకు నూలునడుక నేర్పు యేర్పాటులుండును. ప్రతి బడియందు చేతిపనులు నేర్పు ఉపాధ్యాయు డొకడుండవలెను. ఈ యేడు నిర్బంధవిద్య ప్రవేశపెట్టు స్థానములో అచ్చుటచ్చుట చేతిపనులు నేర్పు సంస్థల నేర్పరచి ఒకొక్క సంస్థయందు ఒకొక్క చేతిపరిశ్రమ నేర్పుచుండవలెను. వివిధస్థలములలో వివిధపరిశ్రమల నుంచవలెను. అట్లయినచూ అ చేతిపరిశ్రమ నేర్పు సంస్థకు వివిధపాఠశాల బాలురువచ్చి నేర్పుకొనుటకును వీలుండును. ఉపాధ్యాయులకు పూర్తిగా పనియుండును; ముందుగా నాల్గుడివిజనులలో యీ యేర్పాటుగాంచి సిద్ధప అన్ని డివిజనులకు వ్యాపింపజేయవలెను.

తోటలు, ప్రవర్తనములు:— చేతిపరిశ్రమ సంస్థల వలెనే, బాలుర ఉపయోగార్థము తోటలను, ప్రవర్తనాలయములను (మ్యూజియములు) నిర్మింపవచ్చును. బాలరకు చదువుతోపాటు తోటపనులు ప్రకృతిజ్ఞానము కొంత యుండవలెను. కార్పొరేషను డివిజనులో ప్రతి పాఠశాలయందు ఒకపూలతోట యుంచుటకు వీలులేదుగనుక కొన్ని పాఠశాలలకు మధ్యగనుండు స్థలమున తోట నేర్పాటుచేసి, అందు కార్పొరేషనుపాఠశాల బాలురనేగాక, గ్రాంటుబడుల బాలురుగూడ రప్పించి బోధించుచుండవలెను. బాలుర జేహపరిశ్రమనిమిత్తము క్రిడాస్థలములనుగూడ తోటలకు చేతిపరిశ్రమ సంస్థల నేర్పరచినట్లే యేర్పరచవలెను. ప్రాథమికవిద్య నేర్చుచు బాలురు నగరములలో 80,000 వేలమందిగలరు. వీరందరి జేహపరిశ్రమార్థము క్రిడాస్థలముల నేర్పరచుటకు గాను కమిషనరుగారు వెంటనే నగరమంతటిని సర్వేజేయించవలెను. నగరము చివరనున్న డివిజనులలో విశాలమైన బయలుస్థలములుండవచ్చునగాని మధ్యడివిజనులలో స్థలములేదు. అచ్చటి పాఠశాలల బాలురు క్రిడాస్థలము సముద్రతీరమున యేర్పరచవలెను. స్థలములకు బోయవచ్చుచుండుటకు ట్రాము కంపెనీవారితో సగము రేటు ఏర్పాటు జేయడముగను.

వైద్యపరీక్ష:— విద్యార్థులందరిని ప్రతియేడు వైద్యపరీక్ష జేయించుచుండవలెను. కేదబాలర కేమయినజబ్బులుండిన కార్పొరేషను వైద్యశాలలందు ఉచితముగ చికిత్స జేయించవలెను. గ్రాంటు బడుల విద్యార్థులకు గూడ నిల్లే జరుపవలెను.

ప్రవేటు బడులు

కార్పొరేషనువారు ప్రైయివేటుగ్రాంటు బడులకు యేమాత్రము హాని యుకలిగింపరాదు. నగరముంతయు 5-వ చాప్టరు ప్రకారము నిర్బంధవిద్య ననుసరించునపుడు, కార్పొరేషనువారు చాల నూతన బడులను నిర్మింపవలసియుండును. అట్లు నిర్మించునపుడు యీవిషయముల గురింపవలెను

(1) సామర్థ్యము చాలని ప్రైవేటుబడులను తవలలోచేర్చుకొనవలెను. (2) సామర్థ్యముగల పాఠశాలను అణచివేయరాదు. ఒక్క డివిజనులోనే కొన్ని మంచియు, కొన్ని బాగా పనిచేయజాలని పాఠశాలలుండుట భావ్యము కాదు. కావున ప్రైవేటు బడులుగూడ కార్పొరేషను బడులతో సరిసమానముగనుండునట్లుగా కార్పొరేషనువారు సహాయము చేయవలెను.

కార్పొరేషనువారు గ్రాంటు (ఎయిడెడు) బడులకు వాటికి విద్యార్థులనందనుండునప్పుటికిములమై తమెంతయో అంతమై త్తము

(ప్రతీహేతుముగ నొసంగవలెను. అబడుల మేనేజరులు సరిగాబడినడిపించకొనగలనో కార్పొరేషనువారు స్థలముగూడ నొసంగవలెను. మంచి గ్రాంటుబడులలో నుండు సహాయుల ఉపాధ్యాయులకు కార్పొరేషను ఉపాధ్యాయులతో సరి సమానులుగ నుంచుటకు, వారి ఉద్యోగములు స్థిరమునట్లు నమస్కరము పుట్టిం చుటకు ను కార్పొరేషనువారు తోనుఅలెనెన్ను నీయవచ్చును.

మదరాసునగర మునిసిపలుచట్టము 101 సెక్షను, స్థానిక సంఘముల చట్టము 99 సెక్షను సవరించి, బడులుండుగృహములకు ఆస్తిపన్ను లేకుండజేయుటకయి జిల్లామునిసిపలుచట్టమును సవరించవలెను.

ఇతర విషయము

ఉపాధ్యాయుల జ్ఞానము నభివృద్ధిజేయుటకు కొన్ని యేర్పాటులు జేయవలెను. కావున సంఘమువారి ట్రైనింగుకేయు మన్నారు.

(1) ప్రాథమికవిద్యా ఉపాధ్యాయుల కువయోగించు గ్రంథములుండు రెండు గ్రంథాలయములను నగరంలో ఉత్తర భాగమున నొకటి, దక్షిణ భాగమున నొకటి స్థాపించవలెను.

(2) ఉపాధ్యాయవృత్తి కుపకరించు విషయములగుర్పి కొన్ని ఉపన్యాసముల నేర్పరచి, కార్పొరేషను బడులలోనుండు ప్రాథమికోపాధ్యాయులను యాయుపన్యాసములకు వచ్చునట్లు నిర్బంధించవలెను.

(3) వివిధపాఠశాలల ఉపాధ్యాయులు గూడ ప్రసంగించుకొనుటకు పరమమందిరముల స్థాపించవలెను.

(4) గృహస్థుల సంఘములు:— గ్రంథాలయము పరమమందిరములు, ఉపన్యాసములు, గృహస్థులసంఘములు, అన్నియు ఒక్క గృహమునందేయుండిన, ఉపాధ్యాయ వృత్తికి, విద్యకు సంబంధించినవారందరు ఒక్కచో గలియుచుండవచ్చును దానివలన చాల ఉపయోగముగలదు.

(5) కార్పొరేషను బడులుండు ఇండ్లను రాత్రి బడులుస్థాపించు మేనేజరుల కొసంగి, పెద్దవారలకుగూడ విద్య నేర్పి ప్రోత్సహ మొసంగవలెను. ప్రాథమిక విద్యాలయముల సంఖ్య చాల హెచ్చగునగావున, యిప్పుడున్న కార్పొరేషను బడులను ఆదర్శపాఠశాలలనుటకు వీలులేదు. రాత్రిబడులలో 4 వ ప్రాంతం పైతరగతులను జెప్పచు, యితరబడుల కవి ఆదర్శ నీయములుగ జేయవలెను.

* * * * *
ఈ పై రిపోర్టుతో కొన్ని విషయములం ద్దేశభవించక, సామి వెంకటాచలం చెట్టిగారును వి. చక్ర చెట్టిగారును కలసి ప్రత్యేకనివేదిక నంపిరి.

రా. బి. టి. వరదరాజులనాయుడుగారుగూడ ప్రత్యేకముగ నివేదించిరి.

పారిపోయిన సైనికుని

అరెస్టు చేయుట

తిరుచినాపల్లి, జూలై 12:— సెంటు థామసు మౌంటు నందలి గ్రెనుహోవాడ్సు సైన్యమందుగల యి డ్లెయ్యు. విల్లిఅను సైనికుడు పారిపోయి వాట్సున్న అనుపేరున రక్షణ యిండియా యింప దారియందు టిక్కెట్టు కలెక్టరుగ నుండెను. సెంటు థామసు మౌంటునుండి వారంటు రాగ తిరుచినాపల్లి పోలీసు వారు విల్లిగారిని నిన్నరాత్రి అరెస్టుజేసిరి. (అ. ప్రె.)

అడిసన్ కంపెనీవారి రిలైయన్సు టైసికిల్

బ్రిటిష్ వారిచే తయారుచేయబడినది. 12 మాసములవరకు గ్యారంటీ యివ్వబడును. ప్రస్తుత బజారు ధరలనుబట్టి చూచిన ఇది చొకయైనది. లూకాస్ లాంపు, లూకాస్ బెల్, కారియర్, వెనుక రిఫ్లెక్టరు, పంపు, పరికరములు మొదలగు వాటితో సహా నికరధర రూ. 95-0-0

Addison & Co., Ltd.
Mount Road, Madras.

ఒకరి కొకరు లొంగుట తప్పా?

హిందూ మహమ్మదీయ సమన్వయ

గాంధీ మహాత్ముడి వారపు యంగిండియాలో నిట్లు వాయించున్నారు:-

నేను కలకత్తా సభలో మాట్లాడుచు దేశబంధు సహాన్వయంతో కలిసి మెలిసి యుండి వారి కనుకూలముగ ప్రవర్తించి వారి యిష్టప్రకారము జేసి ఒకరి కొకరు లొంగిన తప్పలేదను నిశ్చయమును సంతకముగ వ్యక్తీకరించెనని తెల్పినపుడు కొందరు తప్పుబట్టుకొనిరి. ఇట్లు లొంగిరని జెప్పటలో దేశబంధు మహమ్మదీయులకు ఏమాత్రమును తగినటువంటి అనుగ్రహముల నొసంగెనను భావముతో నేనేమో చెప్పినటుల నావిమర్శకులకు దోచెను. ఆంగ్లేయులు మనయెడల నేవిధముగ నుండంతయును లొంగుకొని తరువాత నేమో అనుగ్రహము నొసంగినటుల ప్రవర్తించునన్నారో అదేవిధముగ హిందువులు మహమ్మదీయుల యెడల ప్రవర్తించుచున్నారని విమర్శకుల యభిప్రాయము.

నేనాసభలో నేమి చెప్పితిని నాకు తెలియును. నా మహాస్వామి పత్రికలలో నెట్లు నివేదించబడెనో నేను చూచుచు లేదు. కాని ఆ సభలో నేను చెప్పినదానిలో ఒక్క అక్షరమైనను చెప్పలేదను. ఏమాత్రమును చెనుకకు దీయను. చెప్పినదానినే సమర్థించెదను. ఒకరి కొకరు లొంగక పోయిన మొదల యీ విచ్ఛిన్నత న దేశమునకు

హిత్తుములేదు. మనము యెక్కువగా ఆలోచించి యెక్కువ పట్టుదలతోను, ఉండరాదు, ఆలోచనయనుమాట అసలే లేకుండ ఉండరాదు. ఒకరికి లొంగుట యనగా అనుగ్రహించుటగాదు. ప్రేమయుండి చేయునటువంటి న్యాయము లొంగుటయే. న్యాయ ప్రకారము జేయునది కిత. ప్రేమించి యిచ్చునది న్యాయ ప్రకార మిచ్చుదానికన్న యెక్కువైనది. అప్పటికిని యిష్టవలె నని అనుకొన్న దానికన్న తక్కువయే యిచ్చును. కారణము యెక్కువ యిష్టవలెనను ఆరుర్థాలలో యేమి మిగలలేదో యని చింతర లాడును; హిందువులు ఆంగ్లేయుల వలె సంచరించెదరని చెప్పట ద్రోహము. కావలెనన్నను హిందువుల టుల జేయలేదు. కిద్దర పూరులో

కార్మికుల పశుశ్రమము జూచియు యిట్లు జెప్పవలసియున్నది. హిందువులను మహమ్మదీయులను ఒక్క పక్షములోనే ప్రయోజము జేయుచున్నారు. ఉభయులను పడిపోయిరి. వారు ప్రేమ కలవలె నున్నారు. కావలెనన్నను వద్దన్నను వారల్లే యుండవలెను. వారు జేయు పనులను బంగారుత్రాసులో బెట్టి తూచక పోవచ్చును. కాని ఒకరికొకరు యెప్పుడును కృతజ్ఞతతో నుండవలయును. మహమ్మదీయుడు విచ్చి నాయెడుట ప్రతిరోజును ఒక ఆవు నేల చంపరాదు? కాని ఆయనకు నామిద ప్రేమ యుండుట నలన ఆపనిజేయుడు. అందుచేతనే ఒక్కొక్కసారి ఆవుమంసము గూడ తినవలయును. అప్పుడుతాను సరియైనపనిజేసితిని తలచును.

మాలానా మహమ్మదీ ప్రార్థనజేయునపుడు నేనాయన చెవులలో గింగురు మనునటుల మేళము జేయుట న్యాయముగనే యుండును. కాని నేనట్లుచేయక ఆయన భావముల నెరిగి ఆప్రార్థన శ్రమయమున పెద్దగైన మాట్లాడుకుండ రహస్యముగ మాట్లాడెదను. ఇందులో మాలానా నేమియు అనుగ్రహించినటుల చలంపను. అట్లుగాక ఆయన ప్రార్థన శ్రమయమున టుంటునా జేయించుటకు నాకు న్యాయప్రకారము హక్కుగలదని అట్లు జేసి నయెడల నన్ను అంతయు యేవంగింపుతో జూచెదరు. దేశబంధు

దాసు కొన్ని యుద్యోగములందు మహమ్మదీయులను బెట్టుకున్న యెడల న్యాయప్రకారము తృప్తికరముగ నే యుండెడిది. కాని ఆయన మహమ్మదీయుల కోర్కెలెట్టివియో కనుగొని, వారి మనస్సును తృప్తి బరువగోరెను. వారిని తృప్తిబరువ లేకపోతిమే యను పరితాపమే ఆయన మరణము నానన్నము జేసెను. పూడ్చిపెట్టుకూడని చోట మృత కేళిబరహును పూడ్చిపెట్టుగా దానిని పెళ్ళిగించి నేయుట న్యాయప్రకారము తప్పని ఆయనకు తెలిసినపుడు యంతకష్టముగ నుండునో నాకు తెలియును. కారణము కష్టముగ లేకపోయిన మహమ్మదీయుల మనస్సులకు యేమాత్రమును కష్టము గలుగ జేయకుండ జేయుటకే ఆయన ప్రయత్నించుచుండెను. ఇంతయును ప్రపంచములో అందరు బోవు దారిని విడిచి పోవుటగావచ్చునుగాని ఆయన దారినే ఆయన బోవుచుండెను. కాని ఆయన యెప్పుడుగాని యిట్లు జేయుటలో మహమ్మదీయుల మనస్సులను గనిపెట్టి అనుగ్రహించుచున్నటుల నెప్పుడును తలపలేదు. ప్రేమ భావమున్న పుడెప్పుడును యిచ్చుటయేగాని కావలెనటులేదు. ఎప్పుడును కష్టముభవమేగాని పగడిర్చుకొను మాటగాని అసహ్యముగాని లేదు.

తమ మత ప్రకారము న్యాయముగ జేయుచున్నామను హిందువులుగాని మహమ్మదీయులుగాని తెలివి తక్కువగ మాధ్యమముతో ఆగ్రహముతో బని చేయుచున్నారని చెప్పనలయును. హిందువులను మహమ్మదీయులను న్యాయము న్యాయమని

యేమో చేయుచున్నంతకాలము ఉభయులను యెప్పటికిని కలియజాలరు, 'న్యాయము న్యాయముతప్ప యేమిలేదు' అను వారికి బలప్రయోగమే యుక్తముగ దోచును. ఆంగ్లేయులు న్యాయప్రకారము గెల్చి హక్కులర్పరచుకొన్నదానిలో ఒక్క అంగుళమైనను ఏల లొంగవలెను? అట్లుగాక భారతీయులు అధికారములోకి వచ్చినపుడు ఆంగ్లేయుల పూర్వము తమవి కాజేసిన వాని నన్నిటిని ఏల కక్కింపరాదు? ఆయనను యేనాటి కైన మనము సరిమూరమునకు వచ్చినపుడు యీ న్యాయమునే త్రాసులో నూచ వక్కరలేదు. కాని యీ లెక్కలో ప్రేమ, ఆదరణ, భ్రాతృభావము అనువాని నుపయోగించి లొంగవచ్చును. అట్లుగే మనము హిందువులను, మహమ్మదీయులను ఒకరి తలల మింకొకరము బ్రబలుజేసికొని కొన్ని గ్యాలనుల రక్తము చిమ్మునదివ తేలికతక్కువను చెలికొన్నప్పుడుగూడచేయవలసినవనియే. అప్పుడు యీ త్రాసు వన కండ్లయెడుటనుండి

పడిపోవును. పగడిర్చుకొనుట మిత్రభావము గాదని తెలిసికొందుము. మిత్రత్వములో ఒకరికొకరు లొంగుటతప్ప న్యాయ మింకొకటి యేమియును లేదు. హిందువులు గోహత్యను జూచి సహించుటను నేర్చుకొనవలెను. మహమ్మదీయులు హిందువుల మనస్సుకు నొప్పిగలుగునటులజేయుటకై ఆవునుచంపుటమహమ్మదీయధర్మమునకు విరుద్ధ మని కనుగొన వలయును. ఆ హించిరోజువచ్చినప్పుడు ఒకరిగుణముల నొకరము దెలిసికొనగలము. మన దుర్బలము లేవియును మనస్ఫూర్తి నడవించవు. ఆరోజు యెప్పటికోరావచ్చును లేదా దగ్గరలోనికి వచ్చుచున్నామే గాని హిందువు న్నది. నేను అందుకుపప్పు పరి చేసిని పనిజేయుట లేదు.

నేను లొంగుటలో నాధర్మమున ప్రేమయును భంగము గలుగజేయుటలేదను విషయమును ప్రశ్నోక్తముజెప్ప నవసరము లేదు. నే నావిషయమును సభలో స్పష్టముగ చెప్పితిని. ఇచ్చట మరియొకసారి అదేవిషయమునునొక్కొక్కచోరెదను. ఇప్పుడు మనము యేదైన ధర్మమునుగూర్చి పోట్లాడుటలేదు. బూటకమును జ్వేషమును పారద్రోలుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. చీనులుదూరేకంతులు పూడి యేనుగులు దూరే ద్వారములు తెరచియుంచినట్లున్నది మనస్థితి.

నేను లొంగుటలో నాధర్మమున ప్రేమయును భంగము గలుగజేయుటలేదను విషయమును ప్రశ్నోక్తముజెప్ప నవసరము లేదు. నే నావిషయమును సభలో స్పష్టముగ చెప్పితిని. ఇచ్చట మరియొకసారి అదేవిషయమునునొక్కొక్కచోరెదను. ఇప్పుడు మనము యేదైన ధర్మమునుగూర్చి పోట్లాడుటలేదు. బూటకమును జ్వేషమును పారద్రోలుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. చీనులుదూరేకంతులు పూడి యేనుగులు దూరే ద్వారములు తెరచియుంచినట్లున్నది మనస్థితి.

కోయిలకుంట్ల తాలూకాబోర్డు

ఎత్తివేయుటకు తీర్మానించుట
ఈతాలూకాబోర్డు తగవులగూర్చి చదువరులకు కొంత నరుకు తెలిసియున్నది. ఇందు రెండుపక్షము లున్నవి. ఇరుపక్షముల వారు ఒకరు లేనపుడు వేరొకరు అధ్యక్షుల నెన్నుకొనిరి. అందులో నొక అధ్యక్షుడు ప్రస్తుతము తాత్కాలికముగ అధికారము చేలాయించుచున్నాడు. ఈ విషయమును ప్రభుత్వమువారి కెరుకపరుచగా వారును జిల్లాబోర్డు అవ్వతుడును తాలూకాబోర్డును రద్దుజేసి మరల నూతనముగ నేల నిర్మింపరాదని ప్రశ్నించిరి. జిల్లాబోర్డువారి సలహానుగూడజరిగిరి. జిల్లాబోర్డువారు రా. బి. సి. వి. రంగాజిగారి అధ్యక్షత్వమున సమావేశమయి, ప్రభుత్వమువారి సూచనను చర్చించిరి. చర్చ గంటకాలము జరిగెను. తాలూకాబోర్డు పనికారముగ క్రమముగ జరుగవలెనన్న యిష్టము రద్దుజేసి, తిరిగి నూతనముగా నిర్మించుటయే మంచిదని తీర్మానించిరి. 21 సభ్యులనుకూలముగను రిరు సభ్యులు ప్రతికూలముగ ఓట్లుచ్చిరి.

బెజవాడ మారుతీ మోతేహాలులో

శ్రీ సీతారామాంజనేయ నాటక సమాజము-ఏలూరు 15-7-25 బుధవారము

ప్రచండ చాణక్యము ప్రదర్శించబడును.

M N. Rao, Zamindar, PROPRIETER.

శ్రీ మైలవరం బాలభారతీ

సమాజమువారు బెజవాడ నాటకశాలలో

యూనెల 15 తేది బుధవారంతా

శాకుంతల నాటకమును ప్రదర్శింతురు

డాక్టరు కె. పట్టాభిరామయ్య, కార్యదర్శి.

నాగపురం మునిసిపలకమిటీ

నీటిసౌకర్యములను గావించుటకు ఐదులక్షలు ఋణముదీయదలంచుట

నాగపురం, జూలై 18:- నగరమందు నీటి సౌకర్యాభివృద్ధి గావించుటకును ముగిసినపుడును విరిగిగావించుటకును అయిదు లక్షల రూపాయల ఋణమును దీసికొనుటకు సమాకట్టి నాగపురం మునిసిపలకమిటీ ప్రత్యేకసమావేశమును జరిపెను. బహిరంగముగ బహునందు ఋణమును దీసికొనుటకంటె దొరతనమువద్ద అప్పుదీసికొనుట మంచివని సభ్యులు యోగముగనిశ్చయించిరి. దొరతన మప్పుయిచ్చుటకు శాంక్షను చేయవచ్చునని నమ్మకము గలదు. (ఆ. ప్రె.)

నూజివీడు శ్రీయెలమర్రు రాణిగారి నిర్యాణము

శ్రీయెలమర్రు అండ్ అంబరపేట రాజగారి సతీతిలకము యిరువది దినముల క్రిందట ప్రసవించి నాటినుండి జ్వరపీడితులైవుద్రాసు రాయపేటయందున్న శేకనబాసండు ఆయన నలుగురు బిడ్డలను జీవిశేష్యుని దుఃఖసాగరమున విడిచి కేగిరిని ప్రాయుట కెంతయు జింతించుచున్నారము యీలతామతల్లి శ్రీ శ్రీ బాబ్బిరాజగారి సోదరిమణి. ఈయన భూతదయ కడు ప్రశంసనీయము. పసికూనలయిన బిడ్డలను నిరాధారము జేసి విడిచి కేగిన యాయమ యాత్మకు శాంతి కలుగునుగాక.

దుఃఖసాగరముం దున్న శ్రీ శ్రీ రాజగారికిని శ్రీవారి బిడ్డలకున్న శ్రీ శోభనాద్రీకుడు దుఃఖమును బాపి సర్వకుభముల నొసంగుగాక:-

“శ్రీయోభిలాషి”

నోటీసు

తిరుమల తిరుపతి వగయిరా దేవస్థానములకు యీదిగువ కనిన సరుకులను దేవస్థానం కచ్చేరిలో 1335 ఫనలికి సరఫరాచేయు హక్కును యీ నెల 23-వ తేదీలు వగలు 12 ఘంటలకు మరుయాలం వేయబడును గనుక యాలంలో సవాలుచేయ కోరువార్లు రు. 100-0-0 డిపాజిట్టు కట్టి యాలం పాట పాడవచ్చును. యాలం శ్రీవిచారణకర్తల వారి మంజూరు అయినది తెలియపరచిన 10 రోజులలోగా క్రమమయిన స్టాంపులో అగ్రిమెంటు వ్రాశి యిష్టవలెను. యిందుకు తప్పితే డిపాజిట్టు న్ను దేవస్థానమునకు దాఖల్ చేసుకొని తప్పి పోయిన సవాలుదారు జవాబుదారిపైన పునః యాలం వేయబడును. అగ్రిమెంటు మరత్తులు యాల కాలంలో తెలుపబడును.

(1) సూర్యమార్కు కుంకుమపువ్వు యస్. నారాయణ్ కంపెని బొంబాయి వారి వద్దనుంచి సార్వల్ శ్రీ విచారణకర్తలవారి పేరట రప్పించి సరుకు సస్లయి చేయలేగినది.

(2) జవాకామార్కు పచ్చకర్పూరం.
(3) మేలురకం కస్తూరి.
(4) పునుగు చట్టం.

సాంపిల్లు యాలకాలంలో చూడబడును.

(5) మంచినూనెనగల శుద్ధమైన ఆవు లేక యెనుమునెయ్యి గొట్టె, మేకల నెయ్యి కాని యితర మరేవస్తువుకాని కలసి వుండకూడదు. ఇతరవస్తువులు కలసివున్నట్లు అనుమానము కల్గినా నువాసన లేకపోయినా తిప్పి వేయడమవును. డి.బి.బి.బి.బి. నేతిని తిరుగవేసి పరీక్ష చేయడమవును.

తిరుమల తిరుపతి } వి. నాగేశ్వరరావు,
వగైరాదేవస్థానం } సార విచారణ కర్తలవారు,
కచ్చేరి. 7-7-25.

శ్రీ శ్రీ సర్ పి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు

స్వార్థచిహ్నమును నెలకొల్పుట

విక్టోరియా హాలునందు గొప్ప పౌరసభ

అప్పుడే 1 లక్షకు పైగా విరాళములు చేయబడెను

శ్రీ శ్రీ సర్ పి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి మరణమునకు విచారమును చెల్లఁపుటగాను క్రింద నిన్న సాయంత్రపు విక్టోరియా మందిరమున గొప్ప పౌరసభ జరిగెను. రాష్ట్రమునందు నూరుమందికంటె చాల అధిక సంఖ్యాకులను ప్రముఖులు గోరుటచే వరుసగా పెరిగిపోయిన సభ సేర్పాటుచేసిరి. మరణము రాష్ట్ర గవర్నరు గోమనప్రభువుగా సభకు కన్యకత వహించిరి. చాల మంది అధికారులను ప్రముఖులను యూరపియనులను మహరాసు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులను, మంత్రులను మాత్రమే గాక, ఇతర ప్రముఖులనుండి గూడ చాలమంది ప్రముఖులు హాజరై పాల్గొనిరి.

శ్రీ శ్రీ సర్ పి. త్యాగరాయ అయ్యగారు గవర్నరు ప్రభువును అగ్రాసనాధిపత్యమునకు ప్రతిపాదించుచు, రాష్ట్రము లో కల ప్రముఖులను పౌరులలో నొకరును, చెన్ననగర ప్రముఖులలో కల ను తమకును అను సర్ త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి జ్ఞాపకార్థ మొనర్చుచున్న ఈ మహాసభకు రాష్ట్రమునకు ప్రథమ పౌరుడగు గవర్నరుగారి అధ్యక్షత వహించుట అర్హమని మనవిచిరి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు చెన్ననగర పౌరులలో ప్రముఖుడు మాత్రమేగాదు. పరిశ్రమల సభివృద్ధిచేయుటకు చాల కష్టము చేసిన పౌరప్రాధికారులు, ఆరంభకాల యుద్ధములందు పాల్గొని అనేక పౌరులను మునుపటి నుండి చూచిన. ఈ రాష్ట్రమున చాల జలవంతములను రాజకీయకక్షలలో నొక కక్షకు నాయకునిగా, అత్యంత రాజభక్తి పరుడు అట్టివారి స్వార్థము కొరకు జ్ఞాపకార్థము సభకు అధ్యక్షత వహించుటకు గవర్నరుగారి తనదురు.

భార్య బహదరు ఉస్మాన్ సాహెబుగారును, దివాన్ బహదరు ఎల్. భాగనందము పిళ్ళెగారును పై తీర్మానమును బలపరచి తమిళం లో సభకు అంగీకారమును గవర్నరుగారి కధ్యక్షత చేపట్టించిరి.

గవర్నరు ప్రతీతి

గవర్నరు ప్రభువు, అధ్యక్షుడు, స్థానము గైకొని ఇట్టి యుత్సాహమును మహాసభ కన్యకత వహించు భాగ్యము గలిగింది నందుకు కృతజ్ఞుడను చెలిసిరి. రాజభక్తి పరుడగు చిరకాలముగా నీ రాష్ట్ర ప్రజల గౌరవమును మన్ననలను పొందుచున్నట్టియు ఒక మహా వ్యక్తియొక్క స్మరణ కొరకీ సభయందు దింతమంది హాజరైరి. ఒక రాజకీయ కక్ష నాయకుడుగ నుండి త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు నిర్వహించిన కార్యమును గురించి నే నిప్పుడు ప్రశంసించెను. ఆవిషయమును గురించి నాకంటె భాగుగ మాటలాడు కీ క్రిగలవారి తరులు గలరు. అతడు గొప్ప నాయకుడనియు, వివిధములగు చీరపోవువారి నొక్కటిగా గూడకట్టుకొని వచ్చుటయందు చాల ఆకర్షణకీ గలవాడనియు మాత్రము చెప్పెదను. అతని నిష్కల్మషజీవితము, ఆకర్షణకు వ్యక్తిత్వము మొదలగువానివలన అతని అనుచరుల యొక్క యేగాక, ఇతర ప్రముఖులకీ గౌరవమునకు బాటపెట్టెను.

అతడు సార్వభౌమని యెడలను సామ్రాజ్యము పై నను ఆపరిమితమున సభిమానము భక్తి గలవాడు. చట్ట సమ్మత మార్గముల నవలంబించి క్రమముగ రాజకీయభివృద్ధి నందుట కతడు పనిచేసెను. ఆ విషయ మందరికిని బాగుగ తెలిసియున్న విషయమే నని యెంచెదను. ఒక సమయమున నాతడు తన రాజభక్తివలన ప్రతిభాకులచే చాల కష్టముల ననుభవించెను. కాని ఋజుమార్గ మేదియో అతనికి తెలియెను. అందుచే నతడు లేదరింపుటకు లొంగలేదు. అతనియందుగల అట్టి పౌరసృణములను గురించి నేనిప్పుడు మాటలాడ నెంచితిని.

ప్రజలయొక్క శ్రేయములయందే నిల్చు పుడును అనేక క్రోధ, ఆతడు 40 వత్సరములు కార్యరేషనునందు ప్రజలకొరకు పాటుపడెను. పురపాలక సంఘమునందలి ఇతర పదవుల నాతడెంతమాత్రము నంగీకరింపలేదు. "నేను" యే అతని పరమాదర్శమును విషయ మందులన స్పష్టముగ చేయ వలెను.

త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు, అష్టమనంటి నిష్కల్మష హృదయవాడు, క్రొత్తము లాతని శ్రేయోరేషనును పనికిరావు, "త్యాగము" "సేవ" అతని ఆచరణకావ్యములు. అతడు తన యాదార్శము నెప్పుడు ను ప్రజలకు నుంచెను. గోప్యమే నిజముగ ధర్మమును చిహ్నము.

పానుగల్లు రాజాగారు

పానుగల్లు రాజాగారు తరువార నీ క్రింది తీర్మానము చేసిరి.

చెన్నరాష్ట్రీయ ప్రజాపిత శ్రీ శ్రీ త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి అర్ధశతాబ్దముల కాలము అధికముగ పాల్గొనినట్టియు, దివాన్ బహదరు సర్ పిట్టి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి కి. టి. ఎం. ఎల్. పి. గారి మరణమువలన గలిగిన అపారమున నష్టమునకు, ఈ చెన్నపురి పౌర సభవారు గాఢమున విచారమును వెల్లెబ్బిచ్చుచు, వారి కుటుంబమునకు తమ సంపూర్ణ సాధూరిని తెలియజేయవలెనని కోరుచున్నాడు.

రాజాగారు పై తీర్మానము నుపపాదించుచు, ఈ వత్సరము ప్రారంభమునుండియు సామ్రాజ్యమునందు చాలమంది ప్రముఖులు మరణించుచుండిరిని నుడిచెను. ఈ దురదృష్టమును, చెన్నరాష్ట్రము వర్షించుకొనలేకపోయెను. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి మరణము వలన ఈ తరమువారిలో కల ను త్రమోలెములను వారిలో నొకరి నీరావృత్తియు గోలుపోయెను. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు తాను గొప్పవాడనని యెంచకపోయినను, అతడు జన్మలోనే గొప్పవాడుగ జన్మించెను. అతని స్వార్థత్యాగము భావోద్వేగముచే జనించినదిగాదు. అతని త్యాగ ముదేకరహితమై స్వభావ సిద్ధమైనది. తనతోటివారలకు మంచిచేయవలెనను కోరికయే అతని స్వభావము. నేనతనిని 50 వత్సరములుగా నెరుగుదును. అన్ని వత్సరములలో నొకప్పుడైన నాతడెంతయు నునుచుండి యొరుగుడు. అతడు గొప్ప భార్యకుడు చేశభక్తుడు. చేశభక్తుడు గ అతడే పుడును స్వార్థ త్యాగముతో మెలగెను. భార్య కుడు గ నాతడొ నర్చిన యాదార్శము నిష్కల్మషమైనది. అతనివలన విద్యావంతులైనవారు ఈనగరమున నెందరో గలరు. ప్రస్తుతము గొప్పపదవులందున్నవారిలో నెంతయో మంది కారని సహాయమే కారణము. అతనిమరణము వలన గలిగినలోటు పూర్తిచేయుట కసాధ్యమైనది.

గౌ. టి. ఇ. మోయిరుగారు

ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకసభ్యులలో నొకరుగ గౌ. టి. ఇ. మోయిరుగారు అధికారుల తరపునను యూరపియనుల తరపునను తీర్మానమును ఆమోదించిరి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు చాల చాకచక్యము గలిగిన వర్తకు లయ్యెను. ప్రతివిషయము నందును చేశహితే చింతనమును గవర్నరుమండిరిని నుడిచెను. అధిక పారిశ్రామిక రాజకీయ సాంఘిక సంస్కరణల కొరకాతడు చాలవత్సరములుగ పనిచేయుచు అట్టియుద్ధములను నన్నిటిని ప్రోత్సహించుచుండెను. అన్నిటికంటెను వివర, త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు రాజకీయోద్ద్యమమున నాయకత్వము వహించెను. రాజకీయకక్షలనుండియెవరినివిధానములనుండియెవరుమోదిన మన తలపెట్టుటలేదు. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు, నాయకుడుగ నుండిన రాజకీయ కక్ష నెట్లు నిర్వహించిరి? అను విషయమునే ముందుతరముల వారకుల ప్రశ్న. ఈ ప్రశ్నకు సమాధానమేక గ్రీవ మగ నుండునని నాకు తెలియెను. పరిపాలనయందును, నిర్వాణము సేర్పరచి నిర్వహించుటయందును త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి కద్దులేమగు ప్రతిభ కలదు. తాను గోరు రాజకీయ అభివృద్ధిని చర్చలవలన సక్రమ పద్ధతిలో సంపాదించవలెనని అతడు ప్రయత్నించెను. అతరణ యోగ్యముననా కాదా యని విచారించి కార్యసాధనమును నిర్ణయించును.

త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారికి సార్వభౌమని యెడలను, సామ్రాజ్యమునెడలను గాఢముగ భక్తి విశ్వాసములు గలవు. అతడు మాడుతరముల కాలము జీవించెను. అట్టి అనుభవము ప్రతిభలు గలవారు తిరిగి లభించుట దుర్లభము. ఈ సభయందు చాల మంది యువకులు గలరు. వారందరును త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి గుణముల వలనమనోహర దగియున్నది. గత కొలది వత్సరముల నుండియు రాష్ట్రము చాల చాల త్వరితమున మార్పుల నందుచున్నది. రాష్ట్ర భవిష్యత్తును పరియును మార్గమున నడపుటకు త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారివంటి నాయకు లసరము.

డి. బి. స్వామికృష్ణ పిళ్ళెగారు తీర్మానమును బలపరచిన తరువార రా. బి. డి. రెణికాచలం శ్రేష్ఠిగారు ఇంకను బలపరచుచు, త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు మరణించినను, వారు, తరువాతివారికి గొప్ప శ్రేష్ఠిత్వమును వదిలి వెళ్లిరిని నుడిచిరి. కొటినింగముగారు ఇంకను బలపరచుచు శ్రేష్ఠిగారు గొప్ప నాయకుడగుటకు కారణము, ప్రజాసరిసమానత్వమాత్రమునం దాతనికి గల గాఢ విశ్వాసమే కారణమనియు, అతడు సిద్ధాంతములబోధించి గాక, స్వయముగ నాచరించి ఇతరులకు బోధకుడయ్యెననియు నుడిచిరి. అందుచేతనే, త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు ప్రారంభించిన యుద్ధమునుండి దిప్పుడు చాలమంది నాయకత్వము వహించుట కర్హులగు వారిని తయారుచేయ గలిగినది.

రా. బి. కృష్ణారావు భాగవతగారు ఆర్. అప్పాసామి నాయకుగారు తీర్మానమును బలపరచిన తరువార సభవారందరు లేచి నిలచి ఏకగ్రీవముగ తీర్మానమును బలపరచిరి.

ఒక మొమోరీయలు

సర్ టి. సదాశివఅయ్యగారు

"గౌ. పానుగల్లు రాజాగారి కధ్యక్షుడుగను, డి. బి. ఎల్. భాగనందం పిళ్ళెగారు కన్యకత ను గ ను

నుండి, ఈ క్రింద శ్రేష్ఠిత్వముననవా రొక కమిటీని సేర్పడి కీర్తి శ్రేష్ఠినికీ తగిన ఒక స్వార్థచిహ్నము సేర్పరుచుటగాను ఇదివరకు వసూలుచేయబడిన విరాళములకు తోడు ఇంకను విరాళముల వసూలుచేయుటకు వర్త దీనికొనవలెనని ఈ సభ వారు గోరుచున్నారు" అను తీర్మానమును సర్ టి. సదాశివఅయ్యగారు రుపపాదించు, హిందూ శాస్త్రప్రకారము 15 వత్సరముల తరువాత మనిషిచాల కలదిచక్కలేల వదలవలెనని విశ్చియమన్నదనియు అందుచే తన కన్ని కలములు సమానమేననియు నుడిచిరి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి వర్తలను కొన్నిటిని వివరించి, వారి "కల్ల కపటములేక" మనసులోని అభిప్రాయములను వెంటనే వెల్లెబ్బిచ్చు స్వభావమును ప్రశంసించిరి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారికి అసలు రాజకీయములంటే ఇష్టములేదు. పరిశ్రమలోను, అధిక సమస్యలలోను ఎక్కువ అభిమానముతో పనిచేయుచుండెను. అతను వస్తులే చాల పూర్వార్థవార పరాయణుడు. అతడు విధిలేక తాత్కాలికపాటుముగ బ్రాహ్మణేతరోద్ద్యమమునకునాయకత్వమువహించే నేగాని రాజకీయలపై నభిమానముచే గాదు. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారికి తన భావములను స్పష్టముగ నెల్లించుటలో ఎక్కువ సామర్థ్యము లేదు. అందుచేత నాతని వాక్యములు ఉద్ద్యమములు ప్రజలచే నపారమ్యులొనర్చుకొనబడుచుండెడివి. అతనిచేత క్రిస్నార్ధరహితమైనది. ప్రజలకునేవేదయుటయం దాతనికిగల యభిలాషకు, 40 వత్సరములుగా కార్యరేషనులో నాతడు జేసిన పనియు మూడు పర్యాయము లస్వత్తుడుగ నెన్నుకొనబడుటయు బలమగు నిదర్శనములు.

సర్ పిట్టి త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారికి ఏకలము పైనను స్థిరమగు విశ్వాసములేదు. బ్రాహ్మణులం దాతనికి చాలమంది విశ్రుతులగుట, ప్రజల హితముకొరకు తనయెడల నొనర్చబడిన యపచారములను సహిత మాతడు మరచిపోవుస్వభావముగలవాడు.

డి. నెంబరు మాసమునుండియు భారత దేశము చాలమంది ప్రముఖులను గోల్పోవుచున్నది. డా. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు సర్ పిట్టి చెట్టి, సి. ఆర్. దాసు మొదలగువారు మార్గములందు భద్రాభిప్రాయాలైనను అందరును గాఢముగ చేశభక్తిగలవారు.

ఇట్టివారిందరియందుగల సుగుణములను పరికించి, ఆనందించి గౌరవించుటయే మన ధర్మము.

ఒకరు తన దేశమును ప్రేమించుచుండెనను నంత మాత్రమున ఇతరదేశములను జాతులను ద్వేషించుచుండెనని యర్థముగాదు. కొంతమంది తెల్లరంగు వార మనగర్వమేగల కొందరు బ్రిటిషు దేశీయులొనర్చుచున్న కార్యములను కొంతమంది భారతీయులం దిట్టి యభిప్రాయ మేర్పడుచున్నది. అదే విధమున కొందరు జన్మ బ్రాహ్మణుల కార్యములవలన ఇతరకులములవారికి ద్వేషము గలుగుచున్నది.

ఇట్టివల వరకు కులద్వేషం ఈ దేశకే తీవ్రముగ వ్యాపించి యున్నను ఇంత స్వల్పకాలములో నాద్వేషముల నన్నిటిని మరచి అన్ని కులములవారు శ్రేష్ఠిగారి స్మరణను గౌరవించుట ప్రజల సహజస్వాభావమును కల్గి దేశీయులనున్నది. భారతీయులు సహజముగ త్యాగ మెచ్చుట గానించినను దానిని గౌరవించుట అట్టి మహాగుణమధికముగల గాంధీమహాత్ముని మాపు మాత్రములోన కొలకొలది భారతీయులు వెంటనే యర్థమొనర్చుకొని గౌరవించగలిగిరి. అట్టి త్యాగము చాలవరకు త్యాగరాయనియందు గూడ నుండుటచే ప్రజలం దన్ని భాగములవారు నాతని గౌరవించుట కిచ్చుటగూడుటయం దాశ్చర్యములేదు. అట్టి కీర్తి శ్రేష్ఠునకు తన స్మరణచిహ్న మేర్పరుచుట ప్రజల ధర్మము.

సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు

తీర్మానమును బలపరచుచు ప్రజలు స్వార్థచిహ్నమును నిర్మించుచువుడు, కీర్తి శ్రేష్ఠినియందు గల గుణముల వ్యక్తికరించు రీతిని నిర్మించవలెనని చెలిచెను. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు రాజభక్తిపరులుమాత్రమే గాదు. గొప్ప సామ్రాజ్యాభిమాని. అట్టి వానిని జూచి ఏ సామ్రాజ్యమైనను గర్వింపవలెను.

అతడు నూతనమున నొక యుద్ధమునును ప్రారంభించి నడపుటచే, సాధారణముగ ప్రారంభము నెదుర్కొను కష్టము లేన్నిటిని ఆతడు చాలవలసివచ్చెను. అతడు సరిసమానత్వము కొరకు పోరాడనేగాని, అభివృద్ధినిందినవారిని క్రిందికి లాగుటకు ప్రయత్నింపలేదు. (వినుడు వినుడు) క్రిందిజాతులను దాస్యమునుండి తొలగించి సరిసమానత్వనికి దెచ్చుట తెల్లించెను. అందుచే నాతని పేర స్వాతంత్ర్యము ం ది ర ము ను నిర్మించిన నిర్మింపవచ్చును.

1919 సం॥ సంస్కరణల కాసనము భారతదేశమును స్వపరిపాలనమార్గమున నుంచలేదని కొందరెంచిరి. కాని కీర్తి శ్రేష్ఠుడు అందుకు వ్యతిరేకముగ నెంచెను. అతడు దౌర్జన్యరాహిత్యము నందు నమ్మకముండుటచే సంస్కరణలు, స్వపరిపాలనకు మొనటిపెట్టని అతడంగీకరించి, వానిని నిర్వహించబూసెను. ఆంధ్రు

బొంబాయి రాష్ట్రసభ

చి. య. చింతామణిగారధ్యక్షతవహింతురు.

బొంబాయి, జూలై 18:— ఆగస్టునెలలో పూనాలో జరుపుటకు నిశ్చయింపబడిన బొంబాయి రాష్ట్రసభకు చి. య. చింతామణిగారధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి రాష్ట్రీయ లిబరలు కాన్ఫరెన్సు

ఆగస్టునెలలో పునహాయందు జరుగును

పునహా, జూలై 18:—ఆగస్టుమాసమునందు సి. వై. చింతామణిగారి అధ్యక్షతకీంద బొంబాయి రాష్ట్రీయ లిబరలు కాన్ఫరెన్సు యొక్క నాల్గవ సమావేశము జరుగునని తెలియుచున్నది. (అ. ప్రె.)

యంత్రాలయములందలి కార్మికులు

నమ్రోపమృత సూచనలు

బొంబాయి, జూలై 18:—నేత యంత్రాలయాధికారులు పనివాండ్రు కూలినీ నూటికి 15 లేక 20 వంతున తగ్గింపు సందర్భమున కార్మికులయూహా రెట్లున్నవో గ్రహించుటకు కార్మికసంస్థ నాయకులు శనివారము ఆదివారము వారితో సంప్రదించిరి. కార్మికులు కూలి తగ్గుట కంగీకరింపదు లేదు. తక్కువ కాలము పనిచేయు నిర్ణయమును వారామోదించిరి. కూలి తగ్గించునో, తప్పక సమైక్యమృతని భయపడుచున్నారు. కూలి తగ్గించునిర్ణయ మిప్పుడు గావించునో, దుండగీడులగుటలు చేయుట కవకాశము గలుగును. ఈ ప్రయత్నము నాపునో నల్లరుల కవకాశముండదు. యంత్రాలయాధికారుల యుద్దేశ్యములు వారికి దెలియజేయబడుచున్నవి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి శాసనసభ

బర్మెను హెడ్డు యువన్యాసముపై నిరసన తీర్మానము

బొంబాయి, జూలై 18:— బొంబాయి శాసనసభ సభ్యుడగు ఆర్. సి. ప్రధానగావీనకు బర్మెను హెడ్డు ప్రభుత్వ జేసిన యాశాభంగకరము నసంతృప్తికరము నగు యువన్యాసము పై ఎంచుటకు సభా కార్యక్రమము నాపు తీర్మానమును ప్రతిపాదించుట దెలియజేసెను. (అ. ప్రె.)

చేతనే బర్మెను హెడ్డు ప్రభుత్వ మొన్నటియువన్యాసమున అన్ని రాష్ట్రములలో కంటేను మదరాసు రాష్ట్రమున కొంత బనిజేసెనని నుతున వీలయ్యెను. ఈ ప్రశ్నను సర్. పి. త్యాగరాజు శ్రేష్ఠిగారికి రావలెను. (వినుడు వినుడు) సంఘరాలు శాసనమున ప్రతిపాదనలను నుద్యమము ప్రస్తుతము అంకిష్టములకు త్యాగరాజు శ్రేష్ఠిగారి దృఢస్థాపనములేకారము.

ఉభయవర్గము ముగియుచు నిన్న జరిగిన జస్టిసువర్గ సభయందు రు. 106 వేల విరాళములు వాగ్దానము లొనర్చబడినవియు, ఆ యొర్రమంతయు నిత్యజిల్లాలనా రొసగినదేననియు, మద్రాసునగర మంతకంటే చాలరెట్లు ఉత్సాహమును గన్నద్రువువలెననియు నుడిరి.

న్యాయమూర్తి దేవదాసు, పి. రామనాథుడు, గానాల రామమూర్తి అలమేలుమంగ తాయారమ్మగార్లు తీర్మానమును బలపరచినతరువాత తీర్మాన మేకగ్రీవముగ నామోదించబడెను.

ఇతర తీర్మానములు

పై తీర్మానములను, త్యాగరాజు శ్రేష్ఠిగారి కుటుంబమునకు అందజేయవలెనని అగ్గవంశిగారు గా|| బి|| బి|| టి. ఎన్. శివజ్ఞానంపిళ్లగారికీ తీర్మానము సుపాదించగా గా|| న్యాయమూర్తి ఎం. వెంకట స్వామిరావు గా|| బి|| సి. శ్రీశైలమొదలియు గా|| బి|| బలపరచుచు నుపన్యసించినమీదట అంగీకరింపబడెను.

ది|| బి|| సర్ ఆర్. వెంకటరత్నమునాయుడుగారు అధ్యక్షునకు కృతజ్ఞతాపదములు ఘోషించిగా ది|| బి|| జి. వారాయణస్వామి శ్రేష్ఠిగార్లు, గా|| బి|| వరహజాలురాయుడుగారు బలపరచిన తరువాత సభవారీచే సంగీకరింపబడెను.

గవర్నరు ప్రసంగము

గవర్నరుగారు సభను ముగింపుచు నిట్లునడిపిరి. “ఈసభ కృష్ణుడేమిమీరు నా కనుమతి నొసగు నాభాగ్యముగ పరిగణించుచున్నాను. సర్. పి. త్యాగరాజు శ్రేష్ఠిగారు నామిత్రుడు. ఆతని ప్రవర్తనను నేను శౌరవభావముతో పరిగణించెదను. ఆతని నెప్పుడును జ్ఞాపకముచుకొనెదను.

అంతటితో సభ ముగియ నేటి ప్రకటించెను.

బర్మెను హెడ్డు ప్రభుత్వ యొక్క టైటు మెంటు

పునహా డక్కనుసభ మితవాదులు నిరసించుట

రైటు ఆనరబిలు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి తీర్మానము పునహా, జూలై 18:—కామత్తుగారి అగ్రాసవాధి పత్యముక్రింద పునహా డక్కనుసభ నిన్న సాయంత్రము సమావేశమయ్యెను. ప్రసిద్ధిపడసిన పెక్కు మితవాదులు సగుకువచ్చిరి. వచ్చినవారిలో సి. వై. చింతామణిగారు గలరు. ఇటీవల లార్డు బర్మెను హెడ్డు గావించిన ప్రసంగము ఆశాభంగకరమైనదనియు అసంతృప్తికరమైనదనియు, ప్రస్తుత పరిస్థితుల బర్మెను హెడ్డు గా వింత జాలదనియు, రైటు మెంటు ఆనరబిలు వి. యస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి లొకతీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. మద్దిమైన కమిటీయందలి తక్కువ సంఖ్యాకులు గావించిన సిఫార్సులను అమలునందు రెట్టుటకు వెంటనే దొరతనము పునవలయునని సభాప్రాయము దొరతనమున కంపబడెను. (అ. ప్రె.)

కానపాలిటనుక్లుబ్ద మద్యవిక్రయము

లార్డు గోవిందానుగారు మైక్లబుసభ్యుల సుద్దేశించి యిట్లు ప్రాయచున్నారు:—

ఉన్నతనాగరికతనుగూర్చి ఉత్తమాదర్శములు గల సభ్యులందు యీసభలో మధ్యములను, నిమత్రాగుడుపదార్థములను విక్రయింపరాదని నేను వార్షిక సభయందు గావించిన తీర్మానమును రద్దుజేయుటనుగూర్చి 18 వ లేదీన జరుగు క్లుబకమావేశమనందు చర్చింపబడునని తెలియుచున్నది. మీద సభకువచ్చి అన్ని మతములవారీచే నంగీకరింపబడు మద్య పాననీషేధమున కనుకూలముగ మీయభిమతమును తెలుపవలసినదని గోరుచున్నాను. సంఘ మర్గా దమనీచముగ నుండు త్రాగుడును ప్రాప్తమింపట ప్రాచీన మిందూ సాంప్రదాయమునకు విరుద్ధముగను అగౌరవముగనుండునని మీరంగీకరింతురని తలంచెదను. సామాన్యప్రజలను త్రాగుడు మానవలసినదని మనమే చెప్పుచుందుము. అమెరికాలో సామాన్యపు పాటకపు జనముగూడ త్రాగుడు విశిష్టమైనవలెను విజ్ఞానవంతులగు నాడు, విడిచిపెట్టుట కష్ట సాధ్యము గాదు. ప్రభుత్వ ఆదాయమునకు నష్టమునచ్చినను సరే కల్లుద్రాగుములు లేకుండజేయవలెనని దేశ నాయకులు పాటుబడుచున్నారు. ఈసంగతినుండు ఉన్నత గౌరవసామునందున్న యీసభయగుటచే యీవిషయము చాల ప్రాముఖ్యమైనది. దక్షిణ ఇండియా న్యాయామంఘమునందు గూడ రివిండ్యకొండటనే అత్యధికసంఖ్యాకుల ప్రతిపాదనలనబాదు (మద్యవిక్రయాభి) ఎత్తివేసెట్లు తెలియుచున్నది.

కావున, హిందూసభ్యులే అధికముగా గల యీ సంఘములు అభివృద్ధికారక విశు తీర్మానమువకు ప్రతిపాదనలకు ఓటుజేయవలసిన దని గోరుచున్నాను.

తొలకరి ప్రారంభము

కూనూరు, జూలై 18:— నిన్న రాత్రియంతయు, ఇంఘూ మారుతము వీచి యిండ్లకు గజగజ లాడించెను. ఉదయముందు విస్తారముగ వర్షముగురిసెను గాతీలో తొలకరి యిట ప్రారంభమయ్యెను. (అ. ప్రె.)

జావాలాహత్త్య కేసు తదనంతరము

కె. యస్. వారిమొకగారి పునహా శాసనసభయందు గొన్ని ప్రశ్నల సడిగదరు

బొంబాయి, జూలై 14:—రాబోవు బొంబాయి శాసనసభ పునహాయందు సమావేశము గానున్నది. ఈ దిగువవివరించిన ప్రశ్నలకు శాసనసభ సమావేశమందు అధికారుల సదుగుటకు కె. యస్. వారిమొకగారు ముందుగ తెలియజేసిరి.

(ఎ) గతమేమాసముందు బొంబాయి మైకోట్ట ప్రత్యేక ప్రక్రియలు సెనన్సునందు విచారణాభివృద్ధి భావనా హక్కు హాత్త్య విచారణకు గురించి దొరతనమైనందున (బి) ఆవిధారణయందు బయల్పడిన విషయములనుపరిశీలనలను బట్టి కుట్ర యందు సంబంధముగలట్టియు, కోర్టునకు దీక్షింపరావలసినట్టియు వానిమొకని వారలమొకని తనవార్యమి దీక్షింపదలచుచున్నారని (సి) ప్రైవేట్ కుట్ర జవాబు వ్యతిరేకమైనది యయినచో నెల్ల చర్యదీక్షింపను ప్రభుత్వము దలంపటలేదో కారణము లేకొకాధికారి (అ. ప్రె.)

కీ|| శే|| ప్రిన్సిపాలు సుశీలరుద్ర (యంగిండియా)

(ప్రిన్సిపాలు సుశీలరుద్ర జూను 30 వ లేదీ మంగళవారమునాడు చనిపోయెను. ఆయన నాకు పరమమిత్రుడు. ఎవ్వరికిని దెలియకుండ దేశసేవ జేయుచుండును. ఆయన మృత్యువారత బడినందులకు నాతో బాటు పాంకులుగూడ విచారమును జేంచెదరు. భారతదేశము రాజకీయముగ పరాధీనమై యున్నది. దానినిని తొలగించుటకు సైన్యము, నాక, డబ్బు రాజ్యశాంత్యములతో రక్షణజేసికొనుచున్న ప్రభుత్వముతో బోరాడిదేశసేవజేయువారి నే భారతదేశము కొనియాడును. ఒక్క రాజకీయరంగమునదప్ప యితర విషయములందు సార్వజనుమనీడి త్యాగతబుద్ధితో పనిజేయువారి నీదేశము తలంచుటయైనలేదు. అట్టి నేను విషయముతో జేసినవాడు సెంటురీ పన్నుకాలేజి ప్రిన్సిపాలు కీ|| శే|| సుశీలరుద్ర ఆయన ఉత్తమవిద్యావంతుడు. ప్రిన్సిపాలుగనుండి ఆయన సర్వత్ర పేరుగాంచెను. ఆయనకును ఆయన శిష్యులకును ఒకవిధమైన ధర్మబంధముండెడిది. ఆయన క్రైస్తవుడైనను హిందూమతమును సహమృదేయ మతమును చాల గౌరముగలరు. ఏసుక్రీస్తు రక్షకుడని నమ్మని ప్రతివారును భూగర్వరకభూపమున బడుదురు. అని నమ్మునట్టి క్రైస్తవుడుగా దాయన, తననుతము తానన్న యొక్కను గౌరవముతో నుండి యితరమతములయొడ సహనముతో నుండును. ఆయన రాజకీయ విషయముల నుత్సాహముతో జాగ్రత్తగ చదువుచుండును. ఈ అతివాదు లనుగ రిమోడ సానుభూతి గలదని బయటికార్యాటము జేయక పోయినను ఆ విషయమున రహస్యమేమియు నుంచలేదు. నేను 1915 లో నా దేశమునకు తిరిగి వచ్చినప్పటినుండియును ఢిల్లీలోయినపుడెల్ల ఆయన కతిథిగ నుండెడివాడెను. రౌటుచట్టము వచ్చి నేను సర్వ్యాగహమును ప్రకటించువరకును సమరసముగనే యుండెను. ఆయనకు ఇంగ్లీషువారితో పెద్దపెద్దవారితో స్నేహమెక్కువ. ఆయనది కుద్ధమైన ఇంగ్లీషుమిషను. ఆ కాలేజి ఇండియను ప్రిన్సిపాలగుటకు ఆయన యే మొదలు. అందుచేత నాతో ఆయన దోస్తీగా నుండి ఆయన యింట నా కార్మిక్య విచ్చుటలన ఆయన కేమైనా కష్టమునచ్చి కాలేజి కేమైన చిక్కినప్పుడేమో యని తలంచించిరి. అందుచేత మరొక చోట బస జేయ నిశ్చయించిరి. ఆయన అందులకిచ్చిన ప్రత్యుత్తరము ముచ్చటగు చున్నది. (రెజుల అనుకొనుదానికన్న నామతము గాఢమైనది. నా అభిప్రాయములు కొన్ని నా శరీరములోని అవయవములవలె సకీమలైనవి. దీర్ఘముగ గాఢముగ ప్రార్థనల జేసిన పిదప నవి యేర్పడినవి. అది నా అంగమిత్రులకు దెలియును. మిమ్ములను నాయంట గౌరవభావముతో మిత్రుడుగను, అధిగను నుంచిన మాత్రమున ఆపారముల కేమియును తావుండదు. ఇందువలన నేను ఆంగ్ల మిత్రులతోనును దోస్తీని పోగొట్టుకొనవలెనా లేక మిమ్ములను పోగొట్టుకొనవలెనాయను విషయమును యెడల యేమి కోరుకొందువో నాకు దెలియను. నీవునన్ను విడిచి పోజాలవు అనెను. అయితే నన్ను జూడ వచ్చు మిత్రుల నేకుల మాట యేమి. నేను ఢిల్లీలో నున్నపుడు మీ యింటిని బాట సార్లు విడిదిగ జేయరాదు. అని నేనంటిని. ఆయన ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు విజముగా యిది యంటియు వాకిష్టము. మిమ్ములను జూడవచ్చు మిత్రులను వాకిష్టము మిమ్ములను నాయంట నుంచుకొనుటలన నా దేశమునకు కొంత సేవ జేయుచున్నానని నేను దలంచెదను. అని చెప్పెను. నేను కిలాఫతు సమస్యనుగూర్చి రాజ్యప్రతినిధికి వ్రాసిన బహిరంగ లేఖ ప్రిన్సిపాలు రుద్రయింటిలోనే తయారు జేసినదని పాఠకునకు దెలియక పోవచ్చును. ఆయనయు, చార్లీ ఆంధ్రానును దానిని సరిజూచిరి. అసహాయోద్యమము యాయంటనే ఆలోచింపబడి నిర్ణయించబడెను. మా లా నాకు ను, యితర మహమ్మదీయమిత్రులకును, నాకును జరిగిన సమాలోచన సమయమున ఆయన అత్యంతకురుదో నవటనుండి మానముగ వినుచుండెను. ఆయన యేపనిజేసిన మరధిర్యముగ భావించి చేయును. కాబట్టి ఇహలోక ఘుటోచి యేక క్రియనును ఆయనకు భయము లేదు. ఆగట్టివచ్చుక ముండుటచేతనే ఆయన యిహలోకములో నొక క్రియనుట్లుట గుర్తించి, దాని యుపయోగమును తెలుసుకొని దానితో మిత్రత్వముతో నుండెను. పత్యర్థ్యుత్పత్తితో వీక్షించి యెడల యేపని యెంతవరకు జేయవచ్చునో సరియైన జ్ఞానము కర్మవిశ్వాసములకు పనుక్యయము గురునను సర్వమువకు ఆభివర్ధిలమే సాక్షి. ప్రిన్సిపాలు రుద్రలో ఉండవలసిన సుగుణములన్నియు గలవు. ప్రిన్సిపాలు రుద్ర మూలముగనే సి. యస్. ఆంధ్రాను మనకు దక్కెనని భావించికి దెలియదు. వారుభయలను కలలలే. వారిద్దరకును గల సంబంధమును జూచి నిజమైన మిత్రత్వమునేమియో. భటునుకోనవచ్చును. ప్రిన్సిపాలు రుద్ర ఇద్దరు కొడుకులును ఒక కూతెభను గలరు. వారు పెద్ద వారై కాపురములుజేయుచున్నారు. వారితో పాటు వారి ధీర్మవయోధుగు తండ్రి చనిపోయినందుకు ఆయన మిత్రులను, అభిమానులను నూడ విశ్వాసముతో కోరినను. (జూలై 18 రాత్రి)

జిల్లాబోర్డు రైల్వేలు

జిల్లాబోర్డు రైల్వే విషయమై దక్షిణ యిండియా వర్తక సంఘమువారు తమ యభిప్రాయములను, రైల్వేబోర్డు కమిషనరు సిమ్గారు యెదుట విన్నవించినము వివేదించిరి. జిల్లాబోర్డు రైల్వేలను ప్రభుత్వమువారు నిరుత్సాహపరచుచున్నరీతి జూచిన, నిరాశ గలుగుచున్నది. జిల్లాబోర్డులు, రైల్వేనిర్మాణముకొరకు ప్రజలనుండి దబ్బుసంపాదించు చున్నవి. ప్రజలను లాభకరమగు సీప్రాజెక్టులకు తమ ధనమునిచ్చుటకు ముందుకు వచ్చుచున్నారు. జిల్లాబోర్డు రైల్వేలు లాభమును సంపాదించుచు, బోర్డుల ఆదాయమును వృద్ధిజేయుచున్నవి. జిల్లాబోర్డుల పలుకుబడివలన, రైల్వేలు కొంతవరకయినను ప్రజాభిప్రాయమున కనుగుణముగ మెరుగుట తటస్థించు చున్నది. ప్రజలకు సాహసోత్సాహశక్తులులేవని నిందించువారికి జిల్లాబోర్డు రైల్వేల పరిపాలనము తగిన జవాబిచ్చుచున్నది. ఇట్టి స్థితిలో, బోర్డు రైల్వేలను ప్రోత్సాహపరచి, క్రొత్తనిర్మాణములకు దారిజూపుట ప్రభుత్వధర్మమై యుండును. అందుకు మారుగ నిరుత్సాహము గలిగించుటవలన, క్రొత్తపరిణామ మడుగుంటును. దేశమునందు పరిశ్రమ లభివృద్ధి జేడలేదని నిందించువారు, నిజకారణమేదియో కనుగొనుట యుక్తము. పరిశ్రమల యభివృద్ధి కవకాశము లేనపుడు, ప్రజలేమి చేయగలుగుదురు?

తంజావూరు మండలమునందు, జిల్లాబోర్డు రైల్వేవిషయమున మిక్కిలి అసంతృప్తి ప్రబలి యున్నది. జిల్లాబోర్డు రైల్వేల నిర్మితిని దక్షిణ యిండియా రైల్వే కంపెనీవారు కొనివైచుటయ గాక, మాయవరం ట్రాంక్విలైటును నిర్మించుటకు జిల్లాబోర్డు కిచ్చిన సౌకర్యమునుగూడ తొలగించుటవలన, ఎట్టి నిరుత్సాహము గలుగునో యూహింపవచ్చును. ప్రజలకు స్వప్రయత్నము లందుత్సాహము గలిగించుట కిది మార్గము గాజాలదు. రైల్వేలను ప్రభుత్వమువారు స్వాధీన పరచుకొనుట లాభకరమని, హిందూదేశము ఖలు దెలిసినను, స్థానికసంఘములు రైల్వేలను నిర్వహించువద్దతి ఇందుకు విరుద్ధము గాజాలదు. ప్రభుత్వమువారు రైల్వేలను నిర్వహింపవలయుననుటకు కారణమేమి? ప్రజాభిప్రాయమును, కంపెనీల కన్నను ప్రభుత్వమువారి కెక్కుడుగ గౌరవించెద రనుతలంపే ముఖ్యకారణము. నిజమాలోచించిన, ప్రజలకు ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించిన గాని, ప్రభుత్వ యాజమాన్యమువలన విశేషలాభ ముండదు. హిందూదేశపు రైల్వేలన్నియు ప్రభుత్వపరమగునన్నట్టికి చాలాకాలము పట్టు. నుమైనరు రైల్వేలను జిల్లాబోర్డులు నిర్వహించుటవలన, ప్రభుత్వ

పరిపాలనక్రిందకన్నను ఎక్కుడులాభ ముండును. రైల్వేలను ప్రభుత్వపరము జేయుట కంగీకరించిన వారు, స్థానికసంఘములు రైల్వేలను పరిపాలించుట కెక్కుడు ఆతురము జూపవలయును.

జిల్లాబోర్డు యాజమాన్యమును తొలగించుట కట్టి కారణము గనుపించదు. ఏ సంస్కరణము లభించినను, హిందూదేశ ప్రజల నష్టమునకే కారణమగుచున్నది. రైల్వేపరిపాలనము ప్రభుత్వ పరమగుట కొంత మేలని దలచుచున్న సమయ మున, జిల్లాబోర్డు రైల్వేలంతరించునని ఏరునుతలచి యుండలేదు. మొదటి ఏర్పాటు తిన్నగ ప్రారంభము గాకముందే, రెండవ ఏర్పాటు కొనసాగుచున్నది. సిమ్గారు దెలిసినకారణము లేమాత్రము విశ్వాసము గలిగింపజాలవు. చిన్నరైల్వేలు స్థానికసంఘ ములవశమునం దుండుటచే, ఇబ్బంది గలుగుచున్నదనియు, అందుచే వానిని ప్రభుత్వమువారు వశపరచికొని రనియు దెలుపుట సహేతుకము గాజాలదు. అనివార్య మగు నిబ్బందులు గలవని నమ్మజాలము. అందుకు మారుగ ప్రజల నిర్మాణ శక్తికిట్టి ఏర్పాటులు ప్రోత్సాహ మొనగుచున్నవి. ప్రభుత్వమువారి దివివరకు జిల్లాబోర్డు రైల్వేలకు ప్రోద్బల మొనగిరి. అప్పు డెట్టియిబ్బందులు గలుగలేదు. లోకలు బోర్డు చట్టము రైల్వేనిర్మాణమున కవకాశమిచ్చుచున్నది. జిల్లాబోర్డు రైల్వేలుబోర్డుల వశము దప్పిపోయినను, తమసామ్యును రైల్వే పెట్టుబడిలోజేర్పవచ్చునని సిమ్గారు పలుకుటవలన, ఎట్టి యుత్సాహము గలుగనేరదు. జిల్లాబోర్డు పరిపాలనముక్రింద నుండని ప్రాజెక్టులలో బోర్డులు తమ సామ్యును దాచి పెట్టుకొని లాభములేదు. జిల్లాబోర్డుల కిందునిమిత్త మెవరును ధనసహాయము జేయరు. జిల్లాబోర్డులకు గల నిలువదబ్బు అత్యల్పము. జిల్లాబోర్డులకు సంబంధింపని ఏర్పాటులకు డబ్బును వెచ్చించుటకు తాహముండజాలదు. ప్రజల స్వతంత్రశక్తి కిది వోహద మొనగనేరదు. సిమ్గారి సూచనలను జిల్లాబోర్డు లంగీకరింపని తలచెదము.

రిస్పాంసీపు సహకారము

లోకమాన్య తిలకు సాంవత్సరిక సందర్భమున రిస్పాంసీపు సహకారపద్ధతినిగూర్చి మహారాష్ట్రప్రముఖులు ముచ్చటించుట సంభవించెను. రిస్పాంసీపు సహకారపద్ధతికిని, సహాయనిరాకరణ పద్ధతికిని, దూరమాలోచించిన విశేష తారతమ్యము లేదు. తిలకు, గాంధీగార్ల పద్ధతులు ఏకీభావము జూపుచున్నవి. ప్రభుత్వమువారు సహకారము నలుపుచో, ప్రజలును నలుపవచ్చుననియు, ప్రభుత్వమువారిటుల నలుపనిచో ప్రజలును నలుప నక్కరలేదనియు, రిస్పాంసీపు సహకారమున కర్థము. ప్రభుత్వమువారు ప్రజలశ్రేయమునకు తోడ్పడుటలేదు గావున, ప్రజలును సహకారమును నిరాకరింపవలయునని, గాంధీమహాత్ముడు పలికెను. మహాత్ముని సహకార నిరాకరణపద్ధతి, లోకమాన్యుని రిస్పాంసీపు సహకారపద్ధతికి ఫలము దప్ప వేరుగాదు. లోకమాన్యుని పద్ధతిని పొగడి, మహాత్ముని మార్గమును నిరసించువారు, రెంటిని గ్రహింపలేదని చెప్పవచ్చును. ప్రభుత్వము

వారెటుల మెలిగినను, తమసహకారపద్ధతిని విడనాడమని దెలిపెడి మితవాదులు, పైరెండుమార్గములకును భిన్నముగ ప్రవర్తించుచున్నారనుటకు సందియములేదు. చిత్తరంజన దాసుగారు మరణాత్పూర్వము గావించిన ప్రసంగమునందు, గౌరవ ప్రదమగు సహకారమునకు తావు గలదని స్పష్టపరచి యుండిరి. ఆంగ్లేయులపట్ల సుహృద్భావమును జూపియుండిరి. కాని, బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువు గారు, దాసుగారి ఆహ్వానము నంగీకరింపకబోయిరి. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు నయితము, గౌరవప్రదమగు సహకారమున కిష్టమును తావుగలదనియు, ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును కొనసాగింపవలయునను నిర్బంధము మాత్రము అట్టి స్థితిని గలిగింపజాలదనియు, స్పష్టముగ దెలిపిరి. సహాయ నిరాకరణ సిద్ధాంతము, నిజసహకారము నాధారము జేసికొనుచున్నది. రిస్పాంసీపు సహకారము నకును నిజసహకారమే ఆధారము. ఆ విషయమును గ్రహింపనివారు, గాంధీ తిలకుల మనోభావములను గ్రహించుట కష్టము. ప్రస్తుతస్థితిలో, రిస్పాంసీపు సహకార మొక్కటియే దేశమును రక్షించునని, డాక్టరు మూంజీగారు తెలుపుచున్నారు. కాని వీరి యుద్దేశ్యము స్పష్టమగుట లేదు. మహాత్ముని మార్గమునకును తిలకు మార్గమునకును సంబంధము లేదని వీరి తలంపు. వీరి యభిప్రాయములతో నేకీభవించుట దుర్లభము. వీరికన్నను అభయంకరుగారు ఎక్కుడు దూరదృష్టితో ముచ్చటించిరి. “తిలకుపేరుతో రిస్పాంసీపు సహకారము గూర్చి ముచ్చటించువారు ఒక్క సంవత్సరము గ్రహింపవలయును. లోకమాన్యుడు జీవించియున్నపుడు, రిస్పాంసీపు సహకారముక్రిందకు వచ్చెడి చర్యలూ, నేడు రాజాలవు. ప్రస్తుతస్థితిలో రిస్పాంసీపు సహకారమున కర్థము లే”దని అభయంకరుగారు దెలిపిన విషయము నెల్లరును గుర్తింపవచ్చును. సహకారమున కనుకూల వాతావరణము గలిగించుబాధ్యత ప్రభుత్వమువారిపై గలదు. బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుగారు చేజిక్కిన అమూల్యవ కాశమును కోల్పోవుట శోచనీయము. నిజసహకారభావమును ప్రభుత్వమువారు గనుపరచువరకు, ప్రజలు స్వశక్తిని పెంపొందించుకొనుటకు ప్రయత్నింపవలయును. తమపై తా మాధారపడవలెను. మాటలకొరకై తర్కించి లాభములేదు. గాంధీ తిలకుల మార్గములకు రూపభేద మున్నను, సార మొక్కటియే. సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి విమిత్తమై ఎల్లరును నడుముగట్టుట యవసరము. ప్రజలు చూపెడి స్వతంత్రశక్తిపై నే, స్వరాజ్యఫలప్రాప్తి యాధారపడి యుండును. లోకమాన్యుని సంస్మరణము ప్రజలలో స్వరాజ్యసంపాదనపట్ల నూతనోత్సాహమును పురికొల్పుగాక!

ప్రేమసూత్రము

వికమత్యము గుదురుటకు ప్రేమసూత్రమును మించిన సాధన మేమియు గనుపించదు. హిందూ మహమ్మదీయ సమన్వయ సరిష్కరించుటకు, ప్రేమ సూత్రము ననుసరించుటదప్ప వేరుమార్గము లేదని గాంధీమహాత్ము డనవరతము చాటుచున్నాడు. ప్రేమకు సరిహద్దులు లేవు. అర్పణ కంతు లేదు. ప్రోదరు లొకరికొకరు లొంగుట యనునది లేదు.

సోదరుడు కష్టపడయందున్నను, వివేకశూన్యుడై పోరాడుచున్నను, లేక చెడుత్రోవల దొక్కుచున్నను, రెండవసోదరుడు విరోధ మూన జాలడు. ప్రేమచేతనే, అతనిని మంచిమార్గమునకు దెచ్చుటకు ప్రయత్నించును. అతని కష్టసుఖము లలో తానును పాల్గొనును. ఇటుల గావించుట న్యాయమని భావింపడు. అన్నదమ్ముల తగాదాలను ఎన్నికొద్దలు పరిష్కరించినను, ఉభయులమధ్య సఖ్య మేర్పడజాలదు. సోదరప్రేమను ప్రసరింప జేయుటవలననే, నిజసఖ్యము ప్రవర్ధిలును. హిందూ మహమ్మదీయసమస్య పరిష్కార మగుటకుగూడ, గాంధీమహాత్మ్య డిట్టి ప్రేమసూత్రమునే బోధించు చున్నాడు. భారతమాతకు, హిందువులును మహమ్మదీయులును తనయులమని తలచుచో, పరస్పర ముగ కలహింపజాలరు. ఒకరు అక్రమముగ ప్రవర్తించినను, రెండవవారు సహనముజూపి నిగ్రహముతో మెలగకమానరు. గాంధీమహాత్మ్యుడును, అబ్దుల్ కలాం అజద్ గారును కలకత్తాలో నిటీవల అల్లరులు జరిగినపుడు ప్రవర్తించినవిధము మిక్కిలి ప్రశంసాపాత్రముగ నున్నది. స్వపక్షపరపక్షభేదము గనుపరుపక ఉభయులును ప్రేమాత్మతమును వెదజల్లిరి. ఇట్టి నాయకు లుండుచేని, దేశమునందు విభేదములు పొడవూరజాలవు. ఈ వారపు "యంగు ఇండియాప్రతికలో" గాంధీమహాత్మ్యుడు ప్రేమకును న్యాయమునకును భేదము గనుపరచెను. బలమే న్యాయమనుసూత్రము, ప్రేమకువర్తింపదు. న్యాయము కొంతదూరముమాత్రమేపోవును. అది చట్టములననుసరించి శిక్షవిధించును. డిల్లీలో నేమి, కలకత్తాలో నేమి అధికారులు దీసికొను చర్యలు శిక్షలతో నంతమొందును. కాని, ప్రేమ శిక్షల కతీతము. ఎట్టి కఠినహృదయము నయినను కరగింపజేయుటకు ప్రేమకు సాధ్య మగును. పక్షాభిమానప్రేరేతులకు, మహాత్మ్యుడు నిరూపించిన ప్రేమసూత్రము వెగటుగ దోహదమానదు. మహాత్మ్యు డెప్పుడును మానవస్వభావమున కతీతమగు విషయములను బోధించుచుగాని, నిజస్థితిని గ్రహింపజని నిందించు వారు గలరు. కాని, స్వరాజ్యమునకు జాతీయ సఖ్యము ముఖ్యమనియు, జాతీయసఖ్యమునకు ప్రేమయే ఆధారమనియు ప్రతివారును అంగీకరింపవలసి వచ్చుచున్నది. ఐకమత్యమును రక్షించుటకు, వేరొక సాధనము గనుపింపదు. వివిధజాతుల మధ్య ఐకమత్యము లేనికతన, స్వరాజ్యసిద్ధి నానాటికి దూరమగుచున్నది. ప్రజాభిప్రాయమును తృణీకరించుటకు బ్రిటీషు ప్రముఖుల కవకాశము గలుగుచున్నది. ఇక నయినను, ప్రేమాత్మతము ప్రవహించి, ఎల్లర హృదయముల నేకపాశబద్ధులుగ గావించునటుల జూడవలయును. ఐకమత్యము బలపడనంతవరకు, భాస్యభివృద్ధి కవకాశము గనుపింపదు.

జస్తిసుపక్షనాయకులు
పానుగల్లురాజుగారు, జస్తిసుపక్షనాయకులుగ నియమింపబడిరి. కీ. శే. సర్. పి. త్యాగరాయ చెట్టిగారిస్థానమును పీఠాక్రమించెదరు. ఉభయులకును ముఖ్యతారతమ్య మొకటి గలదు. త్యాగరాయచెట్టిగారు, అనధికారులు. శాసనసభలో తమ పక్షమును స్వతంత్రముగ నడుపుటకు వారి

కనుకూలకాశ ముండెను. అట్టి యవకాశము పానుగల్లురాజుగారి కుండజాలదు. స్వతంత్రదేశము లలో, ప్రధానమంత్రిలే పక్షనాయకులుగనుండుట ఆచారమయినను, అక్కడి పరిస్థితులు వేరు, హిందూదేశపరిస్థితులు వేరు. హిందూదేశమునందు స్వపరిపాలనము లేక, ద్వంద్వప్రభుత్వవిధాన మమలలో నున్నది. రిజర్వుడుశాఖలు అధికారుల వశమున నున్నవి. రిజర్వుడుశాఖలకు సంబంధించిన ప్రభుత్వతీర్మానములనట్ల జస్తిసుపక్షమువారు ప్రాతికూల్యము కనుబటచుచో, నాయకుడగు మంత్రి ఏమి చేయవలయును? తమ పక్షమువారితో కలసి వోటుజేయుటకు, మంత్రికి వీలులేదు. మంత్రిలును కార్యనిర్వాహకవర్గమును కలసి, ప్రభుత్వముపేర బరగుచున్నారు. తమ కష్టములేనిసమయమున, మంత్రిగారు తటస్థులుగ నుండుచుగాని, ప్రభుత్వమునకు వ్యతిరేకముగ వోటుజేయజాలరు. తటస్థులుగనుండుచో, జస్తిసుపక్షనాయకుడు తమపక్షము నేటుల నడువగలుగును? నాయకు లనధికారులుగ నుండుట యవసర మని, సర్. కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారిది వరకు చెలుపుచుండిరి. ప్రస్తుతపు ఏర్పాటుకుగల సాధక బాధకములను, జస్తిసుపక్షమువారు బాగుగ నాలోచించిరో తేనో తెలియదు. శాసనసభా వ్యవహారములు ముం చెటుల నడుచునో చూడవలయును.

కీ. శే. సర్. పి. త్యాగరాయచెట్టిగారు
నిన్నటిదినము జరిగిన పౌరసభలో, సర్. టి. సదాశివయ్యగారు, కీర్తికేసులగు త్యాగరాయ చెట్టిగారినిగూర్చి చెప్పిన ప్రశంసావాక్యములు కడు సమంజసములుగ నున్నవి. త్యాగరాయచెట్టిగారు గడించిన గౌరవమునకు, కారణమేమని యడుగుట సహజము. సదాశివయ్యగారు సూచించినటుల, త్యాగరాయచెట్టిగారి ప్రసంగములు పలువురకు వెగటు గలిగించెను. వారి విమర్శనములు పరుషముగ నుండెను. "రాజకీయబ్రాహ్మణు నెన్నడును సమ్మవల" దను వాక్యములు తాత్కాలికావేశమునకు ఫలితములు. ఇటులనే రాజకీయనిర్బంధితులను విడుదలజేయగూడదని త్యాగరాయచెట్టిగారు చేసినప్రసంగము, ఎల్లర కాశ్చర్యము గలిగించెను. కాని ఇట్టిప్రసంగములను మరిపింపజేసేది ప్రధానగుణము, త్యాగరాయ చెట్టిగారి యొద్ద గలదు. అది, స్వార్థరహితజీవితమే. స్వప్రయోజనానివృద్ధికై త్యాగరాయచెట్టిగారు తంటాలు పడలేదు. చేజక్కిన మంత్రివదవినిగూడ వారు నిరాకరించిరి. భారతవర్షమునందు పూర్వకాలమునం దేమి, ఇప్పుడేమి, గొప్పవారి జీవితములను త్యాగమే ప్రేరేపించుచుండెను. త్యాగమునకు గల యాకర్షణశక్తి మరి దేనికిని లేదు. త్యాగధర్మము ననుష్ఠించువా రేపక్షమునకు జేరినను, కారవాన్లులును ప్రేమపాత్రు లగుచున్నారు. త్యాగరాయ చెట్టిగారియెడ గౌరవముబాపుట కు త్రమమార్గము త్యాగానుసరణముడప్ప వేరులేదు.

కాస్టాపాలిటర్ క్లబ్బు : మద్యవిక్రయము
లాడుగోవిందదాసుగారు కాస్టాపాలిటర్ క్లబ్బు సభ్యులకు బంపిన విన్నపము చాల ముఖ్యమయినది. క్లబ్బు ఆవరణలో మద్యవిక్రయము నేయ

గూడదని, యిదివరకు తీర్మానింపబడెను. ఆతీర్మానమును రద్దుజేయుటకు 18 వ తేదిన నొకసభ జరుగునని, తెలియుచున్నది. ఇది నిజమగుచో, మిగుల నవమానకర మునుటకు సందియము లేదు. నాగరిక దేశములన్నిటిలో, మద్యపానమును నిరుత్సాహపరచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. దక్షిణయిండియా వ్యాయామసంఘమునందుగూడ, యీ యలవాటు దొలగింపబడెను. విద్యాధికులును, ఉన్నతాధికారులును గల కాస్టాపాలిటర్ క్లబ్బునందు, మద్యపానమునకు ప్రోత్సాహమొసగుచో, ప్రజాసామాన్యము సిద్ధురభ్యాసము నుండి తొలగించుట కెన్నడయినను సాధ్యపడునా? మద్యవిక్రయమును కొనసాగించు ప్రయత్నములను, నిరాకరించి కాస్టాపాలిటర్ క్లబ్బువారు తమ కీర్తిని నిలువబెట్టుకొనుట శ్రేయస్కరము. ఆధునికపు క్లబ్బులు, సంఘ స్వావమును పెంచుజేయుటకుమారుగ సంఘదార్యమునకును కాలహరణ మునకును మూలమగు చున్నందులకు సంస్కర్తలు వగచుచున్నారు. అట్టి క్షీణగతిని నిరోధించుట, ఎల్లరక ర్తవ్యము.

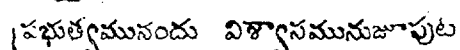
దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు

కలకత్తా పాలకసంఘము స్మారకచిహ్న మేర్పఱచు ప్రయత్నములు

లక్షనూపాయిలు ప్రత్యేకించుటకు సూచన
కలకత్తా, జూలై 18:—కమన్ మొకటి మేయరురభువుగా పనిచేసిన దేశబంధు చిత్తరంజనను నామము చిరస్థాయిగ జేయుటకు తగు స్మారకచిహ్నమును సూచించుటకు కలకత్తా పురపాలకసంఘము ప్రత్యేకసంఘము నొకదాని నేర్పఱచిరి. సంఘమవారిచే వారుపధతు లాలోచింపబడినది. కాని వారెట్టి నిశ్చయమునకు రాలేదు. ప్రస్తుతము పురపాలకసంఘము ప్రధానమును కచ్చేరీ కేదురుగ నొకలోహముతో వరని మూర్తిని జేయించి, ముఖ్యవ్యూహమున కేదురుగఘంటలు, చలనచిత్రాలలో వరని మూర్తిని నడుమునొకదేని ప్రధానము కచ్చేరీలో ఉంచుకొనవలయునని యుచుట, పెంట్లలు యచెయ్యుకోడమదానికి చిత్తరంజను యచెయ్యాయని శేరిడట, ఛాంబూరు పాద్యునకు దేశబంధు చిత్తరంజనపార్శ్వని రామఘంట్యులీదల కొక గృహమును, నివారించరాని జబ్బులచే బాధపడువారికి వైద్యాలయము, పట్టాములోని వివిధభాగములందును పాలకసంఘము యొక్క వైద్యాలయములందు చికిత్స నొందుచున్న బీదలకు రిండిపడుపాద్యము గలిగించునట్టి భండారముల శేర్పఱచి చిత్తరంజన భండారములని శేరిడట యను నిష్పత్తయి లాలోచింపబడెను. సంఘమవారు రిచ్చిపూర్వికాగమనకు లక్షనూపాయిలు ప్రత్యేకింపవలయునని క్రొవటివారము వారిసభలో నిర్ణయించిరి. (ఆ. ప్రె.)

అస్సాము శాసనసభ

గవర్నరు కార్యాంశముల పవలోకించుట
షింగు, జూలై 18:—అస్సాము శాసనసభ నేడు పూజకమయ్యెను. గవర్నరు సర్ విలియం రీడుగారు సభయొక్క ప్రారంభోత్సవమును గావించి, శాసనసభ విచారణనిర్ణయ రామన్న లాండు సెటిలమెంటు బిల్లు, నల్లమందు పనుష్యులను సరించి ప్రపంపించెను. లాండు సెటిలమెంటు చట్టముపై ఖయలుచెడలిన సురభిప్రాయములను భావులకు సభ్యులు ప్రయత్నించెదరని గవర్నరు విశ్వసించెను. ఈ భయమునందు నిరపాయముగ నుటలంపవలసినంత నల్లమంధును యీ సంవత్సరమున దగ్గించుటకు సాధ్యము గానవునని సర్ విలియం రీడు గారు నిలంచిరి. 1925 వ సంవత్సరపు అస్సాము సెటిలమెంటు చట్టము విచారించుటకు సభ్యులు మొదలిడిరి. ఒకసభ్యుని ప్రతిపాదనమపై 101 విచారించబడుటకు తెలియకమిటికి ఆపగలరబడెను. (ఆ. ప్రె.)

సాక్షి ప్రదేశమునకు సెనటరుగ ఎప్పుకొనబడిరి.

చెడగొట్టుట తప్పు.

అంధక, జూలై 11:—నురాకోటా తోక్యముకలుగ
నవరసని గ్రేటుబ్రిటను కేర స్పెయినువ్రాయ గ్రేటుబ్రి
పత్త్య త్తరమునియ్యను రెండీరు ప్రదేశమునకు రక్షణము
నవపేడియు రాజాలననియు అట్టియెడల ఆప్రదేశపు రెట
మును పడగట్టు ప్రతికార్యము గర్హ్యముని గ్రేటుబ్రిటను
పున్నది. స్పెయినువారు నూచించిన చర్య కోపమును
జేయునదిగ నున్నది. రెను పముద్రప్రదేశములను గాపాడు
అన్యంతరము లేదనియు కాని అంతకుం డె ఎక్కువజేయజాల
జి.రెటపుమున్నది.

భాంసు యుదేశ్వరులు

అంశం, ౧౦:—అట్లు కనిగారిలో జేసికొనదలంచిన సంధిపరములు త్వరలోనే ప్రకటింపబడును. నేర్చు ప్రవర్తనలకు ప్రజలను ప్రోత్సహించు స్వయం ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సహింపలేదు. మనరకూ సంకీర్తించిన ప్రదేశములందు మాత్రము కాంతినికాపాడుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు. ఈ వరకున్నటిని ఆరేఖయభావలో అవగృహించి విమలములమీద పంచివెట్టెదమని చెప్పునీవుగాదు డెలుపుచున్నాడు. ప్రాంతు స్వయంప్రభుత్వ పోరాడుచున్న తెగలవారుండు గ్రామములలో పంచివెట్టెదరు.

శ్రీకాంశముల తగవు

అంధకా, క్షాతా శిః—ప్రాణిం జర్మను వర్తకపు రాయ
కారులును ప్రస్తుతము జర్మను మాపు జేయుటకు కారణము
అధికాంశములేగాని రాచకీయకారులులే గాదని తెలుపు
చున్నారు.

రషియాలో తెల్లీయం జరిగియున్నందున గాఢాశీన
గాని రషియాలో తెల్లీయం సంబంధములను వ్యరల ఏర్పరుచు
కొనుట బడదని తెలిపిరినని తెల్లీయం రాయబారి డిలీవును
స్వాదు. ప్రభుత్వముండు చిక్కులను పరిష్కరింపుటకు ముందుగానే
తమతో సంబంధమును వ్యరల గలుగజేసికొనవలెనని త్రాసిను
కాదు గోరితటగాని వలను పడదని తెల్లీయంరాయబారి. తెల్లీయ
జేగును.

బ్రిటిషు మరియు ప్రచారకులను బాధించుట

విషమావస

పికింగు, జూలై 12:—క్యాంబును పెనికులు ఇంగ్లీషు ప్రెస్సిచేరియను దేశములలో చొరబడి మతాచార్యుని గొట్టి దిగంబరునిజేసి కత్తులతో పొడిచిరి. ఇద్దరు మత ప్రచారిణులను గూడ గొట్టి న్యూనత నొనర్చిరి. కొంచెముగ కత్తులతో గూడ పొడిచిరి. పెమ్మగంటలు దాకొని మత ప్రచారకులు వుకేం గుప్పించి నెహా పోయిరి. అలిపిపోయి స్వాలో జేరిరి. వీరిని బాధించినవారిని శిక్షింపవలెనని బ్రిటిషు కాన్సులు గోరుచున్నాడు. అధికారులు శ్రమపణనొసగి నష్టపరిహారము నీయవలెనని గోరుచున్నాడు.

బ్రిటిషు ఆహారసప్లయిని నిషేధించుట.
స్కాత్ లో పరిశీలులు ప్రతిదినము విడుమించుచున్న వని తెలు
పుచున్నారు. బ్రిటిషు జపాను యజమానుగదగ్గర పనికేయు
కూలీలు సమ్మెకట్టిరి. బ్రిటిషు జపాను ఆహారసప్లయినివిడు
నిషేధములను ప్రవేశపెట్టిరి.

నగరము ఇద్దరు ప్రావిశులస్వాధీనములో నుండుటచే పరి
స్థితులు వివరించిన పనుచున్నారు. అందుచేతగిన యధికారులు
లేరు. అలరులను అడంచుటకు లేగిన బలము చాలకున్నదట.

చీనాకు స్త్రీలు

వచ్చేసారము చీనాకు వైమానికపరికరములను గొంపొచ్చు
విమానము బయలుదేరునట్లు. ఇండియానుండి : హంకాంగుకు
పటాలము నంపెదరట. ఈజిప్టునాన్న పటాలము ఇండియా
కేసీ హంకాంగు కేసు పటాలనానము నాక్రమించుకొనునట్లు.

రబ్బరు నిర్వృంధములందు మార్పు గలుగదనుచున్నాడు.

జర్నను కమ్మానిసులకు హితవు

అంజ్జిక, జూలై 10:— జర్మను ప్రేమయ్యానియనుల
లో కమ్యూనిస్టుల పలుకుబడి దౌర్బల్యముగ నుండుట విచారకర
మనియు ప్రేడ్ యూనియనులను వశపరుచుకొనుటకు ఎక్కువ
క్రద్ధతో పనిచేయవలెననియు జిన్నీపుగాడు దీర్ఘము లేఖను
జర్మను కమ్యూనిస్టులు తన సాధనసంపదనంతము కుపయోగ
ముగ రావడియ కర్చులయందు పొడుజేసిననియు అందుచే నూత
నజేసనమును గాంచుచున్న ప్రేడ్ యూనియనులను వశపరుచుకొ
నవలెననియు ప్రతిదినము ఈసంఘములు పెరుగుచున్నవనియు
ప్రాపంచికబుద్ధులను నకు దారికొప్పుమన్న పనిని చాలవరకు
పూరించినవార మగుదు మనుచున్నారు.

దొంగినియను 'బలవరుచుట

తంతి వాయువ్యాశ్వాకర్షములు.

లండన్, జూలై 10:— దోమియనులు ఒకరితోనొకరు సయోధ్యగ నున్నచో మహాప్రకారమును జేసినవారగుదురని కనఁదానఁదా న్యతీయ సామ్రాజ్యపత్రికా సమావేశమునకు బోవుచున్న బర్మిహీం ప్రభువు తెలియజేసెను. రూటరు సంఘాన్యతుడు ఆగస్టు 6 వరకు రాజాలనందులకు విచారించిరి. పత్రికాసమావేశమువలన ఆస్ట్రేలియా, పత్రికా తంత్రిఖర్చులను తగ్గింపగల్గితిమనియు ఆస్ట్రేలియానుండి ఇంగ్లండునకును, ఇంగ్లండునుండి ఆస్ట్రేలియాకును ఎక్కువ వార్తలు దీనివలన తెలియుగాక యనిరి. తంత్రివార్తలు శ్రీఘ్రమున జేరుటయు వాయువాత్మాప్రచారము యభివృద్ధిగాంచుటచేయు పత్రికావార్తల సంఘటకు తంత్రిఖర్చులు మరింత తగుగాక యనిరి.

బిటిఘ గృహనిర్మాణసమస్యలు

ప్రాంసులో గృహనిర్యాణము బ్రిటనులో చేసినదాని కంటే బాగున్నదట. ప్రజలకు గృహపనిని చక్కగ కలుగజేయవలెను. కాని ఇప్పుడు మనము ఆలోచింపవలసిన విషయము ఒక్కొక్క కుటుంబమునకు 4,5 గదులుండవలెనా యనునంగతి కాదు. ఒక్కొడిలో అనేక కుటుంబములు ఒకరిమీద ఒకరు బడకుండజేయుటయే మన యందౌర్ధ్వముగ నుండవలె ననుచున్నారు.

స్వరాజ్యవాదులు ఒకటిగ చేరవలెను.

తలబెట్టిన పని ముందుకుసాగవలెను.

అండాక, జూలై 10:—బర్మె-కొహెడ్ ప్రసంగమును గూర్చి గోస్వామి, చాపాల్ లాల్, సత్యమూర్తి గారిట్లు ప్రకటించిరి:—సిద్ధాంతమునందును, క్రియాపరత్వమునను మరింత ఎక్కువగ స్వరాజ్యవాదుల కార్థక్రమమునకు బర్మె-కొహెడ్ ప్రభుని యుపన్యాసము బలమును గలుగ జేయుచున్నది. స్వయముగ దెలిసికొనుటలేదేమో రీడింగు ప్రభుని అభియమానల నను ఇండియాలో ప్రస్తుతము అతివాదుల యుద్ధ్యమము అంత ఉపద్రవకరముగ లేదనుకొనుటలో బర్మె-కొహెడ్ ప్రభువు పాఠబడిరని మాఅభిప్రాయము. అందుచే తమ విధానమును మార్చి నవసరము లేదను కొనుట తప్పదు. ఇదియే సిద్ధాంత రూపాంబు బలపరుచుచున్నది. క్రియోరూపేకా ఆప్రసంగము మితవాదు లకు గూడ ప్రోత్సహమును గలుగజేయజాలదు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకును భారతీయులకును రాజీవడదని మితవాదుల ఆశలను గూడ పటాపంచలను జేసినది. ఇండియాలో అన్ని పక్షముల వారు తేక్షణము స్వపరిపాలనము గావలెనని వికకంఠ్యముగ గోరుచుండ బ్రిటిషు ప్రభుత్వముతో మనసార సహకారము వచ్చిన మంత్రు లందరును ద్వంద్వప్రభుత్వము నిరర్థకమని చూచి ఆపద్ధతి నే భారతీయులు ఏకముగ ఖండించుచుండ ఇంకను మన సార ప్రభుభక్తిపర యణులై సహకారమును సల్పనలెనని గోరుటకంటె ఎక్కువగ ఏమియు బర్మె-కొహెడ్ ప్రభువు గారు చెలువుటలేదు. ఏమి చేయగూడదను విధానమును బర్మె-కొహెడ్ రీడింగు ప్రభువులు నిశ్చయించుకొనిరి. భారతీయులందరును సమిష్టిచర్యను నిశ్చయించి అందరును కలిసి ఒక విధానము నేర్పాటు జేయవలెను. మనకార్యక్రమమును తక్షణ మేర్పాటు జేయవలెను. దేశములో ప్రజానిర్వచితసంస్థలన్నిటిని స్వాధీనము జేసికొనవలెను. భారతీయై తులను, పనివాల్డను ఒక పద్ధతితో నేర్పాటు జేయవలెను. వీరి అండును జూచుకొనే బ్రిటిషుపాలనమును సాగించుచున్నారు. పశుబలమే ప్రధానముగ జేసికొని నె తికబలము లేకుండ పాలించుచున్నారు.

మరికొన్ని బిటిషు పత్రికావ్యాఖ్యలు

లండన్, జూలై 10:—మాంటుఫర్డ్ విధానము నిష్ప
 లమైనదన్నట్లుగానే బర్మింగ్ హామ్ ప్రభువు ప్రసంగించెను. కొ
 న్ని రాష్ట్రములలో స్పష్టముగ మాంటుఫర్డ్ విధాన
 ము భగ్నమైనది. కొన్ని రాష్ట్రములందు ఇంకను ఉన్నదమయ
 పమును మాత్రము చాల్చుచున్నది. అనేకచోట్ల ఇండియా ప్ర
 భుత్వసమస్యను మరింత ఎక్కువగజేసెను. ఈ విధానమే సాగవ
 లసినచ్చినచో, ఆకాశరముగ లేవన్నను, లండన్ సంవత్సరము
 లుగూడ మొదటి ర సంవత్సరములకంటె ఎక్కువ జయప్రదము
 గనే యుండునని వీక్లి ఆఫ్ ఫ్లూక్ పత్రిక వాకొనుచున్నది. తరు
 వాతే మనము ప్రాతపద్ధతిని మార్చునలవచ్చును. దీనికి చాలవరకు
 భారతరాజకీయలే ఉత్తరవాదులు. వారిదేశచ్ఛు, ఈ విధాన
 ము నెగ్రకుండ జేయుటకుబూనుకొనిరి. తమసంకల్పమును నెరవే
 ర్చుకొనిరి. ముండేమి కలుగినచో యోచించకపోవుట సంస్కృత
 ఇదాదలెత్తపు, కొంత.

పచ్చెండ్ల హేడుగారి ధోరణి తృప్తికరముగనే యున్నదిగాని ఆకును అంటకుండగను, పోకును పొందకుండగ నున్నదని ఓపిక భ్రష్టిపడనియు, దెల్పుచున్నదనియు అంతకుంటే విశేషములే దనియు. వీరీ నైసుమినిగారు పత్రిక దెలుపుచున్నది.

బ్రిటిషు డొమినియనులు అధినివేశములకు తంతిఖర్చులు
తగుగాక యనిరి.

బాగుపరిశీతులనుగూర్చి విచారించుటకు విచారణ
న్యాయస్థానము కలకొల్పెదమని ప్రభుత్వమువారు కలురింపిరి.

ఆర్థికపతనము నామోదించుట.

సెంటువారికిని ఫ్రేంబి రాజ్యాంగసభవారికిని ఒడ్డు
బడిక కుదిరెను. 18 లేదీ యువయును ఆర్థికపత్రము నంగీక
రించిరి. తరువాత వేసవినిమిత్తము రెండుసభలు ఆపుజేయ
బడిను. ఆఖాయము 83150000000 ప్రాంతకులుగను, వ్యయము
83187000000 ప్రాంతకులుగను నిరయంపబడిను.

భారత మంటపము

ఆంధ్ర ప్రభుత్వం సరకుల విక్రయపరచునీ వెంటిలో భారత ప్రభుత్వం కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు సర్ ఆంధ్ర ప్రభుత్వం గారికి అనుమతిని తెలియజేసిరి. ఈ విషయమును కామన్వెంటు ప్రజాపత్రికలో ప్రచురించెదరు.

మోటారు ప్రమాదము

కెయిలో సతికి గాయములు తగులుట

అంధ్రప్రదేశ్, జూలై 12:— నేటియందయమున కెయిలో సతికి ప్రమాదకరముగా గాయములు తగిలెను. మోటారుబండి ఒకచెక్కు కొట్టికొనెను. బండిలోనుండి క్రిందపడిపోయెను. తొడ విరిగెను. మరికొన్ని గాయములు ఉపద్రవగముగ తగిలెను. కాని అంత ప్రమాదకరము గాదనుచున్నారు.

బొగ్గుపరిస్థితులు-విషమావస్థ

గనుల పరివాహక కోర్కెలు

లండన్, జూలై 11:— గనులపరివాహక కార్యనిర్వాహకవర్గమును గురించి పి. డి. ప్రెస్ యూనియను కార్మికులు జనరలు కమిషన్లవారు బొగ్గుయజమానులు తమ ప్రకటనలను పరిశీలించుకొన్న గాని రాయబారములను జరుపుట కంగీకరించును గనుల పరివాహక తెలియజేసిన సంగతి నేటిరూపం దెలుపుచున్నారు. నిండు మనసుతో గనులపరివాహక కోర్కెల పనిచేసే మని అభిప్రాయ మొనగడుచున్నారు. ఈ విషయమును ఆలోచించుటకు ఒక సంవత్సరము కేర్పాటుజేసిరి. బొగ్గుయజమానులు తమ ప్రకటనములను రద్దుజేయజాల మనిరి.

సింగపూరు మారు అను నౌక గట్టెక్కినది. కాని కన్నములు ఎడలేదు

గట్టెక్కినని ప్రకటించబడిన సింగపూరు మారు నౌకను లేవనెత్తుటకు కూలీల సంఘి.

పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషను

చేయు పనిని వర్గమును దెలుప వీలులేదు

వింటర్ ప్రభుని ప్రత్యుత్తరము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషను విషయమై ఇంకను ఇండియా ప్రభుత్వముతో ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగుచుండుటచే కమిషనులో ఎవరిని నియమించినది, వారు చేయు పనులను దెలుప వీలుపడదని వింటర్ ప్రభువు సుడిచెను. సాధ్యమైనంత త్వరలోనే ప్రకటించబడునని గాని పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషను ఏర్పాటుయినపుడు కమిషనువారు ఇండియాను సర్వీసు వారి లాభములను గాపాడుచు ప్రభుత్వమునకు సహాయమునర్పనని జెప్పవలెనని బర్మింగ్ హామీ ప్రభువు అనుజ్ఞ నిచ్చెనని తెలియజేసెను. ఇండియామంత్రికి జేరికొను అప్పీళ్లను త్రోసి రాజు జేయుటకు పబ్లిక్ సర్వీసు కమిషనువారికి అధికారము లేదు. ఇండియాలో అనేకవిషయాలపై సర్వీసు వారి కుటుంబములకు ఉపసంహారము జేయు విషయమై ఆలోచించుచున్నారనియు, త్వరలోనే దానినిగూర్చి ప్రకటించ గల్గుదుమనియు, ఇండియాలో మొదట జెప్పబడిన అధికారుల పిల్లల విద్యవిషయమై బర్మింగ్ హామీ ప్రభువు ఇండియా ప్రభుత్వముతో ఉత్తరప్రత్యుత్తరములను జరుపుచున్నారనియు, ఈ విషయము అతిబాగ్గతగ ఆలోచించెదరనియు, వింటర్ ప్రభువు కామన్వెంటు సభలో ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

ఫ్రెంచి పరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

పారిస్, జూలై 14:— ప్రభుత్వముతరపున రెట్టె పక్షము వారు వెంటరు పక్షము వారు చిల్లరినర్తకుల అమృతముమీద పన్ను వేయుట కంగీకరించిరి. మరికొందరు రెట్టెపక్షమువారును, అతివాదులు అందరును ప్రభుత్వమునకు ప్రతిహతులుగ ఓటుజేసిరి. వీరి కీపన్ను వేయుట ఇష్టములేదు. అందుచే ప్రతిహతులుగ నుండిరి. మరియు కొందరు సాంఘికవాదులును, ర్యాడికలును ప్రభుత్వమువారి ముఖ్య అడ్డంకులుగా అసంతృప్తులగుట రెండవ కారణము

చీనా కర్మలము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

చీనావర్తకసంఘమువారు బ్రిటిషువ్యాపకులమీద ఆర్థిక చర్యను దీసికొన దలచిరనియు బ్రిటిషువారిపనిలో వర్తకపు సంబంధములను బెట్టుకొనరాదనియు బ్రిటిషువారిపనిలో నున్న చీనావారిని తేచిరమృతవలెననియు నిశ్చయించిరని తెలియచున్నది. 10-వ తేదీన కూలీలు సమ్మెగట్టెరనియు 14-తేదీన అందరును సమ్మెగట్టెరనియు చాంగాతంతివారు తెలుపుచున్నది. స్వాతంత్ర్య పరిస్థితు లంతభయంకరముగ లేవని నౌకాదళాధికారులు తెలుపుచున్నారు. జపాను నౌక బ్లూబెల్ నౌకయు ఇచ్చటనే యున్నవి. క్యాంటనుపరిస్థితులు నెమ్మదిగ యున్నవట. ఆందోళకులు తమ ప్రచారమును సాగించుటకు వేలకొలది క్యాంటనులేవులనుండి బయలుదేరిరట.

చీనా పరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

ష్యాంగ్ హే, జూలై 14:— సమ్మెలములో జీతము నీయక ఆలస్యము జేసిరని తెలుపుచు తమజీతము నిచ్చివేయవలెనని వేయి సమ్మెదారులు బెడరిన చీనా వాంటిర్లు వెడలగొట్టిరి. కార్మిక కార్యాలయమున కాపల సమ్మెదారులు వెటిల్వెంటుకు పారిపోయిరి. వాంటిర్లు వెన్నంటిరి కాని మునిసిపలు పోలీసువారు వారిని మర్చిపెట్టవలె ననుటచే వాంటిర్లు మరలిరి. తరువాత సమ్మెదారులు పోలీసువారితో ఉత్సాహముగ మేము పనిచేయ వలచినామని తెలియజేసిరి

యువరాజు సంచారము

లింగ్పుట్, జూలై 14:— విక్టోరియా జలాసాతమును జూచి యింత అమృతమైన దానిని జూచి ఎటుగనని యువరాజునా.

తంజీరు ఒడంబడిక

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూలై 18:— కామన్వెంటు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుచు ఒక నౌకాదళ పరిశీలనమునందు దక్క తక్కిన విషయము లన్నిటియందును పనిచేయుచున్నదనియు నౌకాదళ పరిశీలనమునకుగూడ చర్యను దీసికొనుచున్నారనియు ప్రెంచి సైన్యము పోలీసుదళము నేకముజేయుటకు కొన్ని చిక్కులుండుటచే ఆలస్యమాయెననియు చాంబర్లెనుగారు తెలియజేసిరి. మరయు తంజీరుకు బ్రిటిషుసేనల సంపదలంకొన లేదనిరి.

ష్యాంగ్ హే అల్లరులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

బ్రిటనుతో రాయబారములు

పీకింగ్, జూలై 18:— ఒక్క బ్రిటనుతో ష్యాంగ్ హే అల్లరులనుగూర్చి రాయబారములను జరుపజాల మనుచు అన్ని ప్రభుత్వాలతోడను ఇందులో జోక్యమున్న ఆందరితోడను రాయబారములను సల్పుటకు విదేశాంగ సంఘమువారు నిశ్చయించిరి.

సోవియటు విమానములు

మాడు రక్త మానుండి ఇచ్చటికి వచ్చినవి. యుద్ధ నౌకామంత్రి అధికారముతో పెంపనాని వీటి నావ్యవహారము. నౌక విమానము త్రోవలో విరిగిపోయెను.

మీకు తెలియునా?

“ఎంజెరు ఆఫ్ ఇండియా” “క్రొత్త బిడ్డల ఎన్డో మెంటు స్క్రీము” యొక్క వివరములు మీకు తెలియునా! గార్మియర్ లేక బిడ్డ పోయినప్పటికిని పైక విశ్వబడును. నేడే మాకు వ్రాయుడు. పూర్తి వివరములు తెలుక బతుకు.

The Branch Secretaries,
The Empire of India Life Assurance
Co., Ltd.
POST BOX No. 237, MADRAS

అక్కాబుజైలునందు

చై దీలు పోరాడుకొనుట

బర్మాబై దీలు వేరుగ

రంగూను, జూలై 18:— జైలును 6-వ తేదీయందక్కాబుజైలునందు అల్లరి జరిగెను. ఒక గంటలో అల్లరి ఆగివేయబడెను. బర్మానూపరులైన జైలుకింద అరకానుబై దీలు పనిచేయుటకు మరుసటిదినముందు నిరాకరించి, బర్మావారిని గొట్టుటకు ప్రారంభించిరి. బర్మావారలలో గొందరు గట్టిబిచ్చులు తగిలెను. భావియం దిట్టి కష్టములు సంభవించకుండుటకు బర్మాబై దీలు ప్రత్యేకముగ నుంచబడిరి. (అ. ప్రె.)

రిజిస్ట్రేషను శాఖ

ఫోటోవలన నకలు తీయునద్దతి కాజేపణ.

పూనా, జూలై 18:— యస్. సి. కెల్కార్డుగారి యశ్వత్థతేకింద జోషీ భవనముందు ఛాయాపటములు దీయుపద్ధతిని రిజిస్ట్రేషను కమిషనరీవచ్చి శాసకములకు నకలుదీయుట నాతేపించినట్టి రెండు తీర్మానములు చేసిరి. మొదటి తీర్మానము ఫోటోవలన నకలు తీయునద్దతి నాపుటకును, ఇదివఱకటులు తీసినవాటికి మజల చేరినకలు వ్రాయించుటకు, ఎక్కువ రుసుము వసూలు చేయకుండుటకు తీర్మానించిరి. రెండవది ప్రభుత్వమును ప్రజల ప్రాతిభిక్ష్యమును గమనించుటకు, తద్వీయమును మంచిచెడ్డల నిర్ణయించుటకు స్వతంత్రముగ సంఘము నేర్పాటుచుటకు గోరుచున్నది. శాసనసభ్యులైన ఘోషల్కరు బాచాసాహెబు, పరంజిపాయి, జె. యస్. కరండికరు, మొదలగువారు లుపన్యసించిరి. (అ. ప్రె.)

దొంగనోట్లు చేసినందుకు శిక్ష

రంగూను, జూలై 18:— పదిరూపాయల నోట్లు దొంగతనముగా తయారుచేసి మార్పుచున్నందులకు జిల్లా కలెక్టరు ఫాంగీ, యు. ఘోష్ రెండుసంవత్సరములను మజియొక బర్మాదేశీయునకు నాలుగు సంవత్సరములను కఠినశిక్ష విధించెను. సాక్ష్యమువలన నౌక చిన్నగదిలో బర్మాదేశీయుడు నోట్లు చేయుచుండెననియు ఫాంగీ యావల కూర్చుండెననియు వానిచ్చ దాని కుపయోగించు కొన్ని వస్తువులకుమీద గలవనియు నట్టి సమయమున పోలీసువారు పట్టుకొనిరనియు తేలినది. (అ. ప్రె.)

వేలపు నోటీసు

బెజవాడ సబుకోర్టు దావా O. S. 61/23 రులో

వాడు:— శ్రీరాజా రామచంద్రప్రసాదాచు బహద్దూరు జమీందారుగారు వగయారాలు.

VS.

ప్రతివాడు:— కొత్తూరి నేంకటగుమ్మారాయుడు వగయారాలు.

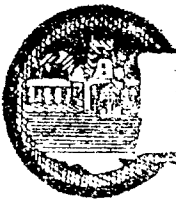
బెజవాడ సబుజిడ్జిక్టులో చేరిన ఎనమలకుదురు గ్రామములో నీదిగువపెద్దాల్లుల చాఖలా యాదావా ఖైకధూమి 19-7-25 తేదీన మధ్యాహ్నము 12 గంటల లగాయత్తు. (అనగర మైసయెడల మరుసటిదినములలోనున్నా, ఎనమలకుదురు గ్రామములో మండపమువద్ద యాదావాలో రిశీవరుచేత క్షాఫసరితి యివారా పాడబడును. సదరు ధూమి 4 ఖండములుగా యివారా కివ్వబడును. పాటదారులు వేలపువరకులకు లోబడి పాడవలయును.

పెద్దాల్లుల వాద్దులు

ఉత్తరము:— ఎనమలకుదురు గ్రామములోని మొఖాసా ధూమలు కొంతవరకున్నా, తేలంక కొంతవరకున్నా. తూర్పు:— పెద్దపులిపాక గ్రామము. దక్షిణము:— కృష్ణానది. పడమర:— పడమట గ్రామము. యా వాద్దులమధ్య 269-76 కెంటు.

వరా:— వేలపువరకులు పాటకాలమందు తెలుపబడును. తదిట్ల కావలసినవారు రిశీవరును కనుగొనవలయును.

బెజవాడ } బి. నరసింహారావు,
11-7-25 } రిశీవరు.

మరణావేశాలు

ఒక సవరణ:—18-7-25 తేది సాయంత్రం నాడు ప్రచురింపబడిన రాజమండ్రి రైల్వేలు వేలము ప్రకటనయందు చివరగా రాజమండ్రి అనుటకు బదులు చి. నారాయణమూర్తి అని పొరబాటున ప్రచురింపబడిన దని మాపాఠకమహాశయులు లిఖించి ప్రార్థించుట.

రూ 65000 నగల దొంగతనము.—కాశీకుడి జేబోటలనుగ్గ మోటారుబండిలో నొక ప్రత్యేక ఆ మోటారు కంపెనీ వాగురు రూ 65,000 విలువగల వజ్రములపై అనుబంధించుట తేలియున్నది. పోలీసువారు కేసు విచారించుచున్నారు.

మరణముల నివేదిక:—జూలై 11 వ తేదీన అంతమయ్యే వారమునందు మరణసంఖ్య సామాన్యము 88.6 నాల్గు యుండెను. క్రిందటివారము 86.5 నాల్గు యుండెను. 24 రు కి స్ఫూటకమువచ్చి 11 రు చనిపోయిరి. ఒకరు కలరాచే మృతినొందిరి. ఇతరవర్గాలవలన 46 రు మరణించిరి. క్రిందజేడు యీవారమునందే 81.3 నాల్గు మరణించిరి.

గానసభ:—మొన్నటిదినము పరశురామములో ఎక్కువగా శాఖావ్యవస్థాపకలకు రాల్ సాల్ ఎస్. ముత్తస్వామయ్య రుగారి గృహమున ఆయన కొమార్తె వివాహోత్సవసందర్భమున వెల్లూరు వాస్తవ్యులగు రామమూర్తి అమ్మయ్య అనునామెతన సంగీతకళాప్రణయమును జూపి సభ్యుల నానందపరచుటకు జేసెను.

ఒక సవరణ:—బచ్చెనుపాడు ప్రభువు ప్రసంగముపై ఆంధ్రనామక అభిప్రాయములను ప్రచురించుటలో నిన్నటిపత్రిక 5 వ పేజీలో 8 వ కాలములో 'ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షు' ల నుట కుటరులు ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షు' లని పొరబాటున బడినది. శ్రీ గాడిచెల్ల వాసవోత్తమ రావుగారు చెప్పేపురిలో జరిగిన ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షులని పాఠము గమనించెదరాక.

మదరాసు రైల్వేయూనియను:—మదరాసు రైల్వే కంపెనీ ఉద్యోగుల సంఘసభ నిన్న సాయంత్రము పెరయూరు రైల్వేస్టేషను యెదురుగా జరిగెను. టి. వి. కల్యాణమండలం ముఖ్యుడుగాను క్రింద కార్యకర్తమును స్థాపించుటకు ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షులకు పి. పంచాక్షరి ఆహ్వానము సభాధ్యక్షులకు చేరింది. ఉపన్యాసకు భారతదేశములో కార్యకర్తము ప్రారంభమునుగూర్చి చెప్పెను. మదరాసులో ప్రభుత్వమును యీ ఉద్యమము బిసెంటుగారు బి. పి. వాడియాగార్లచే స్థాపించబడెను. అప్పుడు ధనాధికులును, ప్రభుత్వమువారును చాల ప్రతిబంధకముల కలిగించిరి. అయినను బిసెంటుగారు చాలాప్రయాసపడి, విజయముగాంచి అనేక కార్యకర్తలను లెవడిరి. వెల్లింగడను ప్రభుత్వమునందు చేరిక ప్రతిబంధకమువచ్చి చాల సంఘము లంతరించినవి కాని రైల్వేకార్యకర్తలను మాత్రము యెట్లో మిగిలిపోయినది. ఇప్పుడు మరల చచ్చిపోయిన సంఘములన్నింటిని రిరిగి బ్రతికించుటకు యత్నములు జరుగుచున్నవి. శ్రీధుయూనియనుబిల్లును శాసనసభవారు చర్చించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారికి గూడ కార్యకర్తలమునుపై కనికరము వుట్టినట్లు దొరుకును. ఈబిల్లు కొన్ని లోపములు గలదైనను కార్యకర్తలభివృద్ధికి వచ్చినదని యెంచవచ్చును. బిల్లు శాసనముగా అంగీకరించబడిన పిదప ప్రత్యేక కార్యకర్తలమును స్థాపించవలెను. ప్రస్తుతము వివిధ రాజకీయ పక్షములవారు కార్యకర్తలను తమ కనుకూలముగ మరల్చుకొన వాడుచున్నారు. ధనాధికులలో నిండియుండు ఆరాజకీయపక్షములలో చేరారు. కార్యకర్తలమునుపటి డిమాండ్రికు సంఘ విరంతులగు ధనాధికులచే పాలింపబడజాలరు అనిజెప్పి ఉపన్యాసకుడు కార్యకర్తలమును స్థాపించవలసిన ఆవశ్యకతను రిరిగి నచ్చజెప్పుచు పరిశీలనలనుసరించి ప్రవర్తించవలసిన దని వారిని హెచ్చరించెను.

రాకపోకలు:—నేడు ఇండియన్ రైల్వే ఏజెంట్ల డి. సి. స్కాట్ గారు, నిన్న ఉదయం వచ్చిరి.

గా. సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు, గా. టి. ఇ. మాయగారు, గా. ఎ. ఇ. మార్షల్ బ్యాంకుగారు నిన్నను డిరెక్టరీ సభకు వచ్చిరి, రాత్రి రిరిగి ఉదకమండలము బోయిరి.

బిల్ బిల్ ఎం. క్రిస్టానామగారు, గా. అభివృద్ధికాళి మంత్రిగారు, సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారు జి. గ్రాగారు, డా. దత్తాగారు డి. బి. ఎలిరాజుల నాయుడుగారు, డా. యు. రామరావుగారు, నిన్నరాత్రి మదరాసు వీడిపోయిరి. డి. కృష్ణమ, వ్యవసాయ శాఖాధ్యక్షుగారు, ఆర్. ఎం. స్ట్రాఫ్ఫంగారు నేడు మదరాసు వచ్చిరి.

ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు టి. ఆదినారాయణశెట్టిగారు స్వరాజ్యపక్ష సమావేశమునకుగాను నిన్నరాత్రి కలకత్తా బోయిరి.

హిల్స్ జ్ఞానదోరగారిసరి ఎం. ఎ. తిరుచనాపల్లి కాలేజి వైసు ప్రిన్సిపాలు నేడు చెన్నపురివచ్చి రాత్రి ఇంగ్లాండు బోవుచున్నారు.

టారిఫువోర్డు విచారణ

టి. వి. రాడిక్సుగారి సాక్ష్యము

బ్రిటిషు వాణిజ్యసౌకర్యముల శాసనమువలన ఫలితములు కలకత్తా, జూలై 13:—జోసఫ్ కంపెనీయొక్క కలకత్తా ప్రతినిధియగు టి. వి. రాడిక్సుగారు టారిఫువోర్డు యెదుట నేడు సాక్ష్యమిచ్చిరి. ఉక్కువస్తువుల విలువనుబట్టి నూటికి 15 రూపాయల చొప్పున నీయబడుచున్న సుంకమును 57 రూపాయలకు పెంచుగావించ నలయుననియు లేదా 84 రూపాయలు మాత్రమే పన్ను వసూలుచేసి వర్తకసౌకర్యముల శాసనపు నిబంధనలనుండి ఉక్కుసరకులను తొలగించవలయుననియు సాక్షి నూచించెను. దొరతనపు కర్మాగారములు, రైల్వేవర్కుశువులు తగ్గింపబడవలయును. రూపాయి ధరలపై యిండియా యందే గావలసిన సరకును గొనవలయును. సరకు సప్లయచేయుటకు బంపబడిన దరఖాస్తుల ఫలితము ప్రకటించవలయును. బ్రిటిషు వాణిజ్యసౌకర్యముల శాసనము అమలునందు గలుగజేయుచున్న లాభములను గురించి టారిఫువోర్డు అధ్యక్షుడు యిట్లు వివరించెను:—

వాణిజ్య సౌకర్యముల శాసనమువలన బ్రిటిషువర్తకులు బొందుచున్న లాభములను సుశువుగా దెలిసికొనవచ్చునని మీరు మీరిభిరప్తార్థమగు స్టేట్సుమెంటునందు చెల్పుచున్నారు.

సాక్షి:—ఆశాసనమువలన కంట్రాక్టులను యిచ్చేవారి వలన లాభములను గ్రహించవచ్చునని నేను దలంచుచున్నాను.

అధ్యక్షుడు:—ఎవరా శాసనమును ఉపయోగించుచున్నారో మీరు చెల్పవచ్చు మేమెట్లు గ్రహించగలము?

సాక్షి:—రేవుకమిషనరులు ఆబ్రిటిషువాణిజ్య సౌకర్యముల శాసనమును ఉపయోగించుచున్నారు.

అధ్యక్షుడు:—బ్రిటిషువాణిజ్య సౌకర్యముల శాసనము క్రింద విస్తారముగ ఉక్కును దెప్పించిన ఫరము నొకదానిని గాని, లేక పల్లికుప్రతిష్ఠాపనగాని నొక్కదానిని మాత్రమేగించెదరా?

సాక్షి:—రేవుకమిషనరులు.

అధ్యక్షుడు:—శాసనమునను బట్టి రేవుకమిషనరుల సరియగు స్థితిని యెరిగించెదరా?

సాక్షి:—రేవుకమిషనరుల కార్యక్రమము ప్రకటింపబడినది. ఆకార్యక్రమాంశములందే వారొక కేసును జేర్చినది. ఒక భారతీయుడును ఒక యంగ్లీషు వర్తకుడును ఒక్కవెలకే సరకును యియ్యగలిగినచో వాణిజ్య సౌకర్యశాసనమువలన గలుగు లాభములచే సరకు ఆర్జరు యింగ్లాండు బంపవలయునని గలదు.

అధ్యక్షుడు:—ఏవని నిమిత్తము వారట్లు గావించిరో వారెంత మొత్తమును అప్పుగ దీసికొనిరో మీరు చెల్పజాలకున్నారు.

సాక్షి:—వారప్పు దీసికొనిరనియు, వచ్చు ప్రతికంట్రాక్టునకును వారు అప్పు కావలెనని గోరవచ్చుననియు చెల్లియుచున్నవి. నిర్దిష్టమైన మొత్తమునకు ఋణమియ్యబడును. ఈకంట్రాక్టులోగాని ఆకంట్రాక్టులోగాని దానినివినియోగించెదమని వారు చెల్లవచ్చును. నిజముగ వారు మికిప్పుడు ఒకకంట్రాక్టుకు చెల్లించుచున్నారు. నీమయందు మా కి సామ్యు నిచ్చుటకు వాణిజ్య సౌకర్యముల చట్టపులాభము నొందుచున్నారు.

అధ్యక్షుడు:—ఇండియా యందు గావించబడిన పనికా చేయబడు చున్నది?

సాక్షి:—ముడి ఉక్కుపై వారు ఋణము దీసికొన నీయబడుచున్నారు. ఈవిషయమందు మాకు కావలసిన భాగములను తాతా కంపెనీవారు సరఫరా చేయజాలకపోయిరి. అందుచే

మేమానగను దిగుకొని చేయవలసివచ్చెను. దిగుమతి కావలసియున్న సరకు యెంతయో ఉజ్జాయింపుగా మేము రేవు కమిషనరులకు చెల్పితిమి. వారు నూటికి నూరు రూపాయలు సి. వి. యాఫ్. యిచ్చుచున్నారు. బ్రిటిషు ఓడలందు ఎగుమతియెసయెడ సి. వి. యాఫ్. భరవరకును బ్రిటిషు వాణిజ్య సౌకర్యముల శాసనము వర్తించును.

అధ్యక్షుడు:—విస్తారముగ ఉక్కును వాడుచు తన ఆర్థికము కొరకు బ్రిటిషు వర్తక సౌకర్యముల శాసనమునుపయోగించుచున్న మరీయే ప్రతిష్ఠాపననైనను మీరు జేర్చొనగలరా?

సాక్షి:—దక్షిణియిండియా యినుపదారి, గావించుచున్నది. కాని దానిని గురించిన నిజపరిశీతులు నాకు దెలియవు.

అధ్యక్షుడు:—వర్తకసౌకర్యముల శాసనము మెండుగ నప్తము గావించుచున్నదని మీరుచెల్పుచున్నారు. మీవాదనను రుజువుచేయు భారము మీమీదనున్నది.

అధ్యక్షుడు:—వారియొక ఉదాహరణమును మీ రియజాలరా?

సాక్షి:—ఈయజాలను. ప్రతి పల్లికు ప్రతిష్ఠాపనమును రేవుకమిషనరులవలన కార్యక్రమవి శేషములను ప్రచురించినచో, వాస్తవముగ విషయములు మీయెదుట చెల్లవచ్చును.

అధ్యక్షుడు:—అట్లుచేయబడుచున్నట్లు ఒక్క కేసైనగలదని మేమెంచజాలము. ఫరముగాని పల్లికుప్రతిష్ఠాపనముగాని వాణిజ్య సౌకర్యముల శాసనముక్రింద వృద్ధిపొంది లాభము నొందుట కాలోచించునా?

సాక్షి:—నాకు దెలియదు అది నావనిగాదు.

అధ్యక్షుడు:—తప్పకుండా అది మీపని. మీరు చేసిన స్టేట్సుమెంటును విశ్వసించమని మీరు గోరుచున్నారు. అట్లేట్లు మెంటు బోర్డునిఫార్ముల కావారమెయ్యున్నది. మీరు చేయు స్టేట్సుమెంటును రుజువు చేయజాలకున్నారు.

సాక్షి:—పోర్టు కమిషనరుల ఉదాహరణ యిచ్చి నేను రుజువు గావించితిని. వారికొని ఉదాహరణములను సంగ్రహించెదను.

అధ్యక్షుడు:—వర్తక సౌకర్యముల శాసనమువలన స్ఫుల్లవృద్ధులు ఉక్కు దిగుమతులు తక్కువ ధరలకు యిండియాలోనికి దిగుమతియగుచున్న వనకొనము. అందుచే ఈపరిశీతులందు అనరకుపై ఆధికముగ దిగుమతియంకము విధించి భారతదేశమునందు దిగుమతిగావించ జేయుట లాభకరమని మీరు దలంచెదరా?

సాక్షి:—అందుచేతనే మేము దెప్పిన ఆంశములందు ప్రత్యామ్నాయమును జూపితిమి. సరకు ధరలబట్టి ఉక్కుపై నూటికి రూ 25 లు వసూలు చేయుట యే బదియే డు రూపాయల వరకును పెంచుచున్నట్లు వలయును; లేదా 84 రూపాయలకు పెంచుచి వాణిజ్యసౌకర్యముల శాసనపు నిబంధనలనుండి తొలగించవలయును.

అధ్యక్షుడు:—భారత శాసనసభ యీక్రింద వివరించిన నిబంధనలుగల యొక శాసనమును గావించినదనుకొనుడు విచారణ తదనంతరము వాణిజ్య సౌకర్యముల శాసనముక్రింద కొంత ఉక్కు గొనబడినదని సుంకముల కలెక్టరు యెంచినచో ఆయన అదనముగ సుంకమును వసూలు చేయవలయును.

సాక్షి:—నేను ప్రత్యామ్నాయమును నూచించెదను. బ్రిటిషు వర్తకుల సాహాయ్యమునిమి తము బ్రిటిషు దొరతన మెట్లు దోడ్పడుచున్నదో భారత వర్తకుల సాహాయ్యమునిమి తము ఇండియా ప్రభుత్వ వట్లు దోడ్పడి చేయుత సొంగనలయును.

అధ్యక్షుడు:—రూపాయి ధరలతో భారతదేశమందే సరకుల తయ్యగొనవలయుననియు, దొరతనపు కర్మాగారములను, రైల్వే కర్మాగారములను దగ్గించవలయుననియు మీరు గోరుచున్నారు. ఇవి వాణిజ్య సౌకర్యముల శాసనము గావించు ప్రతిబంధకములను దొలగించుటకా లేక మీ రిదివరకు దెప్పిన విషయమును బలపర్చుటకా?

సాక్షి:—మే మిదివరకు దెప్పిన అంశములను బలపర్చుటకు మాత్రమే.

అధ్యక్షుడు:—ఇది కేవలము చరిత్రచర్చగా మైనచో మే మిది విచారించనొల్లము. ఇక సెగ్మెంట్లకు రక్షణమియ్యవలయునో యని మేమిపుడు స్పష్టమెంటు విచారణ గావించుచున్నాము. (అ. ప్రె.)

ఓడలు

బొంబాయి, జూలై 13:—'వైనా' యొడ 2వ తేదీ లండను తపాలుతో 22 వ తేది సాయంత్రము గం 6-30 లకు యేడెనురేవు వడలెను. మామూలుగా వచ్చునెడల 17వ తేది ఉదయము గం 5 లకు బొంబాయి చేరును.

'సింధియా' యొడ బొంబాయినుండి బయలుదేలి లిఫర్నాలు రేవు 10 తేదీని చేరెను.

చైనా అల్లరులు

(మాంచెల్ల గూర్జులను)

అల్లరులకు కారణము లివియని ఇతరులు గావించు నూచనలు సత్యమైనవో ప్రపంచమంతటా సాక్ష్యముగనుండెడిది. ఐరోపావాసులు నూరుసంవత్సరములనుండి చైనావారిని దౌర్జన్యమునకు పురికొల్పుచున్నారు. అయిన ప్రస్తుతము చైనాలో జరుగుచున్న అల్లరులకు బాల్లివికు ఏజంటులు కారకులని చెప్పబడుచున్నవి. నిజముగ కారణమేమి అనువిషయమునెవ్వరును రైదుగుటలేదు. ఇట్టి అల్లరులలో ప్రత్యేక కారణము అల్పమైనదిగ నుండవచ్చును. తరతరములనుండి దేశీయులు అనుభవించుచున్న ఇబ్బందులు కష్టములు అల్పకారణములను ఆధారముగ గైకొని పొంగిపోవుట సహజము. విదేశీయులకుట్రలు దానితోపాటు విదేశీయులు ప్రత్యేక పుష్కలములను అనుభవించుచుండుట, మీదుమిక్కిలి అంతఃకలహములు ఏదేశమునందైనను పరిస్థితులెంత విపరీతముగనుండునో వేరుగచెప్పట అసవసరము.

ఐరోపాఖండమువారు చైనాయెడలగావించిన అక్రమములు ఘోరమైనవి. తరతరములనుండి వచ్చుచున్నవి. చైనాయందు అమలునం దుంచవలసిన సంస్కరణముల విషయమై ఇంతకాలము అశ్రద్ధవహించినందులకు మనము విపరీత ఫలితముల ననుభవింపుచున్నామని మాడ్కాల్లాగారు మొన్నటిదినము పార్లమెంటు సభలో స్పష్టముగ చెప్పిరి. చైనాయందు సాప్తమగు న్యాయ విచారణలుపుటకు ఏర్పాటులు జరిగిన తరువాత ప్రత్యేక పుష్కలముల విడనాడుకొనుటకు ఇంగ్లాండు యునైటెడ్ స్టేట్సు జపాను ప్రభుత్వములు 20 సంవత్సరములకు పూర్వమే అంగీకరించెను. ఈవిషయమై తనచర్య పుచ్చుకొన నొక అంతర్జాతీయ విచారణ సంఘమును నియమించుటకు వాసింగుటను మహాసభయందు తీర్మానింపబడెను. కాని విచారణసంఘ మంతవరకు నియమింపబడలేదు. చైనాయందలి పరిస్థితులు చూచిన ఇట్టి విచారణసంఘము పనిచేయుటకు అనుకూలముగ లేదని చెప్పవచ్చునగాని పరిస్థితు లీవిధమున విపరీతముగ మౌనంతవరకు ఎందులకు విచారణసంఘము నియమింపబడలేదో తెలియకున్నది. విదేశీయులకు ప్రత్యేక హక్కులు ఉండుట చైనావారికి హృదయకంటకముగ నున్నది. ఇతరరాష్ట్రములవా రీవిషయమై కాలమున శ్రద్ధవహించి పనిచేసియుండిన చైనాయందు అశాంతి ఇంత అధికముగ వ్యాపించి యుండదు. ఇప్పుడు అందరు త్వరపడుచున్నారు. పార్లమెంటు సభలో మాడ్కాల్లాగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు టారిఫు సమస్యను పరిష్కరింప ప్రభుత్వమువారు పూనుకొనెదరని బాల్లివిగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. వాసింగుటను మహాసభయందామోదించబడిన నిర్ణయములను సదుద్దేశముతో అనుసరింప ఇతర రాష్ట్రములవారు సమ్మతించిన చైనాపరిస్థితులు చక్కబడగలవని సామ్యులుగారు చెప్పిరి. ప్రపంచ శాంతిస్థాపనమునకు ఐరోపాఖండమునందలి పరిస్థితు లెంతమాత్రము ఆటంకకరములుగ నుండవలయు, సామ్రాజ్యకాంక్షపరులు విప్లవోద్యమకారులు ఆసియాఖండమున జరుపు కుట్రలే చిక్కులు తెచ్చిపెట్టుచున్నవనియు ఒక ప్రముఖుడు పలికియుండెను. చైనాయందలి విపరీతపరిస్థితులను ఆధారముగ గైకొని దురుద్దేశములు గలవారు కుట్రలు పన్నుచుండుదురు. ఇతర రాష్ట్రములవారు చైనాపరిస్థితులను చక్క-పరుపకుండుట దురుద్దేశపరులకు ఆహ్వానమొసగుట యగును. విదేశీయులు తమ కుట్రలు కొనసాగించుటకు నూరు సంవత్సరములనుండి చైనా అనుకూలప్రదేశముగ నున్నది. ఐరోపాఖండమునందలి రాజ్యములు చైనాను ఉద్ధరించువిషయమై సదుద్దేశముతో ఎంతవరకు పాటుపడెదరో దానిపై ఐరోపాఖండము శాంతి ఆధారపడియుండును.

మరియొకవిషయము. చైనా పారిశ్రామికవిషయములు విపరీతముగ మున్నవి. విప్లవమునకు దారిచూపుచున్నవి. శాంతి మహాసభయందు చైనా ప్రతినిధి ఈమాటలేచెప్పి పారిశ్రామికసమస్యలను అనుకూలముగ పరిష్కరించుటపై చైనా భావి బొన్నత్యము ఆధారపడి యుండునని చెప్పిరి. నూరుసంవత్సరములకు పూర్వము ఇంగ్లాండు పారిశ్రామిక సమస్యలపై ఎట్టి చిక్కుల ననుభవించెనో నేటిదినము చైనా అవే ఇబ్బందులను లోనై యున్నది. 1915 సంవత్సరము మొదలు 7 సంవత్సరములలో యంత్రాలయములసంఖ్య రెండింతలుగ పెరిగినది. యంత్రాలయములందలి కార్మికుల పరిస్థితులు ఘోరముగ నున్నవి. గనులయందును ఉప్పుపనులు చేయుయంత్రాలయములందును పరిస్థితులు మరింత విషమముగనున్నవి. పాంటాంగు

గనులలో కార్మికులు దినమునకు 20 గంటలు భూమిలోపల పనిచేయుచున్నారు. గ్లాసు తయారుచేయు యంత్రాలయములందు పనిచేయురు ఉదయం 6 గంటలు మొదలు రాత్రి 11 గంటల వరకు పనిచేయుచున్నారు. యంత్రాలయములందు పిల్లకాయలు పెద్దవారుపనిచేయునంతకాలము పనిచేయుచున్నారు. రాత్రి పనిచేయుట సర్వసాధారణమునున్నది. వారమున ఏడు దినములు కార్మికులు పనిచేయుచున్నారు. చైనాయందలి శేషముల కైస్తవసంఘమువా రీ విపరీతపరిస్థితులను అంతమొందించుటకై కొంత పాటుపడిరి. 1919 సంవత్సరమున వాసింగుటను కన్వేషననునందు కార్మికులవిషయమై జరిగిన నిర్ణయములు చైనాయందు అనుసరింపబడుటకు ఈ సంఘమువారు గొప్ప ప్రచారము నలిపిరి. తదనుగుణముగ 1928 సంవత్సరమున చైనాప్రభుత్వమువారు ఫ్యాక్టరీచట్టును నొకదానిని తయారుజేసిరి. షాంగైలో మ్యూనిసిపల్ సంఘమువారు ఈ మార్పులను ఆమోదించిరిగాని రేటుపేయరులసభ జరుగనందున మార్పులు అమలునందుంచుటకు వీలులేకపోయెను. ప్రస్తుతమున్న పరిస్థితులలో చైనాయందు ఫ్యాక్టరీచట్టులను అమలునం దుంచుట అసాధ్యము. విదేశీయుల సెటిల్మెంటు అగు షాంగైయం దీసంస్కరణములన్నీటిని గురించి దారిచూపుట సాధ్యమైనవని. ఈ సెటిల్మెంటునందున్నవారు ప్రత్యేక హక్కుల ననుభవించువాటిని దుర్వినియోగమొనర్చుచున్నవారగుటచే వారీవిషయమున తగువిధమున పనిచేసి చైనాకు కొంత మేలు కలుగజేయుట వారి ధర్మము. షాంగై రేటుపేయరులు సభల జరిపి ఈమార్పులను ఆమోదించుట ఉత్తమధర్మము. ఇప్పుడైనను వారు తమ ధర్మమును గుర్రెగవలెను. విదేశీయులు చైనాను లూటీకొట్టు ఉద్దేశమున మానుకొని చైనాయభివృద్ధికి తోడ్పడుట తమ ధర్మమని గుర్రెగవలెను. చైనాయందలి పారిశ్రామికసమస్యలను పరిష్కరించుట ప్రథమకర్తవ్యము. విదేశీయు లీ విషయమున ఎంతవరకు తోడ్పడగలరో చూడవలసియున్నది.

సంయుక్త రాష్ట్రీయ విశ్వవిద్యాలయములు

వైసువాన్ సెల్లరులు యితరసభ్యులు గలసి సంగ్రహించుట

సంగ్రహించిన విషయములపై ఎల్లరును ఏకాభిప్రాయములకు వచ్చిరి

అలహాబాదు, జూలై 11:—సంయుక్త రాష్ట్రీయమందలి నాల్గు విశ్వవిద్యాలయములకును సంబంధించిన విషయములను గురించి సంగ్రహించుటకు నల్లరు వైసు చాన్ సెల్లరులును మరి కొందరు విశ్వవిద్యాలయ సభ్యులునుగలసి జూన్ 27 న జేరిన వానిటాలునందు ఒక కాన్ఫరెన్సు జరిపిరి. అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయ వైసు చాన్ సెల్లరు గంగనాథజాగరు తప్ప మిగతా చాన్ సెల్లరులు హాజరైరి. విద్యాశాఖ మంత్రియగు రామరాజేశ్వరబలిగారు అగ్రతీత వహించిరి. సమావేశమగుటకు కారణములను చెల్పుచు కొన్ని విషయములను బ్రత్యేకముగ నేర్పటయందును, స్టాపును పోషించుటయందును, విద్యాశాఖను అధ్యాపకులకును సహకారము పెంపొందించుటకు, మొదలగు విద్యాంగవిషయములపై రాష్ట్రీయమందలి నాల్గు విశ్వవిద్యాలయములను గలసి పనిచేయుటకు మార్గము లివ్వేసింపుటయే కాన్ఫరెన్సు ముఖ్యోద్దేశ్యమని రామరాజేశ్వర బలిగారు సంగ్రహముగ చెప్పిరి. ఈసమావేశము నందరమరలులకే విషయములపై చర్చ జరుపబడెను. సభయందు బయలుదేరిన చర్చనీయాంశములపై సెల్లసభ్యులును యేకాభిప్రాయమునకు వచ్చిరి. ఇట్టిసభలు ముందు జరుగుట కిదే మొదటి సమావేశము.

బి. యఫ్. ఎ. పీల్లుటూర్ మెంటు

నేడు ప్రారంభమయ్యెను

కలకత్తా, జూలై 11:—బి. యఫ్. ఎ. పీల్లుటూర్ మెంటు నేడు ప్రారంభమయ్యెను. కేమిరానులు మాడుగోలుచేసి ఒక్కగోలుచేసిన షాహాన్ బాగన్ ను ఓడించెను. సెంటుహోపు వైరులు మాడుగోలులు చేసి రెండుగోలులు మాత్రమే చేయగలిగిన కేంజరులును ఓడించెను. (అ. ప్రె.)

చిర స్మరణీయ లోకమాన్య తిల జ్ఞహరాజ స్మృతిదినము

వారియభిప్రాయముల ననుసరించుట కుపన్యాసకుల హెచ్చరిక

యోట్టూరు, జూలై 18:—లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలగ్గృహరాజ స్మృతిదినమున జరిగిన బహిరంగసభయందు పన్యసించుచు కేంద్రశాసనసభ్యుడగు యమ్. యస్. యానీగారిట్లు చెలిపిరి. “తిలగ్గృహమహని రాజకీయములు రెండుమాటలలో చెల్లవచ్చును. అయ్యవి బాధ్యతగల సహకారము. స్వరాజ్యవాదుల త్యాగబుద్ధి, దేశసేవాపరాయణత, మొదలగు సద్గుణములను మితవాదులు సంగ్రహింప లేకపోవుటయే గాక కొంత నిందలను గూడ జేయుచు న్నారు. ప్రజలు దానిని గ్రహించి ప్రభుత్వమును బలపఱచి తిలగారి యభిప్రాయములను నమ్మి కార్యాచరణయందు తెట్టుచు ప్రజాభ్యుదయమునకై ప్రయత్నించు స్వరాజ్యపక్షము నణగద్రొక్కటకు సహాయపడకుండురగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను. ప్రభుత్వమును స్తంభనమునండి దాటుటకు సహాయపడగూడదు. కాని ప్రజేచ్ఛ ననుసరించి ప్రభుత్వము సాగునట్లు ప్రయత్నము సలుపు స్వరాజ్యపక్షమునకు సహాయపడునట్లు ప్రయత్నింపవలయును. ప్రజాహితమును గోరువారిబలము వివిధ పక్షకర్ములు ప్రస్తుత మత్వంతావసరములగు కార్యములు ప్రభుత్వమునకు సహాయపడుటకు గాక, దానిని భగ్గుముచేయు నూహ గలిగినవో స్వరాజ్యపక్ష మితరులతో గలియుటకు సంసిద్ధముగా నున్నది. ఈనడును తిలగారి యభిప్రాయములను గొనియాడు మితవాదులు తిలగారి యాశయములను గార్హయూపమున తెట్టుదురు గాక యని ప్రార్థించుచు న్నాను.”

నాగపురమందలి సభ

నాగపురము, జూలై 18:—తిలజ్ఞహరాజస్మృతిదినమున నాగపురమందు శాసనసభ్యుడగు భేరుగారి యభ్యుత్తరీకరింప జరిగిన సభలో కేంద్రశాసనసభ్యుడగు అభయంకరు గారిట్లుపన్యసించిరి. “చిరస్మరణీయ లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలజ్ఞహరాజును గూర్చి మహారాష్ట్రవాసుల యెదుట నుపన్యసించుట చాలకష్టము. తిలక్ రాజకీయముల నొక్క ప్రభుత్వముతో బోరాడుటయేగాక, తానే ప్రజలకొఱకు పనిజేయ దలచెనో వారితో గూడ పోరాడవలసిన సమయమందు రాజకీయములందు దిగెను. మహాచ్ఛదశయందు, తన ప్రతాప మెల్లెడల వ్యాపించి, తన్ను ప్రజలనేకులు వెంబడింపవలసిన తరిని || కే|| లయిన మహామహులలో సతతే ప్రథముడు. పిమ్మట దేశబంధు దాసుగారు నల్లే పోయిరి. హిందువులకు రాజకీయములు మతములో నొకభాగము. దాని మంచిచెడ్డలు కార్యముయొక్క గుణగుణములను బట్టి నిర్ణయించబడుదును. ఈనూత్రమును గమనించియే తిలక్ గారు తమరాజకీయములను నిర్ణయించుకొనిరి. దీనిని పశ్చిమదేశములుగూడ పంగీకరించిరి. మహారాష్ట్రమనగా బుద్ధి, తిలగ్గృహనుభావుడు తమంతట తామలోచించుటకే బోధించెను. అంతియేగాని, యితరుల మహాపన్యాసములకు వాఙ్మూఢుర్యులునకును లోబడగూడదని బోధించిరి. కాని బాధ్యతగల సహకారమని, తిలక్ గారి కేసుతో వచించువారు నాణాపదముయొక్క యుపయోగమునకును నేటి యుపయోగమునకును చాలవ్యత్యాసమున్నవని గ్రహింపవలయును. ప్రస్తుత సందర్భములం దట్టి సహకారమున కర్థము లేదు. లోకమాన్యుడు తానేదీ చేయుటకును ముందు దీర్ఘముగ నాలోచించువాడు. కాని యాలోచించిన పిమ్మట తన కార్యమెంతటి కష్టములతోన్వితమై విర్విఘ్నముగ కొనసాగించెడివాడు.

తాను నమ్మినదానికి సర్వస్వము ధారపోసేవెకాని ప్రఖ్యాతి కొరకు నమ్మినదానిని పాడుచేయువాడు. కాదు తను వెంబడించు సంఘమును సృష్టించి విరోధులను తన యభిప్రాయబలము చే నోడించెనే కాని లాలనచేతను సాగడలచేతను వారిని లొంగదయలేదు. ప్రస్తుత సందర్భములందు స్వరాజ్యపక్షమెంత తన నూత్రములను దిగనాడు కొనిన మితవాదులతో గలియుట దుర్లభము. ప్రయత్నములం దెక్కుము తేకుండ నాశయములం దెక్కుమును నూచించుట నట్టిమాట. స్వరాజ్యవాదులు తమయజ్ఞయనున శక్తిచేతను ఘనత్యాగమునల్లను మితవాదులను నిష్పృహచివగాని రెండు సంఘములకు వైకృత్యము నుదధను. ప్రభుత్వపాదముల నాశ్రయించుటకు మితవాదులతో స్వరాజ్యవాదు తన్నటికిని కలియరు” (అ. ప్రె.)

ఖద్దరు, స్వపరిపాలనా సంస్థలు

నూలు వదులుటను, ఖద్దరును ప్రోత్సహము జేయవలసి నదిగ కోరుచు మ్యూనిసిపాలిటీలకును జిల్లాబోర్డులకును వ్రాయగా కాంగ్రెసు జెనరలు సెక్రటరీకి వచ్చిన ప్రత్యుత్తరముల సారాంశము నిందు ప్రకటింపబడుచున్నది. నూరుతు, కాకినాడ మ్యూనిసిపాలిటీలు పంపిన ప్రత్యుత్తరములు యిదివరలో దేశములోని మ్యూనిసిపాలిటీ లన్నిటికిని బెంగాలు కాంగ్రెసు తీర్మానముల అమలుకావలతో గొప్ప పంపిన ప్రకటన లేఖలై యున్నవి. వీనిలోను సరిగ్గా మ్యూనిసిపాలిటీలకును జిల్లాబోర్డులకును ప్రత్యేకముగా ఒక సర్క్యులరు పంపుచు ఖద్దరుమీదను చేతితో వడికిన నూలుమీదను పన్నులను దీనినేయవలెననియు, వారి పాతకాలలో రాటుములను ప్రవేశపెట్టవలెననియు, వారు ఖద్దరును పయోగించుచు వారి క్రింద పనిచేయువారికి ఖద్దరు యూనిఫార్ముల నీయవలెననియు కోరితిమి.

మ్యూనిసిపాలిటీలు. — నివేదికము.

1. నూరుతు: — ఈ విషయమున సేమియు జేయజాల వని తెల్పెను.
2. కాకినాడ: — పాతకాలలో నూలువదులుటను సేతును ప్రవేశపెట్టుటను తీర్మానించెను.
3. అశోకుర: — రాటుము ఖద్దరులకు సహాయము జేయ బోర్డు నిర్ణయముగ నే యున్నది.
4. ఉపాసీ (బాదాంజిల్లా): — ఈ మ్యూనిసిపాలిటీ పన్నులను విధించుట లేదు.

5. హరిద్వారు యూనియను: — ఖద్దరుపై మణుగుకు 1 రూపాయ పన్ను విధించబడుచున్నది. అనగా సవి విదేశపు గుడ్డలపై దానిలో సగము. అనబడెనది జేయజాలనందుకు బోర్డు విచారమును దెల్పుచున్నది.

6. అజంగరు: — బోర్డు యావిషయములందు యిదివరకే కొంత పనిజేయుచున్నది.

1. నానాబాబాదు (బెన్గళూరు): — కోరినటుల చేయజాలను.

8. కాకి: — వైద్యును కాదని వేరే యుత్తరువుజేసిన దప్ప మ్యూనిసిపలు పను లన్నిటికిని ఖద్దరు తప్ప మరియే గుడ్డను గాని కొనకూడ పని తీర్మానింపబడెను.

9. అలైలీ (అలైలూరు): — 1924 డిసెంబరు 1 నుండి యాను ఖద్దరుమీదను కాపలముపన్ను లేకుండ జేయబడెను.

10. కల్పి: — ఈ మ్యూనిసిపాలిటీలో పన్నుల విధించుట లేదు.

11. సేలం (కర్నూలు): — కొన్నింటిని కాపలసిన సహాయము జేయ నొప్పకొనిరి.

12. లక్ష్మ: — ఖద్దరుమీద పన్ను విధించుటలేదు. మ్యూనిసిపలు పనివారలకు ఖద్దరు యూనిఫార్ములు తీయబడినవి. బోర్డుపాతకాలలో రాటుము ప్రవేశపెట్టుట కేర్పాట్లు జరుగుచున్నవి.

13. అలహాబాదు: — నౌకరులందఱును పనిలోనున్న పురుష ఖద్దరును ధరింపవలసినదిగ నుత్తరువుజేయబడిరి. పనివార్లకు ఖద్దరు యూనిఫార్ములు తీయబడెను. మ్యూనిసిపలు బళ్లలో నూలువదులుట పని జరుగుచున్నది. ఇందులకు కాపలసిన డబ్బు బడ్జెటులో నిర్దమ జేయబడెను.

14. హర్నాయి: — చేతితో వడికి, చేతితో నేసిన గుడ్డలపై పన్ను లేకుండ జేయుటకు తీర్మానింపబడినది.

15. బుందాబాద్ (మద్రాస్): — ఖద్దరుపై పన్ను లేకుండ జేయుట కంగీకరించుటకు బోర్డు సన్నద్ధముగా లేదు.

16. సీతాపురం: — ఖద్దరుపై పన్ను లేదు. మ్యూనిసిపలు పనివారల యూనిఫార్ములు ఖద్దరుతో జేయబడినవి.

జిల్లాబోర్డులు: నివేదికలు

1. గారాబాద్: — గతవత్సరము అఫీసు బంట్రితుల కిచ్చిన యూనిఫార్ములు ఖద్దరుతోనే తయారు జేయబడినవి.

2. మిరజూర్: — ఖద్దరు ప్రోత్సహమునుగూర్చి కాంగ్రెసు కార్యదర్శి వ్రాసిన లేఖ విషయమై ఆలోచింపబడును. బడ్జెట్ పరిశ్రమగూర్చి చేయగల్గినంతవరకు బోర్డు ఇదివరకే చేయుచున్నది.

3. అజంగరు: — బోర్డుపాతకాలలో నూలువదులుటనింకను ప్రవేశపెట్టలేదు. ఖద్దరువిషయములో చేతనైనంతవరకు బోర్డు పనిజేయుచున్నది. పారిశ్రామికపాతకాల యొకటి స్థాపింపబడెను.

4. అలహాబాదు: — బోర్డువారు తీర్మానోద్దేశములతో నేతీభవించి సాగ్యపానంబు ల్వరలో దాని నావరణలో పెట్టుటకు చేతనైన పని జేయుచున్నది.

5. జిలాను: — బోర్డుకు యికమీద కావలసిన గుడ్డలను కొనుటలో ఖద్దరునే కొనుటకు తీర్మానించెను. యూనిఫార్ముల తిచ్చే పనివారలకు ఖద్దరు యూనిఫార్ములే యాయవలెను. ఇతరపనివారలగుడా ఖద్దరునే యుపయోగింప గోరబడిరి.

6. బందా: — పనివారలకు ఖద్దరు యూనిఫార్ములు తీయబడెను.

7. పెర్నబు: — బోర్డుపనివారల యూనిఫార్ములు చేతితో వడికిన గుడ్డతోనే జేయవలెనని తీర్మానింపబడెను.

8. బస్తీ: — పట్టణములలోని పాతకాలలోను ప్రైవేట్ పాతకాలలోను నూలువదులుట ప్రవేశపెట్టబడెను. కాని మంచి రాటుములు లేకపోవుటవలన అభివృద్ధి మందగించెను. పాతకాలలో చదువు అయిన పిదప ఉజ్జీలు ఉజ్జీలుగా విద్యార్థులను జేర్చి నూలువదులుటను నేర్పుటకై ఒక ఉపాధ్యాయుడు నియమింపబడెను.

బోర్డువారు రీవిషయమై కొన్ని సలహాలు కావలెనని కోరుచున్నారు.

మరా: (జెనరలు సెక్రటరీ యిదివరకే సలహాలను బంపెను.) — (యంగిండియా)

బెజవాడ మ్యూనిసిపాలిటీ

బెజవాడ పురపాలకసంఘముయొక్క సామాన్యసభ యీ నెల 7 వ తేదీన సమావేశమయినది. ఈసభలో తీర్మానములకు వచ్చిన వాటిలో వెంకటేశ్వర ఆయుర్వేదకళాశాలకు గ్రాంటు యిచ్చుటనుగూర్చిన హంతు చర్చించబడినది. బెజవాడ పురపాలక సంఘమువారు ఆయుర్వేదవైద్యసహాయమునకు, యూనాని వైద్యసహాయమునకును యీ సంవత్సరం బడ్జెట్టునందు వెయ్యిరూపాయలు శాంక్షన్ చేసుకొనియున్నారు. ఇందులో రామమోహన ధర్మవైద్యశాల, అందు కళాశాలవారు విరాళమును కోరెదపుడు; ఆయుర్వేద వైద్యసహాయమునకు ఎంత విరాళమిచ్చిందనియున్నది. దీనికికాక మరియితర ఆయుర్వేద వైద్యశాలలకు వెంటాడే ప్రయత్నము యిప్పించవలసి వున్నది. లేనిదియెదలని సంగతులు పరిశీలనచేసి రామమోహన వైద్యశాల అందు కళాశాలకు సంవత్సరమునకు రు. 800-0-0 ఎనిమిదివందల రూపాయలు విరాళమిచ్చించుటకు సభ్యులెల్లరు ఏకగ్రీవముగా తీర్మానించుచున్నారు. ఈ తీర్మానమును మాజిల్లా కలెక్టరుగారు ఆమోదించి సామ్య యిప్పించియున్నారు.

వెంకటేశ్వర ఆయుర్వేద వైద్యశాల, కళాశాలకు రెండు వేల రూపాయలు విరాళమిచ్చించువని కోరిన దరఖాస్తు విషయము విచారించుటలో వెంకటేశ్వర పురపాలక సంఘము అనిమిది వందల రూపాయలు యిప్పించుటకు తాను ప్రతిపాదించుచున్నానని చెప్పినందులో బారిష్టరు తుర్లపాటి వెంకటేశ్వరపురపాలక సంఘము ఆక్షేపించుచున్నానని తెలిపిన మీదట వెంకటేశ్వరపురపాలక సంఘము సహాయమును మ్యూనిసిపాలిటీవారు దేశీయవైద్య సహాయం నిమిత్తం బడ్జెట్టులో వేసుకున్న వెయ్యి రూపాయలకు రామమోహన వైద్యశాలవారి కిప్పించిన ఎనిమిది వందలగాక మిగతా రెండువందల యూనాని వైద్యశాలవారి నిమిత్తం నిల్వవున్నదని వెంకటేశ్వర ఆయుర్వేద వైద్యశాలకు సామ్య ఎక్కడనుంచి యివ్వగలమనిన్ని మొదలగు సంగతులు సి. రాజగోపాలచార్యులుగారు, రావు బహద్రులు, గోపాలకృష్ణయ్యగారు సభ్యులకు నివేదించిన మీదట చేయరువెక్ గారు వట్లు తీసుకోవలసినదనింతలో అనుకూలంగా చుండుర సోదరు లిద్దరును, ఆదిశేషయ్యగారును, కొండరెడ్డిగారును, శంకరరావుగారును, కవుల సుబ్బారావుగారును, చెయిరువెక్ గారును వోలుచేసినారు రాజగోపాల చార్యులు గారు గోపాలకృష్ణయ్యగారు, మా. శేషగిరిరావు నాయుడుగారు, బారిష్టరు వెంకటేశ్వరపురపాలక సంఘము వోలుచేసినారు. దినపాపి హనుమంతరావుగారు, కానూరు శివరావుగారు, బురానాద్రి సామెబుగారు, గూడూరు లక్ష్మణరావుగారు లెట్టులుగా నుండిరి. ఈసందర్భములో రామశాస్త్రిగారు రు. 800-0-0 లు విరాళం శాంక్షన్ చేసినందున రాజగోపాలచార్యగారు గోపాలకృష్ణయ్యగారు శేషగిరిరావుగారు ముగ్గురు తమ అనుమతిని తెలుపుతూ డిసెంటు ఆఫ్ మినిటీను దాఖలు చేసియున్నారు. (ఒకరేటు జేయరు)

వృత్తాంత లేఖలు

రాజమహేంద్రవరం

(స్వకీయవిలేఖరి)

భారతశాసనసభల సంస్కరణవిల్లు

జూలై 10: — అఖిలభారత విశ్వకర్మ సంఘమునా రీతుధ్య ఒకవిల్లునుతయారుచేసి దానిని పార్లమెంటులో సంగీకరింపవలెనని జార్జిస్టార్వహ్మనికి, బర్నెస్ మేజర్ ప్రభువునకు, పార్లమెంటు సభ్యులకు విన్నపముల నంపిరి. ఆ విల్లులోని ముఖ్యమాత్రము ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము. నియోజకవర్గము సంఘములబట్టి యేర్పడవలెను. కాని ప్రదేశములబట్టి యేర్పడకూడదని విల్లులో నూచింపబడినది. వివిధములగు జాతులతో కూడుకొన్న హిందూదేశమునకు ముక్తికల్లుట కీ ప్రత్యేకసంఘ ప్రాతినిధ్యమే సాధనమని విల్లును తయారుచేసినవారి యుద్దేశముగ గవ్వట్టుచున్నది. బ్రాహ్మణులును విద్యాధికులును ఇతరవర్ణములవారిని, విద్యావిహీనులగు పామరజనులను అంబివేసిన విల్లుకల్లుట విశ్వాసము.

పట్టభద్రులు, లాయర్లు, డాక్టర్లు, ఇతర విద్యావిషయక వృత్తులలోనున్న వారెల్లరు సాధారణ నియోజక వర్గమునుండి శాసనసభల నెన్నుకొనబడవలెననియు వారికి ప్రత్యేక నియోజకవర్గమును నియమింపవలెననియు నూచింపబడెను. స్థానిక సంఘములు, శాసనసభలు, న్యాయశాఖలో సహా, అన్ని శాఖలలో నుద్యోగములు ప్రత్యేక సంఘప్రాతినిధ్యమాత్రము ననుసరించి యెసంగబడవలెను. ప్రస్తుత సంవత్సరసిట్థులలో స్త్రీలకు శాసనసభలు, ఉద్యోగములు మున్నగువాటిలో స్థాన మండకూడదు. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజనసిద్ధాంతము అంగీకరింపబడెను. ఇట్టి విషయములతో కూడిన విల్లును పార్లమెంటు వారికి గాక హిందూదేశ ప్రముఖులకును, ఆంగ్లప్రముఖులకును, పత్రికలకును విమర్శనార్థమును సలహాకొరకును పంపబడెను. నూచనల నొసంగువారు, పండిత గానాల రామమూర్తి, కార్యదర్శి, అఖిలభారత విశ్వకర్మసంఘము, రాజమండ్రి అని వ్రాయవలెనని విల్లులో కోరబడిరి. ఈసలహాల ననుసరించి అవసరమగు మార్పులకొలదికాలములో నూడన్న తృతీయ భారతీయ విశ్వకర్మ సభలో గావింపబడునని విల్లునందు తెలుపబడెను.

బహిరంగ సభ

ఈవిల్లునుగూర్చి ఆందోళన సల్పుటకుచేసె స్కూలులో 5 వ తేది సాయంత్రము పుర విశ్వకర్మ సంఘమున నొక బహిరంగ సభ జరిగెను. విశ్వకర్మమును ఇతరులను అనేకులు సభకువచ్చిరి. గుంటూరుజిల్లా దుర్గిరా వాస్తవ్యులగు శ్రీ వడ్డేపాటి నిరంజనశాస్త్రిగారు రధ్యత. తి వహించిరి. పుర విశ్వకర్మ సంఘాధ్యక్షులనుకై విశేషకృషిసల్పినవెద్దలు. పండిత గానాల రామమూర్తిగారు పై విల్లునుగూర్చి విపులముగా నుపన్యసించిరి. విల్లులోని విషయములను వివరముగా సభ్యులకు తెలియజెప్పిరి.

శ్రీమతి ఆనిబెంటుమ్మగారి కామన్ వెల్లు విల్లు జన సామాన్యమునకుంటే విద్యాధికులకును ధనవంతులకును ఎక్కుడు లాభకరముగనున్నదనియు నందుచే దేశక్షేమమున కది భంగకరమనియు చెప్పిరి. బ్రాహ్మణేతరవత్ ప్రముఖులగు సర్. కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు స్వతః ప్రధానమాత్రమును ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును విడనాడి బిసెంటుమ్మ విల్లును ఆమోదించుటలో బ్రాహ్మణేతర హక్కులను త్రోసి వుప్పుచున్నారని చెప్పిరి. వర్ణభేదములు రూపుమాపుట అసంభవమగుటచే ప్రతికులమునకును గల జన్మహక్కుల నొసంగుటయే శ్రేయమున కుత్తమమనియు ప్రత్యేక సంఘములచే నెన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులు శాసనసభలలో వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు, చేతిపనులు మున్నగు వాటికి ప్రత్యేక బడ్జెటుల నేర్పాటుచేయుటకై పూను కొనెదరనియు నుడివిరి. ఆంగ్లప్రముఖులగు కలనల్ యేటుగారి సహాయముతో, బిసెంటుమ్మ విల్లు లేబరు సభ్యులచే పార్లమెంటులో ప్రతిపాదించబడినప్పుడు తమ విల్లును దానికి సవరణగా నుపపాదించుటకు తగిన యేర్పాట్లను అఖిలభారత విశ్వకర్మ సంఘము వారు చేయుదురని చెప్పిరి.

రామరావు చిత్రకళా మందిరము

శ్రీ దామెర్ల రామరావు చిత్రకళా మందిరము 18 వ తేదీన బహిరంగ పరపబడును. ఆ సందర్భమున శ్రీ రామరావు చిత్రములే గాక అతని శిష్యులగు వరదానంకట రత్నం, చావూరసర్వనారాయణ గార్లు మున్నగు వారు

చిత్రములు కూడ ప్రదర్శింపబడును. 100 చిత్రములకు పైగా ప్రదర్శింపబడును. మందిరమునుండిగా యెంత కష్టమునైనను నాకాశమునకు జేరవలసివచ్చును. చిత్రములన్నియు బహుమతులనుగ నున్నవి. నాడు ఆసాహితీ సమితిసభ్యులగు శ్రీదేవులపల్లి వెంకటకృష్ణశాస్త్రిగారు “భావగీతముల” పాడెదరు.

శ్రీపతి ప్రభాకరరావుగారి కళాకాశలము

ఆనందరఘ్నమున శ్రీయుత శ్రీపతి ప్రభాకరరావుగారిచే చిత్రీకరింపబడిన రామారావు పటముకూడ బహిరంగపరచబడును. ఈపటమును చూడగా రామారావు పునర్జన్మమై తివచ్చెనాయని పాడగట్టకమానదు. ఆరూపురేఖావిలాసము, ఆనందరాకారము, ఆముఖకాంతి, దుస్తులసాగము, అన్నియు రామారావు స్వరూపుని పురికొల్పియున్నవి. సమయమే మానవుని అంతరంగ శక్తుల నన్నిటి వ్యక్తపరచునో యన్నటుల యీచిత్రమును వ్రాయు వరకు ప్రభాకరరావుగారివంటి ఉత్తమచిత్రకారుడు మా పురమున నున్నాడని చాలమందికి తెలియనే తెలియదు. ప్రభాకరరావుగారు రామారావునకు పరమమిత్రులు. మిత్రునిపై గల నిరుపమానభక్తివిశ్వాసములు సహజముగ కళాకాశలములననే వారింత అద్భుతచిత్రమును రచింపగల్గియుండిరని చెప్పవచ్చును. మొత్తముమీద రామారావుగారి మరణమునకు మా పురమున నున్న చిత్రకారులు నిరుత్సాహపడక, ప్రజల ప్రోత్సాహసహాయములు తక్కువగానన్నను అద్భుతముల చెందక ప్రశంసార్హముగ పట్టుదలతో కళావికాసమును జూపుచు కృషిసల్పుచుండుట గొప్పనిశ్చయమని చెప్పవలసియున్నది.

చామకూర భాష్యకార్లురావుగారు

ఆనందరఘ్నమున శ్రీయుత చామకూర భాష్యకార్లురావుగారి చిత్రకళానైపుణ్యమునుగూర్చి యిందుక తెలుపవలసియున్నది. వీరు తడేకడిత్తుతో కళ నారాధించుచు విద్యార్థులకు బోధించుచు కాలము గడుపుచున్నారు. లోకమాన్య తిలకముహూ శయని చిత్రపటమును రచించిరి. అది మూలమున హాళిలో నుండి పొరులకు కన్నులపండువుగా నున్నది. మహాత్ముగాంధి గారు చర్మ గాంధీతోనొక చిత్రముకట్టి వీరు రచించిరి. ఈమధ్య శ్రీరామకృష్ణ పరమహంసగారి పటమును వీరు చిత్రించిరి. ఆచిత్రములో భాష్యకార్లురావుగారి అద్భుతమైన పూజ్యతయు గోచరమగుచున్నది. బ్రహ్మతేజస్సు చిత్రముయొక్క ముఖమున తాండవమాడుచున్నది. సమాధియందు నిమగ్నుడై బ్రహ్మాండమున నోలలాడుచున్నటుల చిత్రము చెప్పకయే చెప్పవచ్చును. వీరు రామారావుతోపాటు బొంబాయిలో చిత్రకళ నభ్యసించి వచ్చిరి. ఉత్సాహముతో వీరు కళోపాసనను సాగించుట ప్రశంసాపాత్రము.

తణుకు (ఒకవిలేఖరి)

ఇంకూపన్ రుసుము

జూలై, 12:—గోవాలో కృష్ణా డెల్టాలోనున్న కొన్ని గ్రామముల తాలూకు మెరకతెరగతిలోనున్న భూములను పల్లపు తరగతిలోనికి మార్చి ఆయకట్టులో చేర్చేనిమిత్తము ప్రభుత్వమువారు ఎకరము ఒకటికి 25 రూపాయల చొప్పున రుసుము చెల్లింపవలసివచ్చినపు ట్రైటరు వారీచేసి, ఆ రుసుము యీ సంవత్సరము మెయి నెలాఖరులోపుగా సర్కారు ట్రెజరీలో చెల్లించవలసివచ్చిన రయితులకు తెలియచేసిరి. ఆనాయదానాటికి చెల్లింపనియెడల దండనరేట్లుపాటు విధింపబడునని కూడా తెలియజేసిరి. చాలామంది రయితులు ఉత్తరప్రకారము మెయిన్లోపుగా చెల్లించిరి. ఇంకను రుసుము చెల్లింపక నున్న రైతులకుమీదా జూన్ నెలాఖరులోపుగా చెల్లింపవచ్చునని సుమారు లక్ష ఏబదివేలు ఈ తాలూకాపై చెల్లివట్టు తెలియుచున్నది.

ఇంకను ఈ రుసుము తాలూకు బకాయి రయితులపల్ల చెల్లింపబడవలసియున్నది. మరల తేవించిన రుసుము చెల్లించుటకు రయితులకు మరియొక వాయిదా ప్రభుత్వమువారు ఇయ్యవచ్చునని రయితులు ఉద్దేశపడుచున్నారు.

ఒక టీపార్టీ

ఈ పురమున నున్న బోర్డు ఆసుపత్రి సర్జనుగారకు డాక్టరు ఎ. యం. అల్లాం సాహెబు బహద్దరుగారిని తెజనాడకు కూర్చోదనునను, వారు ప్రహారంజులనుటచేతను వైద్యములో నిపుతనసించియు వీరల నాదరించువా రగుటచేతను తాలూకాబోర్డు ప్రసిడెంటుగారు రుసు చిట్టారి నూరయ్యగారు

పొరులపక్షమున బోర్డు ఉన్నతపాతశాల మైదానమునందు ఒక గొప్ప టీపార్టీ డాక్టరుగారిని గౌరవించే నిమిత్తము శుక్రవారము సాయంకాలమున జరిపిరి. పొరులను, ఉద్యోగస్థులను, న్యాయవాదులను, తాలూకాబోర్డు మెంబర్లను సుమారు నూటయేబదిమంది సభకు విచ్చేసిరి. డాక్టరుగారికి సభవారు కరతాశ్శయ్యలుచేయుచూ పూలహారమువేసిరి. విమ్మట సభలోని వారికి టీయున్ను, ఫలాహారములును నొసంగబడినవి. డాక్టరుగారి వైద్యనిపుతనగూర్చియు వారికి వీరలయందు గల శ్రేమను దయాగుత్వమునుగూర్చియు సభ్యులలో కొంతమంది ప్రసంగించిరి. బాజసంచాకూడా కాల్యబడినది. శుక్రవారము సాయంకాలమునకూడా పాతశాల మైదానమునందు డాక్టరు అల్లాం గారిని గౌరవించు నిమిత్తము వెంపటి సుబ్బారావుగారుకూడా ఒక గొప్ప టీపార్టీనిచ్చిరి. సుమారు నూరుమంది పొరులకు లేఖలు పంపిండున వారు విచ్చేయగా వారందరిని సుబ్బారావుగారు ఫలాహారములతోను, పూలగుత్తులతోను నాదరించి, సభ జయప్రథముగా జరిపిరి. డాక్టరుగారి వైద్యనిపుతన గురించియు, వారి సుగుణములను గురించియు పద్యములు చదివిరి. నూరికుచ్చుల శ్రీరాములుగారు బి.ఏ. బి.ఎల్. తేన్నేటి కొండ రామయ్యగారు బి. ఏ. డాక్టరుగారి సద్గుణములనుగూర్చి సభ వారికి చెల్లించిరి.

జామి (ఒకవిలేఖరి)

ఈ జామి గ్రామములోని శ్రీ జనార్దనకృష్ణవారు ఒక పౌరజన సభ నాహ్వనించి, ఇక్కడి సంస్కృతపాఠశాల లాంగ్ల పండితులగు శ్రీయుత శ్రీపతి గోపాలరావుపంతులుగారి యాధిపత్యమున సభ జరిపి కీర్తిశ్రేష్ఠులైన శ్రీయుత చిత్రరంజనదాసుగారి మరణమునకై విచారించుచు, యావహనీయుని నిష్కళంక చారిత్రమును గొనిచూడి, వారి కుటుంబము నెడ తమకు గల సానుభూతిని నూచించి కృతజ్ఞులైరి. శ్రీదాసుగారి అంతరాత్మకు శాంతి నొసంగ పరమేశ్వరుని మానసికధ్యాన మొనరించినవెనుక సలూఁపుముగ సభ ముగిసినది.

శ్రీవత్సనాథ శ్రీత్రయముండి యిక్కడకు విచ్చేసియున్న బ్ర|| శ్రీ|| జయంతి, భాస్కరచైతన్యగారు, ఈ సమయ నిక్కడి రివిన్యూఉద్యోగులు, పొరులు, మున్నగువారల ప్రోత్సాహమున, “అతిరాత్రుడు”ను మహాక్రతువు నొకదానిని శ్లాఘనీయముగా నిర్వహించి ఆరుదినము లఖండమున నన్నదానమును గావించిరి. విమ్మట వీరింకను, “స్వర్ణవ్యాకృష్టి” మున్నగు వైదిక కర్మల నొనరింపుచు నోపినకొలది అన్నదానమును గావించుచున్నారు. ఇట్టివారి కాయజ్ఞపురుషుడు చిరాయురారోగ్యైశ్వర్యముల నొసంగవేడెదము.

ఇక్కడి సంస్కృతపాఠశాల విద్యార్థులు, కడచిన గురు పౌర్ణమినాడు సాయంత్రము పౌరజనసమక్షమున నిజగురువులను యభిషిక్తి పూజించి ఆశీస్సుల నొందిరి. వీరిట్లు ప్రతిసంవత్సరమును నొనరింపుచు పూర్వసాంప్రదాయముల గాపాడుచున్న యంత మెంతయు సంతోషపరచియున్నది.

ఇక్కడి దేవాంగు లెల్లరును నేకీభవించి “శ్రీబసవేశ్వర మాజను” ను వేరిట నొక సమాజమును పదిమాసముల క్రిందటి నుండియు స్థాపించుకొని తద్వారా సాంఘిక దురాచారములను బంపుకొను సంఘభావమును బలపరుచుకొనుచున్నారు. ఇవ్వడు వీరు తమకు తీరవలసిన నూలుపని సరకులు మొదలగువాటిని ఏకముగా తెప్పించుకొనుటకై త్వరలో నొకకో ఆవశ్యేపు సామైటీని గూడ నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నింపుచున్నటుల దెలియుచున్నది. తప్పక వీరిట్లు గావించి ఆర్థిక సంపదను యైకమత్యమును నభివృద్ధి గావించుకొనుట మంచిదని వేరుగా తెప్ప నవసరములేదు.

త్వరపడుడు ! త్వరపడుడు!!

కొన్ని ప్రతులు మాత్రమే? రామకుమారాభ్యుదయము (ఆంధ్రనాటక రాజము)

గ్రంథకర్త:— గార్లదిన్నె సుబ్బారావు సండితామోదితమును, కరుణారసగుంభితమును, పాఠకహృదయరంజకమునై యొప్పుచుండు. వెల రూ 1-0-0 మాత్రమే

నలయువా క్రింది చిరునామానువాని తెప్పించుకొండు:—

గార్లదిన్నె సుబ్బారావు, ఆదవాని.

చెన్న పురి బజారుధరలు

1925-వసం|| జూలై నెల 14-వ తేది మంగళవారము

1. ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు 80 0 0 మొదలు 42 0 0 వరకు		
వియ్యము బస్తాలు మొదలు వరకు		
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు 18 0 0 15 0 0		
నెలూరివి ,, డిటా ,, 15 8 0 17 0 0		
డిబ్బి ,, డిటా ,, 16 0 0 18 0 0		
రాసులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8 12 0 9 0 0		
సువ్వలు ,, ,, 20 0 0 24 0 0		

2. పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205 ,, 12 8 0 18 8 0		
సెనగలు ,, డిటా ,, 11 12 0 12 4 0		
సెసలు ,, డిటా ,, 14 0 0 15 0 0		
మినుములు ,, డిటా ,, 15 4 0 16 8 0		
ఉలవలు ,, ర 164 ,, 8 8 0 9 0 0		

3. నూనెవస్తువులు

సువ్వలనూనె బా 1-కి ,, 154 0 0 155 0 0		
నెయ్యి మ 1-కి ,, 14 0 0 25 0 0		
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పుబా1కి ,, 55 0 0 60 0 5		
ఇతరప్రదేశము ,, ,, 50 0 0 53 0 0		
వేరు సెనగనూనెగానుగబా1-కి రు 186 మి.కొ.నూనె 182 0 0		
ఆముదము బా 1-కి ,, 128 0 0 130 0 5		

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి ,, 105 0 0		
కూరపసుపు ,, ,, 45 0 0 50 0 0		
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి ,, 100 0 0 110 0 0		
గుంటూరుపాయకట్టు నీటిమందు ములుగు 1-కి రు 50,50		
కాళహస్తపాయకట్టు ,, ,, 70,75		
డెల్లుము బా 1-కి రు 35 0 0 45 8 0		
చింతపండు బా 1-కి ,, 40 0 0 60 8 0		

5. ఇనుము

పట్టరకం బా 1-కి ,, 20 0 0 31 0 0		
చదరం ,, 20 0 0 32 0 0		
రవుండు ,, 30 0 0 40 0 0		

6. లోహములు

వెండి 100 తులంకు ,, 71 0 0 74 8 0		
బంగారము, తులము 1-కి ,, 21 10 0 21 12 0		
సవరము 1-కి ,, 13 7 6		
ఇత్తడి బా 1-కి ,, 253 0 0 256 0 0		
రాగి డిటా ,, 285 0 0 288 0 0		
అస్కాచక్రైర 226 పా గలవి 80 8 0 80 12 0		

7. రంగులు అలిజరైను

ఆవుకృష్ణడు 20 డిగ్రీలు 72 0		
తొట్టికృష్ణడు డిటా ,, ,,		
సింహం డిటా ,, ,,		
గుర్రం డిటా 70 0 0		

8. దూది

బో వేస్తుబారువ 1-కి రు 800 0 0		
ఎల్నాడు దూది ,, ,, 240 0 0		

9. నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి ,, 7 4 0		
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి ,, 4 12 0		
పుష్కారు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి ,, 7 4 0		
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి ,, 7 4 0		
నూళయేనుగ నెం 20 ,, 9 8 0		
జపాన్ నెం 20 ,, 9 8 0		
,, నెం 40 ఏ లేబిలు అయినను ,, 12 0 0		
పద్మావత్ నెం 24½ 14½ క్విలె పక్షి ,, 10 0 0		
నెం 20 లేన్ని సింహం యీటె ,, 10 8 0		
నెం 22 ,, ,, 10 12 0		
నెం 12½ లేన్ని సర్పసు ,, 8 8 0		
నెం 14½ ,, ,, 8 12 0		
నెం 12½ అలైన్సు ,, 7 6 0		
నెం 12½ కొయిలుపట్టి ,, 7 8 0		
నెం 22½ రంగవిలాస ,, 9 14 0		

అమృతాంజనము

చక్కనిదబ్బీతో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0, డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది. అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

పురమాషీ పనులుకు, పోకర పనులుకు సుప్రసిద్ధమైన నిలయము

బహుమానముద్దు గిన్నెలు, పందెపులోటాలు, పలురకములలోను, పరిమాణము లందును మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి. ఇవిగాక సకలమైనవెండి సామానులు, బంగారు బహుమానపత్రములు, డాలరులు, సాదాఉంగరములు, కెంపులు, పువ్వురాగములు చెక్కిన ఉంగరములుకూడ నున్నవి. సవరము బంగారుకు, సీమ వెండికిపూచీ నిచ్చెదము. యిదివరలో మావద్ద బేరముచేయనివారు ఒకడభా చేయగోరెదము 172 పుటలుగల విచిత్రమయిన క్యాటలాగు రు. 1-0-0.

ఉమిడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ నగలవర్తకులు, 25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

ఆంధ్రులకే

Last Few Copies of

"OTHELLO" Unveiled
"HAMLET" Unveiled

by the late Rentala Venkata Subba Row for Clearance price of Rupees three, Each Volume of about 700 pages available till the 15th of July or till stock permits.

Victoria Depot, Mylapore, Madras.

వెండి కాలుగొలుసులు

నుంచి చొక్కపు వెండితో తయారుచేయబడిన వెండి కాళ్ళ గొలుసు చిన్నబిడ్డలకు మొదలు పెద్దవారిపైజా వరపుకు వుండును. 5 తులములనుంచి 20 తులములవరపు వుండును. ముత్యములు అందమగా కనుపించును. కొలతలు తొకము వివరముగా వ్రాయుడు.

ఇవిగాక కెంపులు, బంగారు నాగరములు, లోడులు, చంపనరాలు నగైరా నగలున్ను, వెండి విగ్రహములు, వెండిపాత్ర సామానము, నుంచి వెండి బంగారుతో చేయబడినవి గలవు. వత్తురి అర్జునుయిచ్చి మానగల నాణ్యత పనితనము పరిక్షింపుడు.

ఇండియన్ జ్యూయెలీమార్ట్

నగర్తపేట, బెంగుళూరు శిట్టి.

మాత్రకోశ వ్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసాల్)

అను బేషధమును వాడుటచే తప్పక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాప్సులు ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని పుండులు పాపులరు, యితర దుకాణములందు పుక్రయమునకు దొరకును.

ప్రాప్తికై కావలసినవారు ఈ దిగువ విధానమునకు వ్రాయవలెను.

C. I. Hart & Co. 45, Singarachari Street, Triplicane, Madras

మద్రాసు పెన్సల్లు

ప్రతిరకము డ్రాయింగు పెన్సల్లుయొక్క శ్రేష్ఠత్వమునకు, పోడిమికి పూచీ యివ్వబడును.

మద్రాసు పెన్సల్ ఫ్యాక్టరీవారిచే మాత్రమే తయారు చేయబడుచున్నవి.

ఏటిని ఉపయోగించి నగ్గడేశోద్యమమునకు ప్రోత్సాహ మొనగుడు. వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు:

వి. వెరుమాళ్ శెట్టి అండ్ సన్స్, మద్రాసు.

మహాభారత యుద్ధనాటకము

ఆత్మార్పణంధము రసభ తము
: సంపూర్ణ మహాభారతకథ నంతను వెల్లడించు ఉత్తమ నాటక రాజము. మృదుమధుర శైలిగల గద్యపద్యములును పాటలుగూడ గలవు. ప్రవర్తించుటకు చాల అనుకూలమైనది. ఇందు శ్రీ కృష్ణపాత్రపోషణమునందు రాజ్యతంత్ర ప్రవీణత బాగుగ వెల్లడింపబడినది. రాయల్ సైజు. 104, పేజీలు. చక్కని అచ్చు చాల అందముగానుండును. వెల రు 1-0-0 మాత్రమే. వలయు వా రిటుల గ్రంథకర్తగారిపేర వ్రాయవలెను.

కట్టా అచ్చయ్య, తెలుగుపండితుడు

బి. బి. హెచ్. ఎమ్ స్కూలు వేటపాళెం (గుంటూరుజిల్లా)

వస్తుగుణదీపిక

అయిదవమార్పు - నూతనాంశములంజేర్చి ముద్రించితిమి, ఈగ్రంథముయొక్క యుపయోగము ఎల్లరకును దెలిసియే యు న్నది. ఇందు సమస్తవస్తువులు, మూలకములు, ఆహారవద్యములు ఫలములు మొదలగు వానియొక్క సుగుణదుగ్ధములను జక్కగ వివరింపబడినవి. 1100 పేజీలగ్రంథము వెల 5-0-0. పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

యర్రా జగ్గారావు బ్రదర్స్,

రాజమండ్రి.

వచ్చనిచో! సామ్యవాపసు చేయబడును!!

జాతకరత్నము 11 భాగము

ఇది సుమారు 280 పుటలుగల యమృతగ్రంథము. లగ్న స్థూలము, భావస్థూలము, గ్రహ స్థూలము, అష్టకవర్ణ, పోడశం షట్క, ద్వాదశభావఫలితములు, దశాంతర్దశాఫలితములు, మున్నగు పెక్కుసాంశములతో శ్లోకతాత్పర్యరూపమైన ఈగ్రంథము వ్రాయబడియున్నది. పెక్కుజాతకము లుదాహరణగా కలిగి. ద్వాదశభావమును వర్ణింపబడినవి. జ్యోతిషాంశములన్నియు చక్కగా ఇమడ్చబడినవి. ఇది యింటిజ్యోతిషుడు.

వెల 2 0 0. మొదటిభాగము రు 1-0-0. పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,

కళింగోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

చుండుకురూనె సీసా 1-కి రు 0-6-0

ఈ సూ సీసా రాచిన దుండు, పొట్టురాచుట, టిల గోడుపుండ్లు మొదలగునవి మానున దీనివలన మెద్రుకలకుహాని గలుగక చక్కగ తెలుగు గవు.

అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మద్రాసు.